HİZMET ŞUURU

HİZMET ŞUURU

Numan Koçak

HİZMET ŞUURU

Editör
Zeynep ARSLAN

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Sayfa Düzeni
Ahmet Kahramanoğlu

ISBN
978-605-328-134-4

Yayın Numarası
735

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
TS EN ISO 9001:2008
Ser No: 300-01
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 274 22 15
Şubat 2015

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Işık Yayınları
Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1
34696 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78
www. isikyayinlari. com
facebook.com/kitapkaynagi

İÇİNDEKİLER

TARİH ŞUURU

Bir zamanlar biz de millet, hem nasıl milletmişiz:
Gelmişiz dünyaya milliyet nedir öğretmişiz!
Kapkaranlıkken bütün âfâkı insaniyetin,
Nur olup fışkırmışız ta sinesinden zulmetin. (M. Âkif)

Harp Meydanlarının Sultanı

Kanuni Sultan Süleyman'ın tahta çıkışından tam 46 yıl geçmiş padişahın yaşı da 73'e dayanmıştı. Osmanlı devletiyle girdiği her savaşı kaybeden Avusturya İmparatorluğu, padişahın yaşlılığını fırsat bilerek sınırlarımıza saldırıyor, Osmanlıya bağlı Hristiyan beyliklerini de devlete karşı tahrik ediyordu. Bu gelişmeler üzerine sadrazam Sokullu Mehmet Paşa, Avusturya elçisini çağırarak şu mesajı vermişti:

– İhtiyar aslanı yerinden kaldırmayın. Tam 46 yıldır meydanlarda kılıç sallayan padişahım hâlâ dinç ve gençtir. Onu asla savaşa teşvik etmeyin. O bir kere üzerinize gelmeye kalkarsa bütün haçlı devletleri bir araya gelseler de nafiledir.

Bu ikaza rağmen Avusturya gerekli dersi almamıştı. Tacizleri devam ediyordu. Neticede sefere karar verildi ve ordu-yu hümayun 1 Mayıs 1566'da Edirnekapı'dan hareket etti. Cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman yine askerlerinin başındaydı. Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın bütün ikazlarına rağmen

o, bu sefere de çıkmakta ısrar etmişti. Bacaklarında bulunan Nikris hastalığından dolayı çok acı çekiyordu. Buna rağmen:

– Padişah, rahat döşeğinde ölmemeli. Biz gaza meydanlarının beklediği hükümdarız, diyordu.

At üzerinde durmaya takati olmadığı hâlde, halkın kendisini dinç olarak görmesi için güçlükle ata binmişti. Hâlbuki daha birkaç gün önce hekimler, onun mutlaka arabaya binmesi gerektiği üzerinde durmuşlardı.

– Padişahım devletinle çok yaşa, sedaları arasında atını ağır ağır sürüyordu. Ancak at üzerinde daha fazla duramadı, Edirnekapı'dan çıktıktan sonra onu hemen bir arabaya bindirdiler.

Ordu, ağır ağır hedefe doğru ilerliyordu. Nihayet daha önce Kanuni tarafından fethedildiği hâlde, birkaç ay önce tekrar Avusturya'nın eline geçen Zigetvar'a varıldı. 5 Ağustos günü kuşatma başladı. Bu kalenin etrafı üç sıra hendek ile çevrili olduğundan buraya Adaşehir ismi verildi. Kuşatmanın ilk günü Kanuni, yatağa düştü. Uzun ve meşakkatli yolculuk padişahı bir hayli yıpratmıştı. Buna rağmen Sokullu'yu sık sık çadırına çağırarak talimatlar veriyordu. Sadrazam bir ara:

– Sultanım, eğer top sesleri rahatsız ediyorsa, otağınızı biraz uzağa alalım, deyince:

– Sen ne söylersin a Lala? Bu top sesleri bize ninni sayılır. Biz barut dumanları arasında ömrümüzü geçirdik. Allah bir kuvvet verse de askerlerimizin saflarında yer alsak, dedi.

Aradan birkaç gün geçmişti. Top seslerinin arttığı bir akşam padişah yerinden fırladı. Bunu gören başhekim Bedrettin Çelebi yatağa doğru koştu ve:

– Aman sultanım! Mübarek bedeninizi zedelersiniz. Yatınız, diye rica etti. Fakat padişah:

– Bu kale benim bağrımı yakar; dilerim Hak'tan, ateşlere yana! Giydirin benim ak libaslarımı, verin kılıcımı. Yeniçeri evlatlarımla metrislere[1] atlamak isterim.

Daha sonra ellerini kaldırdı ve:

– Ya Rabbi! Zigetvar'ı almadan benim canımı alma, diye dua etti.

Bu sırada Sokullu Mehmet Paşa içeri girmişti. Padişahı ayakta görünce şaşırdı ve şöyle dedi:

– Aman şevketli sultanım, ne yaparsız?

Sultan Süleyman'ın sesi perde perde yükseliyordu:

– Neden mâni olursuz? Ben padişahınız değil miyim? Ya sen lala, sen neden ikdam göstermezsin? Neden ispat-ı liyakat göstermezsin?

Fakat sesi birden kısıldı, yanı başında bulunan Bedrettin Çelebi'nin omzuna dayandı. Takati kalmamıştı. Tam bu sırada dışarıdan davul sesleri gelmeye başladı. Bunlar zaferi müjdeliyor, Zigetvar'ın düştüğünü haber veriyordu. Bir anda otağ-ı hümayunda bir sessizlik oldu. Padişah ellerini kaldırarak:

– Ya Rabbi sana şükürler olsun! Bana bu zaferi de görmeyi nasip ettin, dedi.

Çok heyecanlanmıştı. Birden fenalaştı ve yatağın üzerine yığıldı. Dudakları kıpırdıyor, yanındakilere işaretle bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Ağzından son defa "Allah" sözü çıktı ve 46 sene, sadece Osmanlı devletine değil, koca dünyaya nizam vermiş olan cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman, çok arzu ettiği harp meydanlarının birinde son nefesini verdi.

1 Metris: Askerin çarpışma sırasında korunması için yapılan toprak siper.

"Eğer İslâm dünyasının şimalinde Türk toplumu olmasaydı, bugün İslâm dünyası da olmazdı. Türkler olmasaydı, bugün yeryüzünde Müslümanlık da kalmazdı."

(Malik ibn-i Nebi)

Tarih Şuuru

Fethullah Gülen Hocaefendi öteden beri tarih şuurunun önemine vurgu yapar. Şu satırlar bunun canlı misalidir: "Tarih şuuru toplumun aktivitesi ve canlı tutulması adına önemli bir kaynaktır. Onu hiçbir zaman nazarlardan uzak etmeden içimizde her lâhza canlı tutmamız gerekir.

Tarih şuuru, sık sık müracaat edilen tertemiz bir kevser kaynağı olması itibarıyla yer yer bizim için bir teselli kaynağı olmuştur. Her ne kadar o, içinde bulunduğu zamandan çok iyi yararlanamayan ve onu iyi değerlendiremeyen aciz milletlerin teselli için sığındıkları bir bahane olarak görülse de bu teselli kaynağı çok önemlidir.

Zira ideallerimizin fizibilitelerini yapma ve onları pratiğe dökme adına beslendiğimiz kaynak, tarih şuurudur.

Evet, biz, Yahya Kemal'in "Ben kökü mazide bir âtîyim." mısraında ifade ettiği gibi geçmiş ve geleceğe kuşatıcı bir perspektiften bakabilen, geleceği maziden gelen ruh ve mânâ kökümüz üzerine bir dantela gibi ören milletiz. Bundan dolayı da sürekli mazi şuur ve zenginliğine müracaat eder, bir endam aynası gibi onun karşısına geçip kendimizi sorgular ve ona göre kendimizi hazırlayıp geleceği kucaklamaya çalışırız.

Bu yönüyle tarih şuuru, sürekli müracaat edilmesi gerekli olan bir kaynaktır. Hasımlarımız, geçmişin engin, zengin

ve rengin ikliminden uzaklaştırmak suretiyle âdeta bizi birer renk körü yaptılar. Böylece bizim dünyamızı siyah beyaza boyayıp, bizi çok büyük bir zevk kaynağından mahrum ettiler."[2]

"Bu milletin ihya edilmesini ve yepyeni bir dünyada hazırlanmasını üzerine alan zimamdarlar, şuursuzca ibda ve inşalara kalkışmadan, onun kendi tarihi ve ruh köküyle temasa geçmesini temin etmelidirler. Onda, yeniden bir tarih şuurunun uyandırılması çok mühimdir.

Evet, bu mefkûre bütün ruh ve hayatımıza hâkim kılınmalıdır. Hem o kadar hâkim kılınmalıdır ki mektepte, kışlada, saban başında, sürü arkasında ve memuriyet masasında hatta beşikleri sallayan anaların ve ninelerin dudağında daimi türkümüz ve hareketlerimizin nâzımı bulunmalıdır.

Bu anlayışla insanımıza, en seri şekilde kendi ruhu gösterilmeli ve kendi dünyasına menfezler açılmalıdır. Onda kendi mukaddeslerine hürmet hissi uyandırılarak, yabancı ve tahripkâr düşüncelere reaksiyonu temin edilmelidir."[3]

"Bugün bize düşen biricik sorumluluk, millette tarih şuurunu geliştirerek, asırlar ve asırlar boyu çekilen çilelerin, benimsenen inanışların, kökleşen kültürlerin kendi derinlikleri ölçüsündeki tesirlerini nesillerin vicdanlarına duyurmaktır. Bunu yapabilirsek, bu topraklarda yaşayıp da bizim ruh ve mânâ dinamiklerimizin dışında, milletin değişik müesseseleri için herhangi bir yabancı kaynak aramayı kimse düşünmeyecektir.

Evet, biz, yarınki hayatımızın bütün unsurlarını maziden getirmiş bulunuyoruz. Onları dinin nuru ve ilmin ışığıyla kendi kültür potamızda yoğurabilirsek, kendi ebediyetimizin macununu hazırlamış olacağız."[4]

2 M. Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-4, s.
3 M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1, s. 103
4 M. Fethullah Gülen, Ruhumuzun Heykelini Dikerken-1, s. 136

"Bizler, mazinin gür ve pürüzsüz soluklarını, günümüzün en renkli ve canlı besteleriyle seslendirip insanlığa yepyeni bir nağme duyurma mecburiyetindeyiz. Bu nağme, bütün hususiyetleriyle idealizme susamış boşluktaki nesilleri geçmişin atlas renkli kubbesi altında ve yaşadığımız zamanın aydın ikliminde bir araya getirecek, bir millî ruh nağmesi olmalıdır."[5]

Batı Uygarlığının Teşekkülünde İslâm Medeniyetinin Tesiri

Hiç şüphesiz İslâm medeniyeti varlığını insanlığın onur kaynağı Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) ve O'nun nurlu mesajlarına borçludur. Bu medeniyet de Batı uygarlığının doğmasına ciddi anlamda tesir etmiştir.

Evet, eğer İslâm, o yumuşak, müsamahalı, sımsıcak, ilme açık ve tefekkürü ödüllendiren semavî renkleri ile Batı yamaçlarında tüllenmeseydi; yine onuncu asırdan itibaren İslâm âlimleri ve Türk düşünürleri, Greko-Latin kültürünü Avrupa'ya taşıyıp, onlara tanıtmasalardı, Batının hâlâ orta çağları yaşıyor olması muhtemeldi. Zaten, matematik, fizik, kimya, astronomi, hendese ve tababet (tıp) gibi ilim dallarının doğulu ve İslâm alaşımlı olduğunda kimsenin şüphesi yok. Bizim dünyamızda medeniyet adına her şeyi Batılı görmeye kendini şartlandırmış bir kısım müstağripler[6] kabul etmeseler de Batı medeniyeti, hâli hazırdaki yerini alabilmesi ve modern şekliyle var olabilmesi için, Hazreti Mesih'ten sonra tam altı asır daha bekleme mecburiyetindeydi. Bekledi ve İslâm'la karşılaştı. Bunun neticesinde ondan mutlaka müteessir oldu, çok yararlandı ve geleceğini onun ışığında dizayn etti.

5 M. Fethullah Gülen, Buhranlar Anaforunda İnsan / Çağ ve Nesil-2, s. 93
6 Müstağrip: Batılılaşmış, batıya hayranlık duyan.

Batı, İslâm medeniyetine esas teşkil eden prensipleri benimsemese bile ondan alıp değerlendirdiği ve bu arada İslâm'ın ona tedai ettirdiği pek çok şey vardır. Bu hususlar yeni batı kafası ve düşüncesinin teşekkülünde, tahminler üstü tesir icra etmişlerdi.[7]

"Tarih şuuru, geçmişle geleceği bağlayan bir köprü mesabesindedir. Bu köprüyü kurup koruyamayan milletlerin, öbür sahilde gidip nereye aborde[8] **olacaklarını kestirmek oldukça zordur."**

(M. Fethullah Gülen)

Kahramanlar Tarihi

Bizim tarihimize bütünüyle *"kahramanlar tarihi"* demek en uygun bir tamlama olsa gerek. Zira bu millet, yıllarca, hasım bir dünya karşısında, yerinde taarruz ve yerinde müdafaasıyla, o kadar çok kahraman çıkarmıştır ki Ömer desen, arkadan Halid'in kükreyişi duyulur. Fatih desen Yavuz'un sesi yükselir. Fetih desen, Mohaç desen bütün bir Anadolu inler; Çanakkalelerin uğultusu işitilir... Tarihinde, kahramanlıkların, böylesine sıra sıra geçit yaptığı ikinci bir millet göstermek oldukça zordur.

Evet, millet vardır, "tarih" deyip destan yazar; kitabelerle geçmişine ihtişam kazandırır. Bunlara, "*tarih yazan milletler*" diyebiliriz. Millet de vardır, tarih yapar, destan ve türküsünü başkalarına bırakır. Öyle zannediyorum ki tarihî literatürlerimizin "fakr-u hâl"inin altında da bu husus yatmaktadır. Biz

7 bkz: M. Fethullah Gülen, Günler Baharı Soluklarken / Çağ ve Nesil-5, s. 37-38
8 Aborde: Kıyıya sığınma, batma.

kahramanlık gösterip tarih yaptık. Onun akustiğini, kapıkulu ve halayıklarımıza[9] bıraktık.

Bir de içe doğru ve benlikte derinleşen mâverâî[10] bir kahramanlık vardır ki ne Doğu ne de Batı böyle bir kahramanlığı hiçbir zaman tanıyamadı. Bu itibarladır ki tarihin sayfalarına aksetmemiş bu kahramanlığı, ancak bu ülkede görmek mümkündür.

Evet, kahramanlığın bu çeşidini görmek için mutlaka bu diyara seyahat lazımdır. Zira nefsine gurur geldi diye, sırtına bir çuval un yükleyip, halkın içinde yürüyen devlet reisi; bir hamlede Batının en güçlü ordularını tarumar edip, sonra kralın sarayındaki hazineler karşısında: "Dün bir Berberi idin, bugün muzaffer kumandan, yarın toprak altında hesaba hazır bir insan." diyen, başı dönmemiş, bakışı bulanmamış kumandan; Şarkı, Garbı halayık olarak kullandığı bir dönemde, bir hakikat erinin atının ayağından sıçrayan çamurla lekelenen cübbesinin, tabutuna sarılması tavsiyesinde bulunan büyük asker ve idare adamı ancak bu ülkenin insanları arasından zuhur etmiştir.

Bizim tarihimizdeki gerçek fatih ve muzaffer kumandanlar, hep bu içteki zaferin kanatlarıyla yükselmiş ve o sayede Hızır'la sohbete ermişlerdir. "En büyük cihad" unvanıyla ferdin derununda başlatılan bu kavga, daha sonra onun bütün davranışlarını tesir altına alarak, ona yenilmezliğin sırrını öğretir. Zira kendi içinde zafere ermiş böyle bir el, maddenin ve kuvvetin bütün hokkabazlıklarını bir anda yutar ve yok eder. "Tûr"un esrarını ruhuna geçirmiş bir babayiğidin nazarında, kemiyet bütün debdebe ve alayişiyle keyfiyetin zerresine ram olur.

Bundan ötürüdür ki bizim zaferlerimiz ve bu zaferleri bize hediye eden askerlerimiz, başkalarından tamamen ayrılır ve farklı bir durum arz ederler.

9 Halayık: Kadın köle, cariye.
10 Öteye mensup. Diğer âlemle alâkalı.

Bizde, nefsin frenlenmesi, ferdin kendi kendini yenmesi bir esastır. Bu itibarla, nefsinin esir ve zebunu olan bir insan, İskender dahi olsa zavallıdır ve acınacak hâldedir.

Yüce duygu ve yüksek idealleri gönüllerinde abideleştiremeyenler, şahsî istek ve arzularına karşı koyamayanlar; Hakk'a saygı ve Hakk'a esaretteki zevki idrak edemeyenler, bir baştan bir başa bütün cihanı fethetseler dahi asla zafere ermiş sayılamazlar.

Evet, orduların başında cihanı ezip geçen, tahtına oturduğunda dünyaları idare eden, gece halvette[11] zahid kesilen gerçek kahramanı tanımak için behemehâl[12] bizim ülkemize uğramak lazımdır. Çünkü tahtlarla, taçlarla başı dönmeyenler; mebde ve müntehası aynı gidenler; önü sonu birbirine benzeyenler; hayat ve hâdiseler karşısında değişikliğe uğramayanlar; aşkı, heyecanı ve iniltileriyle meleği, feleği velveleye veren tâli'liler sadece bizim dünyamızda bulunur.

Onun için, bu ülkede münferit kahramanlık aramak beyhudedir; aransa da bulunamaz. Bu ülkede kahramanlık sıra dağlar gibi bitevî[13] ve her yeri zirvedir. Bunu dost da düşman da böyle söyler, böyle bilir. [14]

"Dünya devletlerinin, bel kırıp boyun bükerek emrine âmâde olmasını diliyorsun; kendine gelip miskinliği üzerinden atmadan, şahlanıp bir Fatih ve Yavuz kesilmeden nasıl olacak ki?"

(M. Fethullah Gülen)

---

11 Halvet: Tek başına kalmak. Tenhaya çekilmek.
12 Behemehâl: Her hâlde, ne olursa olsun, ne yapıp edip, mutlaka.
13 Bitevî: Sürüp giden, muttarit.
14 bkz: M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1, s. 153-156

Kur'ân'ın Bayraktarı Bir Millet: Osmanlı

Bu millet, en zor anlarda ve başkalarının "Bitti, tükendi." dediği demlerde dahi beklenenlerin çok ötesinde silkinip kendine gelmiş ve ruhunda saklı dinamiklerle hep şaha kalkmasını bilmiştir. O kadar ki Gibb ve Romanti gibi Batılı düşünürler onun hakkında şu tarihî sözü söylemişlerdir: "Milletlerin müdafaadan ümitlerinin kesildiği yerde onların taarruzu başlar."

Yeter ki milletimizi ayakta tutan ruhî dinamikler korunsun; tarih şuuru, inanç ve akideyle birleşerek içtimaî bir şuur meydana gelmiş olsun.

Osmanlı bütün samimiyetiyle altı asır, dünyanın en uzun ömürlü devletlerinden biri olarak, hiçbir aileye nasip olmamış bir lütfa mazhardır ve Kur'ân'ın bayraktarı bir millettir.

Kim bilir, içteki ve dıştaki bir kısım hainler ona darbe vurmasalardı, bir, bir buçuk asır evvel, belki cihanın daha pek çok yerleri İslâm'ın gülen yüzüyle tanışmış olacaktı.

Onlar, en zayıf oldukları dönemde bile dinlerine sımsıkı bağlı idiler. Voltaire yüz kızartıcı bir eseriyle, doğrudan doğruya gözümüzün nuru Hazreti Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) hedef almıştı.

Tam devletin hasta olduğu devirde Fransa, bu eserin sahnede temsil edilmesini kararlaştırmıştı. Her şeye rağmen yaralı ve hasta aslan, Efendisine (sallallahu aleyhi ve sellem) yapılan böyle bir hakaret karşısında kükremiş; Sultan Abdülhamit Fransızlara şu resti çekmişti: "Benim ve bütün Müslümanların Peygamberine (sallallahu aleyhi ve sellem) hakaret eden bu piyesi oynatırsanız, Hindistan, Arabistan ve bütün İslâm âlemini başınıza yıkarım."

Bu hasta aslanın kükreyişi, öyle bir sarsıntı meydana getirmişti ki Fransızlar Voltaire'in piyesini temsile cesaret

edemediler. Bu sefer, İngilizler sahneye koymak istediler fakat Osmanlı onlara da bir ültimatom göndermiş; derken onlar da vazgeçmişlerdi.

Osmanlı, tarihte devlet olarak sahabeden sonra en muallâ mevkii işgal etmiş ve altı asır Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) adını bayraklaştırmış mümtaz bir millettir.[15]

İşte bizim şanlı ecdadımız budur!

"Tarih şuuru, insanların kendi kimliklerini muhafaza adına çok önemli bir değerler bütünüdür. Bu değerleri görmezlikten gelmek körlük, toplumu bunlardan uzaklaştırmaya çalışmak ise basiretsizliktir."
(M. Fethullah Gülen)

İç Derinlikleriyle Osmanlı Padişahları

Osmanlı padişahları içinde Osman Gazi Hazretleri safvet ve içtenliğiyle âdeta bir semboldür. Orhan Gazi şecaat ve cesaret-i imaniyesiyle ona yakın bir vaziyettedir. Murat Hüdâvendigâr'a gelince o, hem mükemmel bir devlet reisi hem mükemmel bir ordu kumandanı hem de incelerden ince bir Hak dostudur. Evet, o, devamlı surette ordusunun başındadır. Edirne'yi alır ve Trakya ilk defa bize onun zamanında açılır. O kadar safvet içindedir ki bir gün hocasına gelir ve "Sizler nasıl oluyor da ilk tekbirde Kâbe'yi görebiliyorsunuz; ben senelerdir uğraşıyorum buna ancak ikinci veya üçüncü tekbirlerde muvaffak olabiliyorum." der.

İslâm'ın izzeti ve kendi şehadeti için Cenâb-ı Hakk'a niyazda bulunur. Ve bu dua yere düşmez, o gün şehit olur.

15 bkz: M. Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-1, s. 264; Asrın Getirdiği Tereddütler-2, s. 232-233

İkinci bir Murat da Fatih'i sinesinde yetiştiren ve ehlullahtan olduğuna şüphe bulunmayan Murat'tır. Allah'ın veli kulu Hacı Bayram Veli hazretlerine teslim olmuş ve onun bir dediğini iki etmemiştir. Fatih'i yetiştirsin diye Akşemseddin'i oraya gönderen de odur. İkinci Murat, dinî ilimler ve tasavvufa dilbeste ve âşina bir insandır. Devlet işlerini bütün incelikleriyle bilip temsil eden bir insanın dinî işlerde aynı ölçüde hassas olması veya bunun aksi ender-i nadirattandır.

Fatih Sultan Mehmet de çok buudlu bir insandı. O, İstanbul'u fetheden muzaffer bir kumandan olmasının yanında, medresede kendisine ayrı oda tahsis edilecek seviyede ilim ve aynı ölçüde bir kalb ve ruh insanıydı. Bir diğer ifadeyle o, madde ve mânâyı birbiri içinde bütünleştirip bünyesinde barındıran bir alperendi. Şu tek örnek, onun tevazu ve edebini göstermek için yeter ve artar: Hocası Akşemseddin'in olsun, devrinin ışık insanlarından Molla Hüsrev ve Molla Gürani'nin olsun, ulemanın yanında, bir talebenin hocasına karşı takınması gerekli tavrı takınır, saygılı davranır ve edep içinde onların huzurlarında otururdu. Zaten bizim dünyamızdaki fetihler, hep böyle ruh, mânâ, edep ve aksiyon insanlarının elinde gerçekleşmiş ve insanlığa armağan edilmişlerdir.

Yavuz ise apayrı bir destan insandır. O, İslâm birliğini temin maksadıyla gittiği muharebelerin birinden dönüyordu. Bu arada İstanbul'da halk, günlerdir onu istikbal edebilmenin heyecanıyla yollara dökülmüş bekliyordu. Bunu haber alınca, İstanbul'a gece yarısında başka bir yoldan giriyor ve gizlice Topkapı'ya dalıyordu.

Bir pençede dünyanın ödünü koparan ve kükrediği zaman ormana velvele salan bu adama bak ki gece olup da, Rabbiyle münasebete geçince, tepeden tırnağa bir âbid ve zâhid kesiliyor. Sanki şimdi o herkesi tir tir titreten hükümdar değil de

bir Tâvus İbn-i Keysân veya bir Üveysü'l-Karanî'dir. Bu hâl ve bu vaziyet çok az insana nasip olmuş bir pâyedir. Onun içindir ki bunlar, sahabeden ve tâbiînden sonra adı anılması gereken şahıslar arasındadırlar.[16]

Yavuz Sultan Selim, milletinin derdiyle yanıp tutuşan bir insandı. O, Osmanlı sülalesi içinde yetişmiş üç beş zirveden biridir. Vakıa onların hepsine zirve denebilir ama Yavuz, öyle bir Everest tepesidir ki yeryüzünde o seviyede insan çok azdır. Sekiz sene gibi kısa bir süre içinde İran'ı avucunun içine almış; Mercidabık ve Ridaniye seferlerinden zaferle dönmüş; bir fitne kaynağı üzerine sefere çıktığı esnada da bir şirpençe ile hayata veda edip yürümüştür Rabbine.

Mısır'ı fethedip mukaddes emanetlerle dönerken, payitaht olan İstanbul'a yaklaştığında, halkın kendisini muhteşem bir törenle karşılayacağını öğrenir. Ordusuyla olduğu yerde konaklar ve İstanbul'a gece olunca girer. Cihan fatihi koca hükümdar, şan ve şerefin burnuna bir kanca takarak onu, ayaklarının ucuna kadar geldiği bir durumda ayaklarının altına alır; zira bu o hünkârdır ki bir gün yolda giderken, hocasının atının ayağından üzerine bir çamur parçası sıçrar, hocası buna sebep olma endişesiyle farklı mülâhazalar yaşarken, bu kendini aşmış yüce insan, o çamurlu cübbenin, öldüğünde kefenine sarılmasını vasiyet ederek kendi gibi davranır.

Hilafete ait mukaddes emanetleri aldığı, İslâm'ın bayraktarlığını yüklendiği ve bütün emirlerin, karşısında dize geldiği, hutbenin de onun namına okunduğu, zafer sarhoşluğunun yaşanabileceği o sevinç dolu dakikalarda, hatibin, "Emirü'l-Harameyn" şeklindeki hitabına o: "Ben emir olamam. Buranın emiri Hazreti Muhammed Mustafa'dır (sallallahu aleyhi ve sellem). Ben olsa olsa buranın hizmetkârı olabilirim." diyerek kendisine "Hâdimü'l-Harameyn"

16 M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-3, s. 111-113

denilmesini istemiştir; çünkü o, hakikî bir büyüktür. Zira büyüklükte büyüklüğün emaresi tevazu ve mahviyettir.[17]

Kanunî'ye gelince o da büyük insandır. Büyük bir seferden dönünce, kalbine gurur girmesin diye o geceyi bir izbede geçirecek kadar muhasebe ve iç murakabesine sahiptir.[18]

Millet Ruhu

Bir yiğit vardı gömdüler şu karşı bayıra...
Arkadan kefenini, gömleğini soydular.
"Aman kalkar!" deyip üstüne taşlar koydular,
Bir yiğit vardı; gömdüler şu karşı bayıra.

Yiğidim, hele anlatıver olup biteni!
Sen dertli, vatan dertli, oturup ağlayalım...
Ağlayıp da sinelerimizi dağlayalım,
Yiğidim, hele anlatıver olup biteni.

Ses ver yiğidim, yoksa beni duymuyor musun?
Yıllar var ki hep hayalinle oynaşıyorum,
Kalkıp geleceğin ümidiyle yaşıyorum...
Ses ver yiğidim, yoksa beni duymuyor musun?

Sırtımda ardan bir gömlek, yılların vebali,
Ümitle ışıldayan gönlüm, seni bekliyor;
Kâh göklerde uçup, kâh yerlerde emekliyor.
Sırtımda ardan bir gömlek, yılların vebali.

Her tarafta harap eller, baykuşlara bayram,
Köprüler bir bir yıkılmış ve yollar yolcusuz,
Gelip uğrayanı kalmamış çeşmeler, susuz..
Her tarafta harap eller, baykuşlara bayram.

---

17 M. Fethullah Gülen, Prizma-6, s. 53-54
18 M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-3, s. 113

İradelerde çatırtı, ruhlarda müthiş şok,
Tarihi yağmaladı bir düzine talihsiz;
Değerler altüst oldu, mukaddesat sahipsiz,
İradelerde çatırtı, ruhlarda müthiş şok.

Tıpkı rüyâlarda olduğu gibi diril, gel!
Beyaz atının üzerinde bir sabah erken;
Gözlerim kapalı ruhumda seni süzerken
Tıpkı rüyâlarda olduğu gibi diril, gel!

Hülasa

1. Tarih şuuru, toplumun aktivitesi ve canlı tutulması adına önemli bir kaynaktır. Bu mefkûre bütün ruh ve hayatımıza hâkim kılınmalıdır.
2. İslâm medeniyeti Batı uygarlığının doğuşuna tesir eden önemli bir gerçekliktir.
3. Bizim tarihimiz bütünüyle bir "kahramanlar tarihi"dir.
4. İçe doğru ve benlikte derinleşen mâverâî kahramanlık örneklerine bizim ülkemizde sıkça rastlanır.
5. Osmanlı bütün samimiyetiyle altı asır, dünyanın en uzun ömürlü devletlerinden biri olarak, hiçbir aileye nasip olmamış bir lütfa mazhardır ve Kur'ân'ın bayraktarı bir millettir.

DUA

Ey Masum Nebi! On dört asır evvel zuhur ettiğin gibi bir kere daha zuhur et. Arap'ın karanlık dünyasını aydınlattığın gibi, dokuz asırdır dinine hizmet eden ve bu kutsi vazifenin bayraktarlığını yapan şu asil ve necip milletin iklimine de uğra, orayı da aydınlat!

İlgili Kaynaklar

Yazılı Kaynaklar

1. M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-3 (*Osmanlı padişahlarından Murat ve Yavuz'u diğerleriyle mukayese eder misiniz? Kanunî'nin çıkardığı kanunlar olduğu söyleniyor?*), s. 111-114

2. M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-3 (*Abdülhamid Han'a "Kızıl Sultan" deniliyor, doğru mudur?*), s. 160-169

3. M. Fethullah Gülen, Yitirilmiş Cennete Doğru (*Erozyonlar ve Millet Ruhu*), s. 134

4. M. Fethullah Gülen, Beyan (*Aydınlık Dünden Aydınlık Yarınlara*), s. 190-195

5. M. Fethullah Gülen, Işığın Göründüğü Ufuk (*Geçmiş ve Gelecek*), s. 105-111

6. M. Fethullah Gülen, Kırık Mızrap (*Millet Ruhu-1/Millet Ruhu-2*), s. 227-228

7. M. Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-1 (*"Osmanlı" Derken*), s. 29-30

8. M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-3 (*Osmanlılarda harem mevzuu çok tenkit edilen hususlardan biri olmuştur. Bu mevzuda bizi aydınlatır mısınız?*), s. 152-160

9. M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-2 (*Osmanlılar hakkındaki söylentilere ne dersiniz? Türkler Müslümanlığı niçin kabul etmişlerdir?*), s. 227-234

10. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-9 (*Millet Sevgisi*), s. 107-113

11. M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil (*Dünya Muvazenesinde Bir Millet*), s. 100-105

12. M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1 (*Son Karakol*), s. 149-152

13. M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1 (*Kahraman*), s. 153-156

14. M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1 (*Asker*), s. 157-161

15. M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1 (*Zafer*), s. 162-166

16. M. Fethullah Gülen, Çağ ve Nesil-1 (*Nerdesin*), s. 22-27

17. M. Fethullah Gülen, Yitirilmiş Cennete Doğru (*Millî Ruh Düşüncesi*), s. 25-28

18. M. Fethullah Gülen, Yenilenme Cehdi (*Hücuma Uğrayan Tarihi Şahsiyetler*), s. 90-91

19. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-1 (*Milletimizin İhyası*), s. 128-137

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

1. http://www.nil.tv/vaaz-detay/soru-cevap/tumu/sorular-ve-cikis-yollari/247
(*Osmanlı devrinde kadın esir gibiydi, şimdi hür oldu." diye iddia edenler var. Bu iddia doğru mudur?*)

2. http://www.herkul.org/bamteli/muhtesem-osmanli-ve-ecdada-saygi/

3. http://www.herkul.org/bamteli/osmanli-da-futuvvet-ruhu/

EFENDİMİZ

(SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM)

"Size kendi aranızdan öyle bir peygamber geldi ki sıkıntıya düşmeniz O'na çok ağır gelir. Kalbi sizin için titrer, müminlere karşı pek şefkatli ve merhametlidir."

(Tevbe, 9/128)

Hoşgeldin Ey Hicret Süvarisi

İslâm ordusu Mekke'ye girince Ebû Cehil'in oğlu İkrime Yemen'e kaçmıştı. Zor bela kendini sahile atmış, İslâm'a girmektense ölmeyi tercih edeceğini söylemişti.

Hanımı Ümmü Hakîm ise Müslüman olmuş ve o güne kadar aynı yastığa baş koyduğu kocasının elinden tutmak, onu da Allah Resûlü'nün gemisine alıp ebedî hayata beraber yürümek istiyordu. Cesaretini toplayıp huzur-u Resûlullah'a girdi ve:

– Ya Resûlallah, diye seslendi. İkrime, Senin korkundan kaçıp kendini sahile doğru, Yemen tarafına attı. Kendisini Senin öldürteceğini sanıyor! Ona da teminat verir misin, ya Resûlallah!

Bu samimi talep karşısında Efendiler Efendisi Ümmü Hakîm'e dönerek:

– O da emindir, buyurdu.

Bunun üzerine Ümmü Hakîm, yanına uşağını da alarak doğruca kocasının peşine düştü. İkrime'ye yetiştiğinde, sahilde bir gemiye binmek üzereydi.

Eşini onu uzaktan görür görmez Ümmü Hakîm ona şöyle seslenecekti:

– İkrime! Ben, en iyiliksever ve yardımsever insanın yanından geliyorum; sakın kendini helak etme! Bu arada eliyle de işaret ederek onun geri dönmesini istiyordu.

Yeniden sahile çıkan İkrime'ye Ümmü Hakîm:

– Senin için Resûlullah'tan eman diledim ve O da sana güvence verdi, diyor; Mekke'ye birlikte dönmelerini söylüyordu. Esas gemiye İkrime, şimdi binmek üzereydi ve hanımının teklifini kabul ederek gerisin geriye yola çıktı; artık Mekke'ye geliyordu!

Henüz Mekke'ye girmemişlerdi ama bu sırada ashabıyla birlikte oturan Allah Resûlü (aleyhissalâtü vesselâm) onlara dönmüş ve İkrime'nin gelişini müjdeleyip şunları özellikle hatırlatıyordu:

– Şu anda sizin yanınıza Ebû Cehil'in oğlu İkrime, mü'min ve muhâcir olarak geliyor; sakın ola ki babası hakkında kötü bir söz söylemeyin! Çünkü ölü hakkında uygunsuz söz söylemek, sadece yaşayanları tahrik edip onlara eziyet verir; ölüye ise asla ulaşmaz!

Ölüp gitmiş Ebû Cehil'e söz sayarak vakit kaybetmemek ve onun sevenlerini de gemiye alabilmek için her mü'minin kulağına küpe olması gereken cümlelerdi bunlar. Uzaktan

gelişini görür görmez Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), kucağını açarak ona doğru yürüyecek ve:

– Hoş geldin ey hicret süvarisi, diye iltifat edecekti.

Bu kadar enginlik, İkrime'yi eritmeye yetmişti ama yine de Sultanlar Sultanı'nın huzurunda oturup yan tarafta yüzündeki peçeyle duran hanımı Ümmü Hakîm'i göstererek:

– Ya Muhammed, dedi. 'Bu, Senin bana eman verdiğini söylüyor; doğru mu?'

Resûl-i Kibriyâ Hazretleri bir kez daha tekrar etti:

– Doğru söylemiş; sen emniyettesin!

Şimdi sıra esas meseleye gelmişti ve İkrime:

– Senin beni davet ettiğin şey de nedir, ya Muhammed, diye seslendi. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem):

– Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim, O'nun Resûlü olduğuma şahadet etmeye, namazı dosdoğru kılmaya, zekâtı vermeye ve şunu, şunu yapmaya davet ediyorum, buyurdu.

Onu, ilk planda İslâm'ın temel meselelerini yerine getirmeye davet ediyordu. Bunun üzerine İkrime, Efendimiz'i takdir eden şu cümleleri söyleyip arkasından da son noktayı koyacaktı:

– Vallahi sen beni, sadece hayra, güzel ve en iyi olana davet ediyorsun, zaten daha önce de ya Resûlallah, sen bizi bunlara davet edip dururdun! Çünkü sen, bizim en doğru sözlümüz ve insanlara karşı en iyilik sevenimizdin! Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed de, O'nun Resûlü'dür!

Peygamberimiz'in affı en azılı bir düşmanını bile kuşatmıştı. Bir gönül, hem de önemli bir gönül daha İslâm'la

tanışmıştı ya, dünyada Allah Resûlü'nden daha huzurlu bir başkası yoktu!

"Ben babam İbrahim'in duası, Meryem oğlu İsa'nın da müjdesiyim."[19]

Efendimiz'in Hayatı

- √ Sevgili Peygamberimiz 20 Nisan 571 Pazartesi günü (12 Rebîülevvel) Mekke'de doğdu. Babasının adı Abdullah, annesinin adı ise Âmine'dir.
- √ Peygamber Efendimiz'in babası, henüz o dünyaya gelmeden ticarî amaçla gittiği bir seyahatten dönerken hastalanıp vefat etmiş ve Medine'de toprağa verilmişti. Dolayısıyla o, babasını dünya gözüyle göremedi.
- √ Doğduktan sonra 4 yaşına kadar sütannesi Halime'nin yanında, bundan sonra (yani 575 yılından sonra) 2 yıl boyunca annesi Âmine'nin yanında kaldı. 6 yaşında iken annesi onu akrabasıyla tanıştırmak ve babası Abdullah'ın kabrini ziyaret için Medine'ye götürdü.
- √ Âmine, Medine'den dönüşte Ebvâ denilen yerde hastalanıp vefat etti ve orada toprağa verildi. Bu sırada yolculukta kendileriyle birlikte olan Ümmü Eymen onu Mekke'ye ulaştırdı ve dedesine teslim etti. (Yıl: 577)
- √ 6 Yaşından 8 yaşına kadar dedesi Abdülmuttalib'in yanında kaldı. O da ölünce (579 yılında), vasiyeti üzerine amcası Ebû Talib'in evine taşındı. Ebû Talib, Peygamber Efendimiz'in babasıyla hem baba hem de anne bir kardeşti.

19 Ahmed İbn-i Hanbel, *el-Müsned* 5/262; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 8/175

- √ 13 yaşından itibaren amcaları ile ticarete atıldı. 583 yılında amcası Ebû Talib'le ticaret maksadıyla Şam'a gitti. Burada Rahip Bahîra, Allah Resûlü'nün beklenen son peygamber olduğunu keşfetti. 588 yılında da diğer amcası Zübeyr ile Yemen seyahati gerçekleştirdi. Uzun bir süre meşgul olduğu ticari alanda doğrulukla, dürüstlükle tanındı.
- √ Henüz yirmi yaşında iken (590 yılında) hırsızlık, gasp, eşkıyalık, zulüm ve haksızlıklara karşı bir tedbir almak amacıyla bazı Mekkelilerin oluşturduğu Hılfu'l-fudûl adlı kuruluşa katıldı ve etkili bir üye olarak görev yaptı.
- √ 25 yaşına geldiğinde (yıl 596) Hazreti Hadîce ile evlendi.
- √ 598 yılında oğlu Kâsım doğdu ve bundan böyle kendisine Ebu'l-Kâsım denmeye başlandı.
- √ 35 yaşına geldiğinde (605 yılında) Kâbe hakemliği yaptı; Kâbe'nin tamiri sırasında Haceru'l-Esved'in yerine konulması sırasında ortaya çıkan anlaşmazlığı, taşı bir yaygı üzerine koyup tüm kabile reislerine taşıtmak suretiyle giderdi, böylece kabileler arasında çıkması muhtemel bir kavgayı önlemiş oldu.
- √ Peygamber Efendimiz 40 yaşlarına yaklaştığında kendisinde insanların arasından uzaklaşıp (inziva), yaratılışın ve evrenin inceliklerini düşünmek (ibret ve tefekkür) arzusu uyandı.

  Bu münasebetle belli sürelerle Hira-Nur dağındaki mağarada kalmaya başladı. Nihayet 40 yaşında iken 610 Ramazan ayında Cebrail Aleyhisselâm geldi ve vahiy süreci başlamış oldu. İlk vahyedilen âyetler, "*Yaratan Rabb'inin adıyla oku!*" diye başlıyordu. Böylece Yüce Allah tarafından Peygamberlikle görevlendirilmiş oldu.

- √ 613 yılında Safa tepesine çıkıp ilk açık tebliğini yaptı. Bunun için yakın akrabalarına davetler verdi. Bu dönemde Müslümanlara eziyet ve işkence yapılmaya başlandı.
- √ 615 yılında Habeşistan'a ilk hicret yapıldı. Bu dönemde Hazreti Hamza ile Hazreti Ömer Müslüman oldu.
- √ İnkârcılar, Peygamberliğin 7. yılından itibaren Müslümanları bir mahalleye hapsederek sosyal boykot uyguladılar. Ticareti, seyahati, insanî ilişkileri yasakladılar. Bu, üç yıl sürdü.
- √ 619 yılında peş peşe Hazreti Hadîce ve Ebû Talib ölünce düşmanların eza ve cefaları bir kat daha arttı. Bu sırada Hazreti Peygamber, dış destek sağlamak amacıyla Tâif'e gitti. Ne var ki onlar İslâm'ı kabul etmediler, Efendimiz'e destek vermediler. Kendisi ancak Tâif dışında bir bağa sığınarak taşlanmaktan kurtulabildi.
- √ Ardı arkası kesilmeyen bu sıkıntılar devam ederken aynı günlerde Sevgili Peygamberimiz Mirac'ta İlâhî ikramların doruğuna eriştirildi, Yüce Allah'ın huzuruna yükseltildi ve İlâhî buyrukları, aracı olmaksızın dinleme ve alma imkânına kavuşturuldu. Bu gece Sevgili Peygamberimiz'e nice hükümler indirildi. (Yıl 621)
- √ Birer yıl arayla (621 ve 622 yıllarında) 1. ve 2. Akabe Biatleri yapıldı. Bunu takip eden zaman diliminde Yüce Allah'ın izni ve buna bağlı olarak Hazreti Peygamber'in müsaadesi üzerine Müslümanlar Mekke'den Medine'ye göç ettiler. İslâm tarihi literatüründe buna, "hicret" denilmiştir. En sonunda Sevgili Peygamberimiz de Hazreti Ebû Bekir'le birlikte Medine'ye göç etti.

  Aynı yıl Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Medineli Müslümanlar yani Ensâr: Yardımcılar ile Muhacirler: Hicret edenler arasında kardeşlik kurdu.
- √ 623 yılında Kıble yönü Cenâb-ı Hakk'ın emriyle Kudüs'ten

Mescid-i Haram'a çevrildi. Medine'de Mescid-i Nebevî inşa edildi. Ezan meşrû kılındı. İlk nüfus sayımı gerçekleşti. Mescidin önünde fakirleri barındırmak için Suffa yapıldı. Müslümanlarla Yahudiler arasında vatandaşlık antlaşması oldu.

- √ 624 yılında Mekkeli müşriklerle Bedir Savaşı yapıldı. Aynı yıl Beni Kaynuka Yahudileri üzerine gidildi ve onlar, Medine'den çıkarıldı. Ramazan orucu farz kılındı. İlk bayram namazı kılındı. Zekât farz oldu. Allah Resûlü'nün kızı Hazreti Rukiyye vefat etti. Hazreti Ali ile Hazreti Fatıma evlendi.
- √ 625 yılında Uhud muharebesi yapıldı. Hazreti Hamza şehid oldu. Bi'r-i Maûne'de Necid'e gönderilen 70 muallim şehid edildi. Benî Nâdir Gazvesi yapıldı.
- √ 626 yılında Dûmetü'l Cendel Gazvesi gerçekleşti. İçki ve kumar haram kılındı.
- √ 627 yılında Hendek Savaşı yapıldı. Beni Kurayza kuşatıldı. Peygamberimiz, halasının kızı Hazreti Zeyneb'le evlendi. Müreysî (Benî Mustalık) Gazâsı yapıldı.
- √ 628 yılında Kâbe ziyareti için yola çıkıldı. Rıdvan biati yapıldı. Mekkeli müşriklerle Hudeybiye barışı imzalandı. Hayber fethedildi. Peygamberimiz Hazreti Safiyye ile evlendi. Mekke'den Habeşistan'a göçmüş olan Müslümanlar Câfer-i Tayyar başkanlığında Medine'ye döndüler.
- √ 629 yılında Hudeybiye Antlaşması hükümlerine göre Müslümanlar Kâbe'yi ziyaret ettiler (Umretü'l-Kazâ). Halid İbn-i Velid ve Amr İbn-i Âs Müslüman oldu. Mu'te Harbi gerçekleşti.
- √ 630 yılında Mekke fethedildi. Kâbe putlardan temizlendi. Ebû Süfyan ve oğlu Muaviye Müslüman oldu. Huneyn Gazâsı ve Evtas Savaşı gerçekleşti. Tebük seferi yapıldı.
- √ Peygamber Efendimiz, 632 yılında hac esnasında Mekke'de

Arafat'ta yüz binden fazla Müslüman'a bir konuşma yaptı. Bu konuşma İslâm tarihinde "Veda Hutbesi" diye anılmaktadır.

√ Sevgili Peygamberimiz, 8 Haziran 632 Pazartesi günü hayata gözlerini yumdu ve Allah'ın rahmetine kavuştu.

"Kıyamet günü peygamberler içinde kendisine en çok tabi olunan, benim. Cennet'in kapısını ilk çalacak olan da benim."[20]

Kabiliyetleri Keşfetmede ve Yerinde Kullanmada Efendimiz (s.a.s.)

Fertleri kabiliyetlerine göre kullanma, bir mürşidin en mühim hususiyetlerindendir. Bu da insan fıtratını yakından bilmeye bağlıdır. İnsanı zaaf ve faziletleriyle tanıyıp ona göre davranmayanların muvaffakiyetleri her zaman münakaşa edilebilir. Ayrıca her insanı yerli yerinde kullanmadıkça, insan israfının önünü almak da mümkün değildir. Mürşit, basiretiyle bu işin üstesinden gelen insandır. O, fıtrat kanunlarına uygun hareket etmekle hem en ağır işlerin üstesinden gelebilir, hem de başarılarında, güç ve kuvvetinin çok önünde bir hıza ulaşır.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) de her insanı, o kişinin istidadına uygun bir hizmette kullanırdı. Bu, O'nun, insanları tanımadaki feraset ve fetanetinin[21] mühim

20 Müslim, *iman*, 331

21 Fetânet: Peygamber mantığı. Bütün meselelerini akıl, kalb, ruh, his ve latifelerini bir araya getirip öyle mütalâa eden, en büyük zorlukları dahi gayet rahatlıkla çözen harikulade mantık.

bir göstergesiydi. Kendisi kime ne vazife vermişse, o hususta hiç geriye adım atmamıştı. Bütün hayatı boyunca gösterdiği bu isabet, O'nun risaletinin en önemli şahitlerindendir. Mesela Hassan İbn-i Sabit'i (radıyallahu anh), kâfirlere karşı söz düellosunda kullanmıştır. Hassan, her mısrasını zehirli bir ok gibi fırlatmış ve karşısındaki insanları her defasında mat etmiştir. Aynı Hassan İbn-i Sabit, harp meydanında kullanılsaydı ve orada kendisine kumandanlık verilseydi, belki mısraların kavgasında bunca başarılı olan bu sahabi, kılıçların kavgasında hezimete sebebiyet verebilirdi.

O'nun irşad için gönderdikleri ise Mus'ab İbn-i Umeyr, Muaz İbn-i Cebel, Hazreti Ali (radıyallahu anhum) ve benzeri sahabilerdi. Onlar da gittikleri her yerde irşad adına baş döndüren bir muvaffakiyet sergiliyorlardı. Ama aynı iş Halid'e verilseydi, ihtimal bu işi o ölçüde temsil edemeyebilirdi. Çünkü Halid, harp meydanlarında aslanların ödünü koparmak için yaratılmıştı.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) de onu hep öyle yerlerde istihdam buyurmuşlardı.

Bediüzzaman'ın Ufkundan Efendimiz (s.a.s.)

Hazret-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) öyle bir zâttır ki azamet-i maneviyesinden[22] dolayı sath-ı arz[23], o zâtın Mescid-i Aksa'sıdır. Mekke-i Mükerreme O'nun mihrabı, Medine-i Münevvere de minber-i fazl-ı kemalidir.[24] Cemaat-ı mü'minîne[25] en son ve en âlî imam[26] ve nev-i beşerin[27] ha-

22 Azamet-i maneviye: Manevî büyüklük.
23 Sath-ı arz: Yeryüzü.
24 Minber-i fazl-ı kemal: Hutbe verilen faziletli, şerefli minber, kürsü.
25 Cemaat-ı mü'minîn: Mü'minlerden teşekkül eden cemaat.
26 Âlî imam: Yüce imam.
27 Nev-i beşer: İnsanoğlu.

tib-i şehîridir[28]; saadet düsturlarını[29] beyan ediyor. Ve bütün enbiyanın[30] reisidir; onları tezkiye[31] ve tasdik ediyor. Çünkü dini bütün dinlerin esâsâtına[32] câmi'dir.[33] Ve bütün evliyanın başıdır. Şems-i risaletiyle[34] onları terbiye ve tenvir ediyor.[35]

Şu gördüğün büyük âleme büyük bir kitab nazarıyla bakılırsa, Nur-u Muhammedî[36] (sallallahu aleyhi ve sellem) o kitabın kâtibinin kaleminin mürekkebidir. Eğer o âlem-i kebir[37], bir şecere tahayyül edilirse, Nur-u Muhammedî hem çekirdeği, hem semeresi[38] olur. Eğer dünya mücessem[39] bir zihayat[40] farz edilirse, o nur onun ruhu olur. Eğer büyük bir insan tasavvur edilirse, o nur onun aklı olur. Eğer pek güzel şaşaalı bir cennet bahçesi tahayyül[41] edilirse, Nur-u Muhammedî onun andelibi[42] olur. Eğer pek büyük bir saray farz edilirse, Nur-u Muhammedî o Sultan-ı Ezelî'nin[43] makarr-ı saltanat ve haşmeti[44] ve tecelliyât-ı cemaliyesiyle[45] âsâr-ı sanatını[46] hâvi olan[47] o yüksek saraya nâzır[48], münadi[49] ve teşrifatçı olur. Bütün insanları davet ediyor. O sarayda bulunan

---

28 Hatib-i şehîr: Çok meşhur herkesçe bilinen hatip.
29 Saadet düsturları: Mutluluk prensipleri.
30 Enbiya: Nebiler, peygamberler.
31 Tezkiye: Arındırma veya temize çıkarma
32 Esâsât: Esaslar.
33 Câmi: Çok şeyi içine alan, kapsamlı
34 Şems-i risalet: Peygamberlik güneşi.
35 Tenvir etmek: Aydınlatmak, nurlandırmak.
36 Nur-u Muhammedî: Cenâb-ı Hakk'ın "Nur" isminin bir tecellisi olarak, bütün mahlûkat içinde yarattığı ilk varlık. Efendimiz'in (s.a.s) ilm-i ilâhîdeki varlığı.
37 Âlem-i kebir: Büyük âlem.
38 Semere: Meyve.
39 Mücessem: Cisme bürünmüş, cisim hâlini almış.
40 Zihayat: Hayat sahibi, canlı.
41 Tahayyül: Hayal etme.
42 Andelib: Bülbül.
43 Sultan-ı Ezelî: Başı ve sonu olmayan, zaman açısından başlangıcı olmayan sultan, Hazreti Allah.
44 makarr-ı saltanat ve haşmet: Saltanat ve ululuğun merkezi.
45 Tecelliyât-ı cemâliye: Cenâb-ı Hakk'ın güzelliğine ve lütuflarına ait yüce sıfatlarıyla eşyadaki icraatları.
46 Âsâr-ı sanat: Sanat eserleri.
47 Hâvi olmak: İhtiva etmek, barındırmak.
48 Nâzır: Bakan, gözeten, idare eden.
49 Münadi: Nida eden, seslenen.

bütün antika sanatları, harikaları ve mucizeleri tarif ediyor. Halkı o saray sahibine, sâni'ine[50] iman etmek üzere cazibedar, hayret-efza[51] davet ediyor.

Batılı Yazar ve Araştırmacıların Efendimiz (s.a.s.) Hakkındaki Değerlendirmeleri

√ "Hazreti Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) insan olması itibarıyla, bütün insanlık muhakkak iftihar eder. Çünkü o zât, ümmi olmasıyla beraber, on üç asır evvel öyle kanunlar ve esaslar getirmiş ki biz Avrupalılar iki bin sene sonra O'nun kıymetine ve hakikatine yetişsek en saadetli nesiller oluruz." (Shebol)

√ "... Ben şunu iddia ediyorum ki Muhammed mümtaz bir kuvvettir... Sana muasır bir vücut olamadığımdan dolayı müteessirim, ey Muhammed! Muallimi ve naşiri olduğun bu kitap, senin değildir; O İlâhî'dir. Bu kitabın Allah'tan olduğunu inkâr etmek, müspet ilimlerin batıl olduğunu ileri sürmek kadar gülünçtür. Bunun için beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra göremeyecektir. Ben, huzur-u mehâbetinde kemal-i hürmetle eğilirim." (Prens Otto Von Bismarck)

√ "Dünyayı en çok etkileyen şahıslar listesinin başına Muhammed'i koymuş olmam, bazı okurları şaşırtacak, bazılarınca da sorgulanacaktır. Fakat tarihte hem seküler hem de dinî alanda mutlak mânâda muvaffak olmuş tek insan O'dur. Denebilir ki Muhammed'in İslâm üzerindeki şahsî tesiri, İsa Mesih ve Aziz Pavlos'un Hristiyanlık üzerinde

50 Sâni': Yapan, sanatkâr.
51 Hayret-efzâ: Hayret uyandıran, hayreti arttıran.

birlikte bıraktıkları tesirden daha fazladır. Seküler ve dinî tesirin, tarihteki eşi görülmedik bir şekilde birleşmesi, Muhammed'in, tarihin en etkili şahsı olmasına yetmektedir." (Michael Hart)

√ "İnsanlığın üst üste problemler yaşadığı böyle bir dönemde insanlık, yağdan kıl çeker gibi problemleri çözen Hazreti Muhammed'e ne kadar muhtaçtır." (Schopenhauer)

Efendimiz'i Sevmek ve O'na Saygı Duymak

Ebû Saîd el-Hudrî'nin (radıyallahu anh), "Sahâbe, Allah Resûlü'nü dinlerken başlarında kuş var da onu kaçırmak istemiyorlarmış gibi gayet dikkatle dinlerlerdi.[52] sözü, o neslin Resûlullah'a karşı olan derin hürmetlerini ortaya koyması açısından son derece önemlidir.

Bu açıdan Peygamber Efendimiz başta olmak üzere bütün peygamberleri gönülden sevme ve gerekli saygıyı gösterme, dinin olmazsa olmaz bir gereğidir. Allah Resûlü'nü ve diğer enbiyayı (aleyhimüsselâm) yâd ederken sıradan insanlardan bahsediyor gibi konuşmamalı, onları anarken içimizdeki sevgi, saygı ve hürmeti ifade etmeliyiz. Herhâlde onlardan gelecek feyiz ve bereketin en önemli vesilesi de bizim onları hak ettikleri mevkilerine oturtmamız, konumlarına göre yâd etmemiz olacaktır. Özellikle Efendimiz'in mübarek isimleri anıldığında peşinden salât ü selam getirmeyi unutmamalıyız. Zira bizim getirdiğimiz salâvatlar O'nun mübarek ruhuna ulaşırken bu aynı zamanda bizim için ahrette bir şefaat vesilesi olacaktır.

---

52 Buharî, *cihad* 37; Ebû Dâvud, *tıb* 1.

Mekke'den Önce O (s.a.s.), Gönülleri Fethetmişti

Hayber'den ganimetlerle Medine'ye dönen Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), ilerleyen günlerde iki önemli icraat yapacaktı. Öncelikle, mal ve mülklerini Mekke'de bırakarak Medine'ye hicret eden Muhacirlere, kapılarını açıp mallarını bölüşen Ensâr'a bu malların geri verilmesi talimatını verecek ve kendisi de bunu bizzat uygulayacaktı.

İkinci icraat ise Mekke ile ilgiliydi. O dönemde Mekke'de büyük bir kuraklık baş göstermişti. Bunu öğrenen Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), o güne kadar her fırsatta kendisine kılıç kaldırıp hayatına kasteden bu insanların bile elinden tutma adına bir adım atacak ve elde ettiği ganimetlerle Mekke'ye yardım eli uzatacaktı.

Yardım gönderdiği isimler, o günün Mekke'sinde lider konumundaki Ebû Süfyân, Süheyl İbn-i Amr ve Safvân İbn-i Ümeyye gibi kimselerdi. Bu yardım vesilesiyle Efendimiz onların düşüncelerini yoklamış ve İslâm adına bulundukları yeri yeniden kontrol etmişti. O gün olmasa da yakın bir gelecekte bunların üçü de gelip huzurda teslim olacak ve Allah Resûlü'nün sahabîsi olma şerefine nail olacaklardı.

Bahsi geçen yardım Amr İbn-i Ümeyye eliyle Mekke'ye ulaşınca, bu civanmertlik karşısında Ebû Süfyan samimi bir itirafta bulunmuş ve şöyle demişti: "Allah, kardeşimin oğlunu hayırla mükâfatlandırsın çünkü O, akrabalığın gereği olanı yerine getirip bizi gözetti."

Teşekkürlerini ve minnetlerini ifade ederek yardımı kabul eden Ebû Süfyan, onların hepsini Mekke'deki fakirlere dağıtmıştı. Mekke'nin kıymetini bilemediği Muhammedü'l-Emîn, her şeye rağmen sıkıntılarını gidermek ve ellerinden tutmak

için onlara yiyecek ve altın göndermişti. Böylece gönüllerde, yarın adına umumiyet kesbedecek bir fethin ilk ışıkları parlamaya başlamıştı.

Efendimiz'in (s.a.s.) Yüce ve Örnek Ahlakı

- √ Efendimiz'in hâl ve davranışlarında aşırılık yoktu.
- √ Konuşurken yüksek sesle konuşmaz, az ve öz konuşur, kimseye fena söz söylemezdi.
- √ Kınayan, hata arayan biri değildi.
- √ Hareketleri hep ağır başlı idi. Yumuşak huylu ve alçak gönüllü idi.
- √ Birisiyle konuşurken ona bütün vücuduyla yönelirdi.
- √ Yüzünde tebessüm eksik olmazdı.
- √ O'na bakan rahat eder, O'nunla (sallallahu aleyhi ve sellem) birlikte olmaktan kimse rahatsız olmazdı.
- √ Herkesin gönlünü alır, herkesi hoşnut ederdi.
- √ Ashabı ile arasında duvar örmemişti. Herkese değer verir, onların hislerini hesaba katarak muhatap olurdu.
- √ Alçak gönüllüydü.
- √ Öfkeden sakınırdı. Kızması da din ve diyanet içindi.
- √ Hiç aceleci davranmaz, teenni ile hareket ederdi.
- √ Karşılaştığı kimseye ilk selam veren O (sallallahu aleyhi ve sellem) olurdu. Çocuklara da selam verirdi.
- √ Akraba ve eş-dost canlısıydı.
- √ Üzerinde tefekkür hâkimdi. Her sözü hikmet doluydu.
- √ Ağır başlı, ciddi, aynı zamanda kendisine çok kolay ulaşılan biriydi.
- √ Bir yere izinsiz girmezdi.
- √ Nefsini müdafaa etmez ve münakaşaya girmezdi.

- √ Hep sabreder, şikâyet etmeden tahammül gösterirdi.
- √ Nezih üslubunu asla terk etmezdi.
- √ Hadise ve problemlerin üzerine nefret diliyle yürümezdi.
- √ Hâlini arz ederek Allah'ın rahmetine ve duanın gücüne sığınırdı.
- √ Her gün duygu ve düşüncelerini yeniler, metafizik gerilimini aktif tutardı.
- √ Kimseye gönül koymazdı.
- √ Herkese centilmence davranırdı.
- √ Hak ve hakikate hizmet adına alternatif yollar bulup daha çok insana ulaşmaya çalışırdı.
- √ Yürüyebilene her durumda hizmet yollarının açık olduğunu gösterirdi.
- √ Daima ümit soluklar, herkese ümit kaynağı olurdu.
- √ Şeffaf davranırdı.
- √ Fena muameleleri hüsnühâl, yumuşak beyan ve farklı ihsanlarla rehabilite ederdi.
- √ Müspet hareket etmekten kesinlikle ayrılmazdı.
- √ Basiretle hareket eder, temkinli ve sağduyulu davranırdı.
- √ Hiçbir zaman uzaklaşan taraf olmazdı.
- √ Allah'ın kendisini zayi etmeyeceğine yakinen inanırdı.
- √ İstikametten hiçbir zaman ayrılmaz, hak ve meşru olmayan vasıtalara el atmazdı.
- √ İncinse de incitmezdi.
- √ Meşru müdafaanın dışında şiddete kesinlikle başvurmazdı.
- √ Herkesi hoş görür, gelmeyene giderdi.
- √ Karamsar değildi.
- √ Kötülükleri hep iyilikle savardı.
- √ Ortak aklı bolca kullanır, alternatifler geliştirirdi.

- √ Şartlar ne kadar ağır olsa da paniğe kapılmaz, dağınıklığa düşmezdi.
- √ İntikam peşinde olmazdı.
- √ Herkesin meşru gayretlerini alkışlardı.
- √ Başkalarını günaha sokmamak için tedbirler alırdı.
- √ Hukuksuzluğa asla tenezzül etmezdi.
- √ Üzerine düşeni yapıp neticeyi Cenâb-ı Allah'a havale ederdi.
- √ Kavgalardan uzak durur ve sürekli emniyetin temsilcisi olmaya gayret ederdi.
- √ Seviyesizliğe seviyesizce mukabele etmezdi.
- √ Önüne gelen meseleyi tahkik ve tetkik etmeden harekete geçmezdi.
- √ Şartları hesaba katar, stratejilerini öyle belirlerdi.
- √ İffetliydi.
- √ İradî olarak fakirliği tercih eder, hep istiğna ruhuyla yaşardı.
- √ Sürekli imanda derinleşme peşinde olurdu.
- √ Problemleri çoğu kere hâl ile hallederdi.
- √ Umumun hakkını koruma hususunda çok hassastı.
- √ Farklı düşünce ve aidiyetleri hiçbir zaman kavga sebebi yapmazdı.
- √ Diplomasiyi faal bir şekilde kullanırdı.
- √ Vefatında hemen hiç miras bırakmadı, her şeyini insanlığa vakfetmişti.

Dünya-Dünyevîlik ve Efendimiz

Hazreti Ömer bir gün, Allah Resûlü'nün saadet hücresine girmiş ve gördüğü tablo karşısında hıçkıra hıçkıra ağlamıştı. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), niçin ağladığını sorunca da koca Ömer şöyle demişti: "Ya Resûlallah! Dünya

sultanları, kisralar servet içinde yüzüyorlar. Senin ise altına sereceğin bir sergin bile yok; yatağın hasır ve teninde yattığın zeminin izleri. Hâlbuki kâinat senin için yaratıldı." Allah Resûlü de ona şu cevabı vermişti: "İstemez misin ya Ömer, dünya onların, âhiret de bizim olsun!"[53]

"Allah Resûlü namaz kılarken ağlamaktan içinde bir güveç kaynıyor gibi ses duyulurdu."[54]

Allah Resûlü'nün Kulluğu

Hazreti Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) ibadete düşkündü; namaz için "gözümün nuru" derdi. Farz namazları mescitte, teheccüd ve benzeri nafileleri ise evinde kılmayı tercih ederdi. Gecenin başlangıcında yatsı namazını kılar yatardı. Üçte birlik süre içinde uyanır, bir süre teheccüd sonra da vitir namazını kılardı. Daha sonra tekrar yatar ve sabah ezanı okunur okunmaz çabucak kalkar; abdest alır, sünnetini hanesinde kılar, farz için mescide çıkardı.

Ramazan orucuna ilâveten bilhassa Recep, Şaban ve diğer aylarda nafile oruç tutardı. Çeşitli zamanlarda umre yaptı, hac vazifesini de vefatından önceki hac mevsiminde ifa etti. Zekât, tasadduk ve infak konusunda da ashabına örnek oldu.

En makbul amelin az da olsa sürekli yapılan olduğunu ashabına hatırlatır, usanç doğuracak kadar nafilelerle vücuda zorluk verilmemesini söylerdi.

İbadetler konusunda kendisi nasıl davranıyorsa örnek

53 Buharî, *tefsir* 66/2; Müslim, *talak* 31
54 Nesâî, *sehv* 18. Abdullah İbn-i Fihhîr'den (r. anh) naklen.

alınmasını, buna bir şey ilâve edilmemesini veya bir şey eksiltilmemesini ısrarla belirtirdi. Farz dışında bazı günler oruçlu olur, bazı günler de iftar ederdi.

Kur'ân okurken, kelimeler gayet açık bir şekilde anlaşılırdı, uzatmalara/medlere dikkat ederdi. Bazen yüksek sesle, bazen de içinden sessizce okurdu... Sesi sedası gayet güzeldi.

Tatlı ve yumuşak bir sesi olan Peygamber Efendimiz, yakıcı ve etkileyici bir okuyuşa sahipti.

O, Kur'ân okurken dinleyenleri bir vecd kaplar ve kendilerini sanki bir başka âlemde hissederlerdi.

O, Kur'ân'ı, başkası okurken dinlemekten de ayrı bir haz duyardı.

HazretiMuhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), en üstün kulluk bilincine sahipti. İbadetlerinde, dua, tövbe, istiğfar, zikir, hayır-hasenât işlerinde ve topluma yönelik bütün görev ve hizmetlerinde devamlı idi. Hayatının her döneminde Allah'a kul olmanın gereklerini derin bir duyarlılık içinde ve aksatmaksızın yerine getirirdi.

"Mısır kadınları, Yusuf'u görünce ellerini kestiler. Eğer benim Efendimi görmüş olsalardı, ellerindeki bıçakları sinelerine saplarlardı."[55]

Efendimiz'in (s.a.s.) Şemâili

Hazreti Enes (radıyallahu anh): "*Allah Resûlü, insanların en güzeliydi.*"[56] diyerek Efendimiz'in güzelliğini anlatmaya çalışır.

55 Hazreti Âişe (r. anhâ)
56 Buhârî, *cihad* 24; Müslim, *fedâil* 48.

Hazreti Cabir İbn-i Semure ise O'nun güzelliğini yaşadığı şu hatırayla açıklamaya çalışır: "*Bir gün mescitte oturuyorduk. Ayın tam on dördüydü. Tepemizde Ay, ışıl ışıl parlıyordu. O sırada mescide Allah Resûlü girdi. Ben bir Ay'a, bir de Allah Resûlü'nün yüzüne baktım. Yemin ederim ki, Allah Resûlü'nün yüzü Ay'dan daha parlaktı.*"

Evet, hiç şüphesiz Allah Resûlü, dış-iç münasebetleri açısından en dengeli bir insan tipini temsil ediyordu. O'nun dış görünüşü, nasıl bir mehâbet arz ediyor ve güzelliği âdeta insanları büyülüyordu; iç dünyası itibarıyla da aynı ölçüde insanları teshir ediyordu.

Bunun yanında Resûl-i Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) fizikî özelliklerini ve karakterini anlatmak için yazılmış şemâil kitapları O'nunla ilgili bize şu bilgileri vermektedir: Resûlullah uzuna yakın orta boylu, insanlar arasında hoş ve güzel sayılacak ölçüde irice başlı, bedeninin rengi kırmızımtırak nurani beyaz idi. Burnunun iki kaşının birleştiği tarafı gayet itidal üzere yüksekçe, gözleri siyah, kaşlarının arası az aralık, sakalı sıkça, omuzlarının arası genişçe, omuz başları geniş, elleri ayakları kalınca, saçları kumral olup, düz ile kıvırcık arasında idi.

Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) saçları genellikle kulak yumuşağına kadar uzanmaktaydı, saçını iki yana doğru ayırarak tarardı, saç sakal bakımını ihmal etmez, gerektikçe yapardı; saçlarını bazen Hazreti Âişe gibi eşlerine tarattığı da olurdu. Yatarken gözlerine sağlık ve tedavi maksadıyla sürme çeker, sabahleyin yıkardı. İki kürek kemiği arasında peygamberlik mührü (bir çeşit sembol) olduğunu ashâb-ı kirâm nakletmektedir.

Hülasa

1. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) her insanı, o kişinin istidadına uygun bir hizmette kullanırdı. Bu, O'nun, insanları tanımadaki fetanetinin mühim bir göstergesiydi.
2. Efendimiz sadece Müslümanların değil bazı insaflı Batılıların da hayranlık duyduğu bir şahsiyet ve misyon sahibidir.
3. Peygamber Efendimiz başta olmak üzere bütün peygamberleri gönülden sevme ve gerekli saygıyı gösterme, dinin olmazsa olmaz bir gereğidir.
4. Efendimiz'in adı anılınca kendisine salâvat getirmeliyiz.
5. Allah'ın sevgisine mazhar olmak isteyen Resûlullah'ı örnek almalıdır. Zira onun hayatında iki cihan saadeti adına en güzel misaller vardır.
6. O gönülleri kazanmak için gelmiş ve dünyayı kardeşlik beşiği hâline getirmeye azmetmiş bir Sulh Peygamberi'dir.
7. Her konuda olduğu gibi dünya-âhiret dengesini kurmada da Efendimiz'e uymalı, dünyevîliğin bizleri Allah'tan uzaklaştırmasına fırsat vermemeliyiz.

DUA

Allah'ım! Efendimiz Hazreti Muhammed'e, O'nun pak, temiz, seçkin ve necip ehl-i beytine salât eyle ve o salât hakkı için bizim dualarımızı da kabul buyur.

İlgili Kaynaklar

Yazılı Kaynaklar

1. Sonsuz Nur, M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
2. 99 Soruda Efendimiz, Muhittin Akgül, Işık Yayınları
3. Efendimiz'in Bir Günü, Abdülhakim Yüce, Işık Yayınları
4. Gönül Tahtımızın Eşsiz Sultanı 1-2, Reşit Haylamaz, Işık Yayınları
5. Peygamber Efendimiz'in Şemâili, Hüseyin Algül, Işık Yayınları
6. Peygamber Sevgisi, Zübeyin Tekin, Işık Yayınları
7. Şefkat Güneşi, Reşit Haylamaz, Işık Yayınları
8. Sulh Peygamberi, Peygamber Yolu Araştırma Heyeti, Işık Yayınları

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

1. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/bamteli-21-30-dusunce-helezonu/80
   (Efendimiz'e (s.a.s.) Vefa Borcumuzu Nasıl Ödeyebiliriz?)
2. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/sohbet-i-canan-fkm-sohbetleri/180
   (Efendimiz'in (s.a.s.) "Kardeşlerime Selam Olsun!" Sözünün Hikmetleri Nelerdir?)
3. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/sohbet-i-canan-fkm-sohbetleri/188
   (Efendimiz'in (s.a.s.) Dine Hizmet Edenlere Alâkası)
4. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/kalbin-soluklari-6-set/496
   (Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) nam-ı celili zikredilirken saygımız nasıl olmalıdır?)
5. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/nubuvvet/361
   (Peygamberimiz'in (s.a.s.) Fetaneti)
6. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/nubuvvet/359
   (Peygamberimiz'in (s.a.s.) Tebliği)
7. http://www.nil.tv/vaaz-detay/soru-cevap/tumu/sorular-ve-cikis-yollari/227
   (Efendimiz (s.a.s.) mü'minlerle, ailelerle oturup kalkarken nelere dikkat ediyordu?)
8. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/insanligin-iftihar-tablosu-hz-muhammed/4
   (Peygamberimiz'i Tanıma)
9. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/gonul-dunyamizdan/286
   (Peygamberi Bilmek)
10. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/ahlaki-mulahazalar/251
    (Hazreti Muhammed'in (s.a.s.) Ahlâk Konusunda Getirdiği Muvazene)

ÂLİMLER

"Allah'tan, ancak âlim kulları korkar."
(Fâtır sûresi, 35/28)

Yavuz Sultan Selim'in Vasiyeti

Mısır seferi dönüşünde celâdetli padişah Yavuz Sultan Selim Hazretleri, arkasında İbn-i Kemal olduğu hâlde ihtişamla giderken İbn-i Kemal'in atının ayağından Yavuz Sultan Selim'in cübbesine çamur sıçramıştı. Haşmetli hükümdardan gelecek bir gazap endişesi ve o hakperest insanın içinde bir endişe hâsıl olur düşüncesiyle Yavuz Sultan Selim Han hemen dönüp nedimlerine şu talimatı verdi:

"Sizlere vasiyetim; hocamın atının ayağından sıçrayan çamurla çamurlanmış olan üzerimdeki şu cübbeyi mutlaka tabutumun üzerine örtmenizdir. Zira ben Rabbimin huzuruna bu cübbe ile gitmek isterim."

***

Bizim dünyamızda ilim düşmanlığı yoktur ve hiç olmamıştır. Aksine ilim erbabı her yerde aziz kabul edilmiş ve ikram görmüştür. Ayrıca her zaman ilim erbabının eli değil, etekleri öpülmüştür.

Devlet büyükleri ilim ehlini hem şahsi hayatları hem de devlet işleri adına kendilerine rehber edinmişler, onların ikaz ve

tavsiyelerini dikkatle dinlemişlerdir. Harun Reşid'in defalarca Fuzayl İbn-i Iyâz'ın dizlerinin dibinde hıçkıra hıçkıra ağladığını biliriz. Selâhaddîn-i Eyyûbî'nin İzz İbn-i Abdüsselâm'ın dizlerinin dibine kapanıp ağlaması da az değildir. Yine Zembilli'nin yanında hıçkırıklara boğulan koca sultan Yavuz Selim de buna şahittir...

Ömer İbn-i Abdülaziz halife iken, yanında her zaman âlimlerden bir grup bulunurdu. Ömer, onlardan daha zâhidâne bir hayat yaşıyor olmasına rağmen, onlarla istişare etmekten geri kalmazdı. Reca İbn-i Hayve de bunlardandı. Bir de sohbetlerini dinlemek için ayaklarına gittiği kimseler vardı. Bizzat kendisi: "Ben, Ubeydullah İbn-i Abdullah'ın yanında geçirdiğim bir saati, bütün ömrüme bedel sayarım." derdi. Büyüklerin sözlerine kulak kesilir, onların hayatbahş olan beyanlarını büyük bir dikkatle dinler ve sohbet meclislerinden de, imkân nispetinde istifadeye çalışırdı. Hâlbuki Ömer İbn-i Abdülaziz, en az sohbetlerine gittiği bu insanlar kadar bir ilim ummanıydı.

Evet, biz, ilme ve ilim adamına karşı sonsuz denecek ölçüde bir saygı ve hürmet besleriz. Yeter ki o, bizim ruhumuzdan fışkıran hakikatlere tercüman olsun ve kâinat kitabını, kâinatın Sahibi adına şerh ve izah yolunda bulunsun.

Bundan dolayı Gazzâlî bizim gözümüzde âbideleşir; İmam Rabbânî gönüllerimizdeki tahtına oturur; Mevlâna gönül gözümüzde zebercet bir kaş gibi parıldar. Onların binlercesini biz birer beyin yapıcı ve ruh mimarı olarak kabul eder ve maziden uzanan ışıktan elleriyle istikbalimizi şekillendirdiklerini görür gibi oluruz. Çünkü biz, ilmin fazilet ve değerini kabul edenlerdeniz.

"Her yüz senede bir, bu dini tecdid edecek bir insanı Allah gönderir."[57]

---

57 Ebû Dâvûd, *melâhim* 1; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 6/324.

Müceddid Kimdir, Misyonu Nedir?

Sahih hadislerde bildirilen, her yüz yılda bir, devrin ihtiyacına göre insanlara dinî hakikatleri anlatmak üzere manen görevlendirilecek büyük âlim, peygamberlik mesleğinin manevî vârisi olan zâta müceddid denir. Kelimenin sözlük anlamı "yenileyen"dir.

Karıncayı emirsiz, arıları ya'subsuz[58] bırakmayan Yüce Allah, insanları da başıboş bırakmamıştır. O, yüz yirmi dört bin peygamber göndermiş ve Hatemü'l-Enbiya Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) ile de bu kapıyı kapamıştır. Efendimiz, son peygamber olduğu için kıyamete kadar O'nun şeriatını koruyacak olan müceddidlerin, ümmetinden geleceğini de bizzat kendisi bildirmiştir. Ahir zaman denilen kıyamet öncesi zamanda gelecek müceddid ise en donanımlı ve mükemmel bir misyona sahip olacaktır.

Bu vasıftaki kişiler toplum içinde çıkan bidatlere karşı koyar, dine yapılan saldırılar karşısında onu savunur, yeni meselelere çözümler üretir ve Müslümanlara dinlerini yeniden öğretip onları yönlendirirler. Başka bir ifadeyle müceddid; İslâm'ı cahiliyyenin bütün unsurlarından temizleyen sonra da mümkün olduğu kadar onu katışıksız olarak, olduğu gibi hayata iade eden kişidir.

Müceddid berrak bir zihne, keskin görüşe, doğru düşünceye, istikamete, asırlar boyu yerleşip kökleşmiş kanaatlerin ve yeni durumların tesiri altında kalmadan tefekkür edebilme gücüne, mücadele için gerekli cesarete ve Allah vergisi bir liderlik istidadına sahip kişidir. Dinin ihyası ilimle, zaafı da cehaletle olduğundan müceddid, mutlak surette bir âlimdir ve o, yazdığı eserlerle ilmi ihya eder.

58 Ya'sub: Arı beyi.

Müceddid, yaşadığı zamanın hastalığını iyi teşhis eder, ıslah çarelerini gösterir ve kendini o işe adar. Saf İslâm'ın ilim, ruh ve düşüncesini diriltir, ilmiyle âmildir, davranışları ile İslâm'ı temsil eder. Yine o, içtihat etme gücüne de sahiptir. Genel kabule göre bu insanlar Ehl-i Beyt mensubudur yani Peygamberimiz'in soyundan gelirler. Onlar kendilerinden yeni bir şey ihdas etmezler. İslâm'a ve sünnet-i seniyyeye harfiyen uyarlar.

Müceddidlerin taşıması gereken vasıfları şöyle sıralayabiliriz:

1. Kur'ân ve Sünnet'i kendilerine rehber edinirler ve bunu bilfiil uygularlar.
2. Derin bir içtihat ve kuvve-i kudsiye sahibidirler.
3. Geniş bir fikre ve ince bir nazara sahiptirler.
4. Hizmetleri karşısında bir beklenti içinde olmazlar. Sadece ve sadece Allah'ın rızasına taliptirler.
5. Dinin o zamana bakan veçhesini keşfedip, onu avamdan havasa kadar her tabakanın anlayacağı, istifade edeceği bir üslupla beyan ederler.
6. Azami züht, takva, ihlâs, sebat, sıdk, sadakat, fedakârlık, iktisat ve kanaate sahiptirler.
7. Dünyaya meydan okuyacak bir iman kuvveti ile hakikatleri pervasızca söyleyen, İslâmi şecaat ve cesarete maliktirler.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri bir soru münasebetiyle verdiği cevapta ahir zamanda gelecek müceddidi şöyle tarif eder: "Cenâb-ı Hak kemal-i rahmetinden[59], şeriat-ı İslâmiyenin[60] ebediyetine bir eser-i himayet[61] olarak, her bir fesad-ı ümmet[62]

59 Kemal-i rahmet: Pek büyük, kusursuz merhamet.
60 Şeriat-ı İslâmiye: İslâm hukuk kuralları, İslâm dini.
61 Eser-i himâyet: Korunduğunu, gözetildiğini gösteren belirti, alâmet.
62 Fesad-ı ümmet: Ümmetin dinî ve ahlâkî hayatının bozulması.

zamanında bir muslih[63] veya bir müceddid veya bir halife-i zîşân[64] veya bir kutb-u a'zam[65] veya bir mürşid-i ekmel ve yahut bir nevi Mehdi[66] hükmünde mübarek zâtları göndermiş; fesadı izale edip[67], milleti ıslah etmiş; Din-i Ahmedî'yi[68] (sallallahu aleyhi ve sellem) muhafaza etmiş. Madem âdeti öyle cereyan ediyor, âhir zamanın en büyük fesadı zamanında; elbette en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem hâkim, hem mehdi, hem mürşid, hem kutb-u a'zam olarak bir zât-ı nurânîyi[69] gönderecek ve o zât da Ehl-i Beyt-i Nebevîden[70] olacaktır. Cenâb-ı Hak bir dakika zarfında beyne's-sema ve'l-arz[71] âlemini bulutlarla doldurup boşalttığı gibi, bir saniyede denizin fırtınalarını teskin eder ve bahar içinde bir saatte yaz mevsiminin numunesini ve yazda bir saatte kış fırtınasını icat eden Kadîr-i Zülcelâl[72]; Mehdi ile de âlem-i İslâm'ın zulümatını[73] dağıtabilir. Ve vaat etmiştir, vaadini elbette yapacaktır. Kudret-i İlahiye noktasında bakılsa, gayet kolaydır."

Bilgi Müminin Yitiğidir

İnsan için uğrunda yorulmaya, sıkıntı çekmeye değer en hayırlı gaye, bilgidir. Gönüllü girilen bu yolda gerekirse pek çok dünyevî zevk ve menfaatten mahrum kalmak, çile ve meşakkatlere göğüs germek vardır. Yaşanan şu olay bunun canlı bir örneğidir:

63 Muslih: Islah eden, düzelten.
64 Halife-i zîşân: Şerefli halife.
65 Kutb-u a'zam: Pek büyük veli, Allah dostu.
66 Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) soyundan, kıyametten önce gelmesi beklenen, insanları dine yönlendirecek kişi.
67 İzale etmek: Gidermek, ortadan kaldırmak.
68 Din-i Ahmedî: İslâmiyet.
69 Zat-ı nurânî: Nurlu Zât.
70 Ehl-i Beyt-i Nebevî: Efendimiz'in (s.a.s.) kızı Hazreti Fâtıma ve damadı Hazreti Ali vasıtasıyla devam eden mübarek soyu.
71 Beyne's-sema ve'l-arz: Yerle gök arası.
72 Kadîr-i Zülcelâl: Her şeye gücü yeten Ulu Allah.
73 Zulümât: Karanlıklar.

Bir adam Medine'den yola çıkarak Dımaşk'a[74] (Şam) Ebu'd-Derdâ'yı görmeye gelir. Ebu'd-Derdâ: "*Kardeşim, seni buraya getiren nedir?*" diye sorar. Adam: "*Senin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi ve sellem) naklettiğini öğrendiğim bir hadis.*" diye cevap verir. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ: "*Sahi başka bir ihtiyaç için gelmedin mi?*" der. Adam: "Hayır." der. Ebu'd-Derdâ: "*Ticaret için de mi gelmedin?*" deyince adam: "*Hayır, sadece o hadisi senden öğrenmek için geldim.*" der. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ: "*Evet.*" der, Resûlullah'ın şöyle dediğini işittim: "*İlim tahsil etmek maksadıyla bir yere giden kimseye Allah Teâlâ Cennet yollarını açar. Melekler, ilme ve onu tahsil edene karşı memnuniyetleri ve tevazuları sebebiyle kanatlarını yere sererler. Göklerde ve yerde olan her şey, hatta su içindeki balıklar bile ilim talibi için Allah'tan rahmet diler. Âlimin, bilmeden ibadet eden kimseye üstünlüğü, (bizim müşâhedelerimiz açısından) dolunayın, görünen diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, miras olarak altın ya da gümüş değil, sadece ilmi bırakmışlardır. Kim o ilimden nasiplenmişse büyük ve değerli bir şey almış demektir.*"[75]

Âlimin Ölümü Âlemin Ölümüdür

Kur'ân-ı Kerim başta olmak üzere Peygamberimiz'in hadislerini ve bütün sünnetini bilen, diğer İslâmî ilimlerden de haberdar olup ileri seviyede bir bilgi birikimine ulaşan; hakikat bilgisiyle donanmış, marifete açık ve bilinmesi gerekli olan şeyi olduğu gibi bilen birisine "âlim" denir.

Arap dilinde, bildiğiyle amel etmeyene âlim denmez; çok şey biliyor olsa da, o insana cahil denir. Âlim kelimesinin çoğulu da"ulema"dır. Ulemanın vazifesi, dini bilmeyen

74 İki şehir arası yaklaşık iki bin kilometredir.
75 Tirmizî, *ilim* 19; Ebû Dâvûd, *ilim* 1; İbn-i Mâce, *mukaddime* 17.

insanlara İslâm'ın esaslarını öğretmek, belli meselelerle alâkalı verilmiş fetvaları onlara intikal ettirmek, Kur'ân ve Sünnet'e dayalı hükümleri ve öteden beri fakihlerin içtihatlarına bağlı ahkâmı bildirmek, müphem ve muğlâk mevzuları açıklayarak halkı aydınlatmak ve bir ilmihal çerçevesinde de olsa onları bilgilendirmektir. İlim, bilim olmadığı gibi bilgin de âlim değildir; bunlar birbirinden farklıdır. Hakiki bir âlimin sürçmesi veya ölümü, âlemin sürçmesi veya ölümüdür; insanlar için büyük bir musibettir.

"İlim enbiyanın mirası, âlimler de bu peygamber terekesinin vârisleridirler."
(M. Fethullah Gülen)

Kerametlere Mazhar Olan Seçkin Âlimler

Keramet, Allah'ın herhangi bir velinin eliyle yarattığı harikulade hâldir. Nebinin mucizesi nasıl haksa, velinin kerameti de öyle hak ve gerçektir. Ehl-i Sünnet'in inancı bu merkezdedir. Keramet farklı açılardan üç ayrı kategoride mütalaa edilir: Maddî keramet, ruhî keramet ve ilmî keramet.

Mesela Bediüzzaman Hazretlerinin hapishanede demir parmaklıklar arkasında tutsak bulunduğu aynı an ve zamanda, şehrin ortasındaki en büyük camide, cuma vaktinde cemaat içinde namaz kılarken görülmesi; gardiyanların hayret ve dehşetle hapishaneye döndüklerinde de onu hapishanede bulmaları maddî bir kerametti r.

İlmî keramet ise bilginin bilinmesi, değerlendirilmesi, değerlendirilip yararlı olması adına Cenâb-ı Hakk'ın bahşettiği bir ikramdır. İmam Gazzâlî, İmam Rabbânî, Mevlâna Halid, Şah Veliyyullah Dihlevî, Bediüzzaman gibi âlimler bu keramete

mazhardır. Allah, onlara öyle bir keramet-i ilmiye nasip etmiştir ki ilkler diye ifadelendirdiğimiz Hazreti Ebû Bekir'ler, Ömer'ler, Osman'lar, Ali'lerin hakikî varisleri sayılırlar.

Onların kafası natüralizm, sosyalizm, liberalizm, kapitalizm... gibi hiçbir felsefî cereyanla malul olmamıştır. Dolayısıyla dimağları âdeta bir reşha gibidir. İçlerine akan hakikatler, kendi hususiyetlerini korur ve olduğu gibi onlarda tecelli edebilir ve etmiştir de. Onların mazhar oldukları bu lütfa biz keramet-i ilmiye diyoruz ki bu, bütün kerametlerin en büyüğüdür.

Ayrıca her peygamber ümmeti içinde en çok kendi nübüvvetine vâris olanları sever. Bu umumî bir kaidedir ve Allah Resûlü de bundan müstesna değildir. Çünkü bütün peygamberlerin dünyaya geliş gayesi nübüvvete ait mânâları tebliğden ibarettir. Onlar, miras olarak geride kalanlara ne mal ne de makam bırakırlar. Bıraktıkları tek miras tebliğ ettikleri dindir ve o dinin esaslarıdır. O dine sahip çıkanlar öncelik sırasına göre elbette peygamberlerin de en çok sevdikleri kimseler olacaktır.

"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"[76]

Hakiki Yeryüzü Mirasçıları Âlimler

Yeryüzünde mutlak doğruyu hiç firesiz görebilen tek zümre nebilerdir. Bizler ise hakikatlerin iç yüzüne ancak nebilerin göndereceği ışık huzmeleri sayesinde nüfuz etme imkânını buluruz. Bir peygamberin gölgesi altına girmeden, insanın mutlak doğruyu bulması mümkün değildir. Belki insan ceht

76 Zümer sûresi, 39/9

ve gayretiyle doğruya yakın hakikatleri keşfedebilir ancak mutlak doğru, sadece nebilerin delâletiyle keşfedilebilir. Binaenaleyh yeryüzünde Allah'ın gerçek vârisleri nebiler ve onlardan sonra da salih kullardır. Yeryüzüne halife olma liyakatini kazanan salih kullar da nebilere vâris olan âlimlerden başkası değildir.

Nebi, gerçeğin tercümanıdır; öyleyse herhangi bir insan, gerçeğe tercüman olduğu nispette nebinin vârisidir. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), âlimin faziletini anlatma sadedinde şöyle bir kıyasta bulunur: *"Âlimin âbide karşı üstünlüğü, benim sizden makamca en aşağıda olanınıza karşı üstünlüğüm gibidir."*[77]

Fuzayl İbn-i Iyâz, Bişr-i Hâfî, Bâyezid-i Bistamî, Cüneyd-i Bağdadî, İmam Ebû Hanife, İmam Şafiî, İmam Malik, İmam Ahmed İbn-i Hanbel, İmam Rabbânî, İmam Gazzâlî, Mevlâna Celâleddin Rûmî, Şah-ı Geylanî, Şâzilî, Nakşibend, Ahmed Rifâî ve Bediüzzaman gibi daha niceleri hep derslerini ve terbiyelerini Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) almış ve O'nun terbiye prensipleriyle yetiştirilmişlerdir.

Hadis olmasa da mânâsı hoş güzel bir söz vardır: *"Benim ümmetimin âlimleri, Benî İsrail'in peygamberleri gibidir."*

Umumî fazilette hiçbir insan nebilere ulaşamaz. Ancak bazı hususî durumlarda onlarla atbaşı olanlar vardır. İşte yukarıda isimlerini zikrettiğimiz ve daha zikredebileceğimiz bütün medar-ı iftiharlarımız bunlardandır. Onlar, âdeta yeryüzüne tenezzülen gelmişlerdir. Eğer onların yerleri bir başkasıyla doldurulmak istense, herhâlde gökteki melekleri yere indirmek gerekir. Çünkü onlar ancak meleklerle temsil edilebilirler.

---

77 Tirmizî, *ilim* 19; Dârimî, *mukaddime* 29, 32

"Cevahir kadrini sarraflar, ilim adamını âlimler, insanı da insanlığa yükselmiş olan kâmiller anlar. Cevher, bakırcılar çarşısında garip; âlim, cahiller arasında; insan, hayvanî ruhlar içinde; hakîm de, muhakeme ve vicdanın kulak ardı edildiği bir dünyada..."

(M. Fethullah Gülen)

Görüldüklerinde Allah'ı Hatırlatan Hak Dostları

Veli, hak dostu, hak eri; dostluk hisleriyle Allah'a yönelen ve O'nun tarafından dostluk muamelesi gören ermiş insan demektir. Biz Türkçede "veli" yerine daha çok "evliya" kelimesini kullanırız ki veliler mânâsına gelir. Velilik, Allah'ı sevme ve Allah tarafından sevilme makamıdır. Allah, kendi kapısının bu sadık bendelerini, akla-hayale gelmedik lütuf ve ihsanlarla serfiraz kılıp, halk içinde belli edeceği gibi, sedefi içinde inciler misali, son durağa kadar hem kendilerinden, hem de başkalarından saklayabilir de...

Normal insanların his, idrak ve anlayışlarının çok üstünde mevhibelere açık bu yüksek kametler, bir bakıma peygamberlik hakikatinin gölgesini temsil ederler. Aradaki mesafe de buna göredir.

Bir hadis-i şerifte *"Allah'ın velileri öyle kimselerdir ki görüldüklerinde Allah hatırlanır."*[78] buyurulur. Bundan dolayı, Cenâb-ı Hakk'ın bazı seçkin kullarına *"Hüccetullahi ale'l-âlemin"* yani "Allah'ın varlığına hüccet olmak üzere dünyaya gönderilen insanlar." denilmiştir. Tabakât[79] kitaplarında pek çok zât için

78 İbn Mâce, *zühd* 4.
79 Tabakât kitapları, İslâm âlimlerinin hayatlarına dair bilgiler içeren kitaplardır.

"Görüldüğünde Allah hatırlanırdı." ifadesi kullanılmaktadır. "Secde ettiğinde secdesinde Allah tecellî ederdi." cümlesi de o büyüklerin mücessem zikir olan hâllerini anlatmak için kullanılan başka bir ifadedir. Mesela Ka'nebî diye bilinen büyük hadis âlimi Abdullah İbn-i Mesleme, bir topluluğa uğradığı zaman onlar bu büyük insanın görünüşünde müşahede ettikleri mehabetten dolayı "Lâ ilâhe illallah, sübhanallah" demekten kendilerini alamazlarmış. Onu anlatan birisi der ki: "Ne zaman Ka'nebî'yi ziyarete gitsek onu uçurumun kenarındaymış da neredeyse Cehennem'e düşüverecekmiş gibi bir vaziyette görürdük." İşte böyle bir insanın hâli elbette ki çevresindekilere tesir eder. Döneminin en büyük âlimlerinden birisi olarak bilinen İbn-i Cüreyc hakkında Abdurrezzak İbn-i Hemmam der ki: *"İbn Cüreyc'i ilk gördüğüm zaman dedim ki, işte bu Allah korkusundan yanıp tutuşan birisidir."*[80]

Böylesi hakikî evliyanın teveccühleri ilâhî feyizleri alma adına birer nuranî vasıta gibidir. Bazen bir hak dostunun nazarına mazhar olmak, onun elini tutmak ya da sadece sohbetinde bulunup atmosferini paylaşmak bile hususi teveccühlerin sirayeti için önemli bir vesiledir. Dolayısıyla, onlar sayesinde diğer kullara ulaşan yakin, marifet, mevhibe gibi bütün nimet ve inayetler de bir nevi himmettir. Bu itibarla da dünden bugüne "Müridden hizmet, mürşidden nefes." denmiş; "Teveccüh et, teveccüh bul." ihtarında bulunulmuş; haklarında hüsnüzan edenlere ve kendilerine teveccühte bulunanlara hak dostları tarafından teveccühle mukabele edileceği ve bunun da ilâhî inayetlere bir davetçi olacağı hatırlatılmıştır.

Evet, hakikî mürşidler, ilâhî teveccühlerin birer aynasıdır ve onlara saygıda kusur edilmemeli, bu teveccühleri de hafife alınmamalıdır. Unutulmamalıdır ki ilâhî feyizler ve

80 Hatîb el-Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd* 10/402; ez-Zehebî, *Tezkiratü'l-huffâz* 1/170.

bereketler o aynalar sayesinde diğer insanların ruhlarına aksettirilmektedir ve onlar, kendilerine teveccüh edenlerin inkişaflarına vesile olmaktadırlar.

Evet, "Sohbette insibağ vardır." Büyük bir zâtın eserlerini defalarca okumak, onun huzurunda birkaç dakika durmanın kazandıracağı şeyi kazandıramaz. Huzurda bulunma ve sohbetten doğrudan doğruya istifade etme, hele Allah mehâbeti altında yaşayan insanın sözlerinde, bakışlarında, yüz işmizazlarında, dudak ve el hareketlerindeki ruhu, mânâyı yakalama ne yazılır, ne de kitaplarda okunur.

Allah dostunun namazını, onun ayakta nasıl durduğunu, nasıl rükû ve secde ettiğini kitaplar yazar ama, sinesinin ızdırabını, Allah karşısında iki büklüm olmasını, kıvrım kıvrım kıvranmasını, ancak ve doğrudan doğruya onun atmosferine girme, onunla arkadaş olma, diz dize gelme ve huzurda bulunma verebilir.

Bütün bunların yanında Allah'ın sevdiği veli kulları sevmek onların defterine kaydedilmek mânâsına gelir. Mesela Cenâb-ı Hak size onu hiç görmediğiniz hâlde Hazreti Abdülkadir Geylânî'yi çok sevdirir, içinizde derin bir alâka uyandırır. Bu Hak dostunu her anışınızda gönlünüzün inşirahla dolduğunu hissedersiniz; bu sevginizi salât ü selâmlara yükler ona gönderirsiniz. Böylece ona bir tebrik kartı atmış olursunuz. Bilmelisiniz ki onlar vefalı insanlardır; kartınızı asla mukabelesiz bırakmazlar. Onu alır, arşivlerine kaydeder ve mutlaka bir mukabele fırsatı kollarlar. Cenâb-ı Allah, haberdar eder onların ruhlarını. Darda kaldığınız, bunaldığınız ve bir çıkış yolu aradığınız bir anda ve belki de o sırada o Hazret'e teveccüh etmemenize ve onun adını anmamanıza rağmen, Hak Dostu yönelir herkesin teveccüh etmesi gereken kapıya; "Yâ Rabbi" der, bir vefa borcum var benim bu bîçare

kuluna. Yardım et ona!" ve sonra da büker boynunu Müsebbibü'l-Esbab'a saygı şuuruyla. Bir gün o, bir başka sefer de diğeri, ama bir kart gönderme kadarcık tanışıklık kurduğunuz bir hak eri, yardım beklediğiniz bir anda boynunu büker; "Ya Rabbi, tanışıyoruz biz bununla!" der ve size referans olur.

"Kuşkusuz Allah, ilmi kullarının arasından çekip almaz. Bilakis âlimlerin vefatıyla ilmi alır. Sonunda hiç âlim kalmayınca, insanlar cahil kimseleri önder edinirler. Onlara birtakım sorular sorulur, onlar da bilgisizce fetva verirler. Böylelikle hem kendileri hem de (insanları) saptırırlar."[81]

Müçtehit Kimdir?

Müçtehit, içtihat eden kişi mânâsına gelir. Bütün güç ve takatin kullanılması mânâsına gelen içtihat da kısaca âyet ve hadislerden hüküm çıkarma demektir. Her âlim, müçtehit seviyesinde değildir. Müçtehit olabilmek için şu vasıflara sahip olmak gerekir:

1. Müçtehit öncelikle Kur'ân ve Sünnet ilmine sahip olmalıdır. Yani bu iki kaynakta hüküm ifade eden âyet ve hadislerin inceliklerini, özelliklerini iyi bilmelidir.
2. Müçtehit aynı zamanda Arapçayı ve Arap dilinin özelliklerini iyi bilmelidir. Böyle bir yetkinliğe sahip olmayan kişinin Kur'ân ve Sünnet'ten hüküm çıkarması mümkün değildir.
3. İslâm âlimlerinin üzerinde ittifak ettiği hususları (icma)

81 Buhârî, ilim 34.

da bilmelidir. Yani müçtehit kendisinden önceki müçtehitlerin bir mesele hakkındaki görüşlerini bilmeli, onları değerlendirme gücüne de sahip olmalıdır.

4. Bunların yanında İslâm esaslarının maksatlarını iyi bilmek, doğru bir anlayış ve iyi bir takdir gücüne sahip olmak, iyi niyet ve sağlam bir itikat da müçtehitte bulunması gereken vasıflardır.

Hülasa

1. Allah'tan, ancak âlim kulları korkar.
2. Bizim dünyamızda ilim düşmanlığı yoktur ve hiç olmamıştır. Aksine ilim erbabı her yerde aziz kabul edilmiş ve ikram görmüştür.
3. Allah, her yüz senede bir, bu dini tecdid edecek (aslına döndürecek) bir insanı gönderir.
4. Âlimler peygamberlerin vârisleridir.
5. Hakiki bir âlimin sürçmesi veya ölümü, âlemin sürçmesi veya ölümüdür.
6. Allah'ın velileri öyle kimselerdir ki görüldüklerinde Allah hatırlanır.
7. Bize düşen ilmin ve âlimlerin kıymetini bilmek, onlara gerekli saygıyı göstermek ve onlardan azami derecede istifade etmeye çalışmaktır.

DUA

Allah'ım! Efendimiz Hazreti Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem), meleklere, velilere ve bütün âlim ve müttakî kullarına salât ü selam ve bereket ihsan eyle.

İlgili Kaynaklar

Yazılı Kaynaklar

1. M. Fethullah Gülen, Kalbin Zümrüt Tepeleri-3 (Nazar ve Teveccüh), s. 249-250
2. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-10 (Dava-yı Nübüvvetin Varisleri), s. 86-87
3. M. Fethullah Gülen, Prizma-4 (İlim ve Bilim), s. 98-105
4. M. Fethullah Gülen, Yeşeren Düşünceler (İlim Düşüncesi), s. 185-192
5. M. Fethullah Gülen, Yeşeren Düşünceler (İlim Aşkı), s. 192-197
6. M. Fethullah Gülen, Kendi İklimimiz (Büyük Zâtlara Muhabbette Ölçü), s. 168-172
7. M. Fethullah Gülen, Sonsuz Nur-2 (O Medresenin İlim Dâhileri), s. 176-182
8. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-8 (Ruhban Sınıfı ve İslâm Âlimleri), s. 284-285
9. M. Fethullah Gülen, Kalbin Zümrüt Tepeleri-2 (Vilâyet), s. 65-70
10. M. Fethullah Gülen, Kalbin Zümrüt Tepeleri-3 (Veli ve Evliyâullah), s. 44-62
11. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-7 (Kutlu Miras ve Peygamber Vârisleri), s. 258-268
12. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-3 (Tecdit-Teceddüt ya da Yenilenme ve Yenileşme Fantezisi), s. 190-194
13. M. Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla (Evliyâ Menkıbelerine Karşı Tavır), s. 45-48

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/iktisadi-mulahazalar/303 (“Allah’tan ancak âlim olanlar içleri titreyerek korkar.” (Fâtır sûresi, 35/28), “İlim öğrenmek, her Müslümana farzdır.” (hadis) vb. âyet ve hadislerin, ilmi yücelttiği ve ilim düşmanlığının oluşmasını engellediği...)

BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİ VE RİSALE-İ NUR

“Buhran çağlarında güneşin batmadığını göstermek için bazı adamlar çıkıyor; Said Nursî gibi.”
(Cemil Meriç)

Çizgi Dışı Bir Üstad

“Üstad, siz bu konuda ne diyorsunuz?” sözü üzerine, göz ucuyla televizyona baktım. Yarım ay şeklinde hafif kavis verilmiş masanın kenarlarına dizili şahıslar, hararetli bir şekilde tartışıyorlardı... Yüzleri gergin, gözleri küçülmüş ve boyun damarları şişmişti. Kendisine üstad denilen şahıs, ağır bir poz takınarak, “topun çizgiyi geçtiğini, hakemin yanlış açıdan baktığı için golü vermediğini” söylüyordu.

Söylediklerinden ziyade, kendisine “Üstad” denmesi ilgimi çekmişti benim. Bu söz beni, hayal atına bindirdi, yıllar öncesine, üniversite yıllarıma götürdü. Üniversite tahsili için kaldığım yurtta bir akşam arkadaşlar “Biz sohbete gidiyoruz, istersen sen

de gel." demişlerdi. Şaşırmıştım bu söze... Zaten her akşam gece on ikilere, birlere kadar sohbet ediyorduk. Sohbete de gidilir miydi? Otururduk yurdun kantinine, konuşurduk.

Bu özel bir sohbetti demek ki, bu sohbete gidiliyordu. "Perşembe akşamları oluyor." dedi arkadaşım Hulusi. "Orhan Hoca sohbet ediyor." Hımm, demek ki, bu sohbetin zamanı da özel, kişisi de..

Galiba karşılıklı da değil bu sohbet. Orhan Hoca konuşacak biz dinleyeceğiz.

On beş dakikalık bir yürüyüşten sonra, Orhan Hoca'nın evine ulaştık. Kapının açılmasıyla birlikte keskin bir vanilya kokusu burnuma geldi. Demek ki kek pasta türü şeyler pişirilmiş mutfakta. Biraz meraklı biraz da ürkek bir şekilde –daha doğrusu meraklı ve ürkek olan sadece bendim- bize gösterilen odaya girdik.

Takım oluşturması için hiç gayret edilmediği belli olan beş çekyat vardı odada... Sağ tarafta bir kütüphane, çekyatların birinin önünde de üzerinde açık bir kitap olan sehpa.

Orhan Hoca- gülerek, hoş geldiniz dedi. Hoş bulduk dedim ve diğer arkadaşlarla beraber koltuklara oturduk.

"Bir tanışalım mı?" dedi ev sahibimiz ve kendini tanıttı. Lisede öğretmenmiş. Din derslerine giriyormuş. Haftada bir de arkadaşlara çay ve pasta ikram ediyormuş... Orhan Hoca'nın kendini bu ilginç takdiminden sonra, başları önde, mahcup bir şekilde oturmakta olan arkadaşlarım kendilerini tanıttılar. Ben de onlar gibi, adımı memleketimi söyledim.

Galiba orada o akşam tanınmayan sadece bendim. O akşam Orhan Hoca her şeyi bana anlattı sanki. Önce sehpanın üzerindeki açık olan kitabı aldı. "Üstad'ımızın kitabı." dedi. "Pek çok üstad var çevremizde." dedi. "Kimi, bir el sanatında

üstad, kimi politikada, kimi müzikte, kimi de sporda Üstad... Üstadların değeri davalarıyla orantılıdır. Üstadları büyüten davalarıdır. Bizim Üstad'ımızın davası, Hak ve hakikati her türlü şart altında tebliğdir. İman hakikatlerini muhtaç sinelere aktarmaktır. Bundan daha büyük dava var mıdır? Bir insana Allah'ını, peygamberini tanıtmanın, onun ebedî hayatını kurtarma adına Allah'ı, peygamberi bildirmenin ötesinde bir dava var mıdır? Bütün peygamberler bu dava üzerine gelmişlerdir. Bizim Peygamberimiz en son ve hak peygamberdir. Bundan sonra peygamber gelmeyecektir. Onların vazifelerini ise, âlimler yürüteceklerdir. İşte Üstad'ımız bu âlimlerdendir."

Sonra yeniden hatırlamış gibi, elindeki kitaba baktı. "Üstad'ımızın kitabı." dedi. "Dördüncü sözde kalmıştık, devam edelim mi?"

O akşam kaldığımız yerin üzerinden tam yirmi yıl geçti. Her Perşembe, kaldığımız yerden devam ettik. Orhan Hoca'mın bıraktığı yerden, Ali Hoca, onun bıraktığı yerden Vedat Bey, ondan da Gürbüz Bey...

Ben hayal atımın üzerinde yirmi yıl öncesini ziyaret edip dönerken, televizyonda bazı üstadlar, hâlâ topun kale çizgisini geçip geçmediğini tartışıyorlardı.[82]

Üstad'ın Hayat Takvimi

1878- Bitlis'in Hizan ilçesi Nurs köyünde doğumu

1885- İlk tahsile başlamak için ailesinden ayrılıp Tağ köyü medresesine gelmesi. Burada çok az bir süre kalıp tekrar köyüne dönmesi

82 Ahmet Özdemir

1893- Bitlis ve Siirt civarında çeşitli yerlerde bulunması ve daha sonra Siirt'in Tillo kasabasında bir kubbede inzivaya çekilmesi

1894- Abdülkadir-i Geylanî Hazretlerinden rüyasında aldığı emir üzerine, Cizre'de aşiret reislerinden Mustafa Paşa'yı ikaz için Cizre ve Mardin taraflarına gitmesi

1895- Mardin'den Bitlis'e sürgün gelmesi ve burada iki yıl valinin tahsis ettiği odada kalması

1897- Vali Hasan Paşa'nın daveti üzerine Van'a gidişi, 80-90 cilt kitabı üç ayda bir defa ezberden tekrarlaması

1900- İngiliz Müstemlekât Nâzırı Gladston'un gazetelerde çıkan konuşması ve Bediüzzaman'ın ruhunda meydana getirdiği feveran ve gayret.

1907- İstanbul'a gelmesi, kaldığı yerin kapısına "Her suale cevap verilir" levhasını asıp, âlimleri sual sormaya daveti, Sultan Abdülhamid'e Şark'ta üniversite açtırmak için müracaatı, Yıldız Divan-ı Harbi'ne verilmesi

1909- 31 Mart'ta isyan etmiş olan sekiz taburu itaata getirmesi, Divan-ı Harb'e verilmesi, beraat edişi ve serbest bırakılması

1910- Van'a gitmek üzere İstanbul'dan ayrılması

1911- Şam'a gelişi ve Emeviye camiinde hutbe irad etmesi, Sultan Reşad'la beraber Rumeli seyahatine çıkması

1913- Van'a gitmesi ve Şark Üniversitesi'nin temelini attırması

1915- Milis kumandanı olarak Pasinler cephesinde Ruslarla çarpışması

1916- Ruslara esir düşmesi

1918- Kosturma'dan firar edişi, Harbiye Nezareti'nin ikramiye ve harb madalyası vermesi, Ordu-yu Hümâyun'un tavsiyesiyle Dârü'l-Hikmet'e âzâ oluşu

1919- Sultan Vahdeddin'in, Bediüzzaman'a "Mahreç" pâyesi vermesi

1920- İngiliz işgaline karşı "Hutuvat-ı Sitte"yi neşrederek mücadele etmesi, Anglikan Kilisesi'ne cevabı, Kuvâ-yı Milliyeyi desteklemesi

1922- İstanbul'dan Ankara'ya gelmesi, Meclis'te hoşâmedî ile karşılanması

1923- Meclis'te mebuslara hitaben bir beyanname neşretmesi sonra da Van'a gitmek üzere yola çıkması

1925-1927- Bediüzzaman'ın Van'dan nefyi, önce İstanbul'a oradan da Burdur'a getirilmesi, Isparta'ya götürülmesi ve önce Eğridir oradan da Barla'ya getirilmesi, Risale-i Nur'un te'lif edilmeye başlanması

1934- Barla'dan Isparta'ya getirilmesi

1935- Tevkif edilmesi ve muhakeme edilmek üzere Eskişehir'e götürülmesi

1936- Tahliye edilmesi ve Kastamonu'da ikamete mecbur edilmesi

1943- Bediüzzaman'ın tevkif edilerek Çankırı yoluyla Ankara'ya getirilmesi

1944- Denizli mahkemesinin başlaması, Bediüzzaman'ın beraatı ve Emirdağ'da ikamete mecbur edilmesi

1948- Bediüzzaman ve talebelerinin tevkif edilişi, Afyon mahkemesine sevki ve mahkemenin mahkûmiyet kararı verişi

1949- Afyon hapsinden gece yarısı tahliye edilişi ve tekrar Emirdağ'a getirilişi

1952- Gençlik Rehberi mahkemesi için İstanbul'a gelişi, duruşması ve beraatı

1953- Tekrar Emirdağ'a gelmesi ardından İstanbul'da üç ay kadar kalması, Patrik Athenagoras'la görüşmesi ve on sekiz yıllık ayrılıktan sonra Barla'ya gelişi

1956- Sekiz sene devam eden Afyon Mahkemesi'nde Risale-i Nurların beraatı ve iade edilmesi

1957- 1958- Nur Risalelerinin ve bu arada Tarihçe-i Hayat'ın matbaalarda neşredilmesi

23 Mart 1960- Ramazan'ın 25. günü Çarşamba gecesi saat 03.00 civarında vefatı

12 Temmuz 1960- Mezarı açılan Bediüzzaman'ın naaşının meçhul bir yere nakledilişi

---

"Bu memlekette, bu asırda, bu milleti anarşilikten, tereddi[83] **ve tedenni-i mutlakadan**[84] **kurtaracak yegâne çare, Risale-i Nur'un esâsâtıdır**[85]**..."**

(Bediüzzaman)

Bir Tefekkür ve İman Kalesi[86]

Yakın tarihimiz tek mücahit tanımıştır: Said Nursî; Altmış yıl her kahra, her cefaya göğüs gererek mücadele eden biricik

83 Tereddi: Soysuzlaşma, yozlaşma.
84 Tedenni-i mutlaka: Mutlak bir gerileme.
85 Esâsât: Esaslar.
86 Cemil Meriç

dava adamı... Kuvveti yalnız hafızasından, yalnız bilgisinden, yalnız büyük cedel kabiliyetinden gelmiyor. Cesarete susayan insanımız ananevi irfanının bu pervasız temsilcisinde asırlardır aradığı ihlâsı, feragati, bir dava uğruna nefsini feda etmek celadetini de buldu.

Said Nursî bir kavga adamı. Yalçın bir irade, taviz vermeyen bir mizaç, tefekkür ve iman kalesi... Kavliyle fiilini birleştirmiş insan, mücahit insan...

O devirde tek başına karşı koyabilmiş hürmete layık başka bir adam tanımıyorum. Ben onu tanıdım. Ben, Müslüman mütefekkir deyince celâdetiyle, cihadiyetiyle onu tanıdım, başka tanımadım... Nasıl başlamışsa öyle bitirmiştir hayatını. Seksen küsur senelik ömründe, eserlerine nasıl başlamışsa öyle de bitirmiştir. Hiçbir dünya büyüğüne dalkavukluk yapmamıştır. Bu bizim memlekette çok büyük bir fazilettir. Evvela celadeti... Sonra aynı fikirler üzerinde ısrar edişi, dönmeden yürüyüşü... Samimiyeti... Bence en mühim vasıfları bunlardır.

Buhran çağlarında güneşin batmadığını göstermek için bazı adamlar çıkıyor; Said Nursî gibi. O bir mütefekkirdir. (...) Onun tefekkürüne bütün eserleri ve yaşadığı hayat seyri en beliğ bir delildir.

Üstad şefkatle bağrına basıyor insanı. İçine girdikten sonra Risale-i Nur hakikatlerini yaşamak kolaylaşıyor. Bir Türk aydınının bu büyük ve ulvî hazineden haberdar olmaması düşünülemez.

Bediüzzaman ve eserlerine olan alâkasızlığımız tam bir yüz karasıdır. Said Nursî, İslâm irfanının cihanşümul hakikatlerini Risalelerinde toplamış. Üstad, şimşek pırıltıları ile aydınlanan karanlık bölgelerde büyük bir güvenle dolaşıyor. Üslup kesif ve izahlar inandırıcı. Asırları kucaklayan bir

tefekkürün çağdaş idrake seslenişi, yaralanan bir idrake, yabancılaşmış bir idrake.

Diyebilirim ki son iki yüz yıldan beri tefekkür dünyamızı istila eden Batı'nın işportalarından gelişigüzel devşirilmiş sahte, sakat ve şahsiyetsiz paçavralar arasında benzerine güç rastlayacağımız dürüst, metin, dost ve toprağın bağrından fışkıran düşüncelerle dolu bir hazinedir Risale-i Nur. Risale-i Nur milletimize Rabbanî bir iltifattır, (...) bizim ülkemizde çıkması Allah'ın bir nimetidir. Risale-i Nurlar haysiyetimizin bir müdafaasıdır. Ülkemizin yüzüstü bırakılan insanları onun Nur Risalelerini okuyarak İslâmiyet'in ne kadar aydınlık, ne kadar muhteşem ve ne derece şerefli bir inanç manzumesi olduğunu idrak ettiler. Bediüzzaman, zilletleri izzete tahavvül etti. Mukaddes iman ateşini söndürmemek için bütün çile ve işkencelere katlandı. Sonunda dünyadan ebediyete muzaffer olarak intikal etti.

Üstad Hazretlerinin Hizmetindeki Sır

Hocaefendi, Hazreti Üstad'ın hizmetinin Hak ve halk katında makbul olmasının sırlarını şöyle açıklar: "Bediüzzaman'ın döneminde çok güçlü âlimler, kâmiller vardı. O ise şarkın yalçın kayaları arasından kalkıp İstanbul'a gelmiş ve Türkçeyi de sonradan öğrenmiş biriydi. Ama Cenâb-ı Hak, belli bir misyonu ona yüklemiş ve o dönemdeki emsalinin çok üstünde ona hizmet etme imkânı bahşetmişti. Zira Bediüzzaman, ihlâsla, samimiyetle hizmet etmiş ve hayatının hiçbir döneminde iddia ve beklentiye girmemişti."

Başımıza Devlet Kuşu Kondu

1926 baharında jandarma nezaretinde bir kayıkla Barla'ya sürgün olarak getirilen Bediüzzaman Hazretleri bir hafta

kadar Muhacir Hafız Ahmed Efendi'nin evinde misafir kalmıştı. Üstad'ın ilk talebelerinden Emekli Albay Hacı Hulûsî Yahyagil o günü şöyle anlatır:

"Merhum Muhacir Hafız Ahmed'in erkek misafirlerini kabul ettiği küçük bir odası vardı. Gittiğimde ben de o odada misafir edilmiştim. İşte Üstad Hazretlerini ilk defa iftara yakın göl yoluyla Barla sahiline çıkarıyorlar. Oradan Muhacir Hafız'ın o odasına... Üstad'ı tanıyan yok... Misafirperver bir zât olan Hafız Ahmed, iftarlığı, içerisinde biraz zeytin, peynir bulunan tepsiyle getiriyor. Üstad şöyle bir bakıyor, üç dört parçadan bir tanesini alıyor, öbürlerini götür diyor. Muhacir Ahmed tepsi geri gidince diğer misafirlere karşı mahcup düşer. Üstad ise sadece o kadarcık bir şeyle iftarını ediyor. Dua ediyor, sonra akşam namazını kılıyor. O gece orada kalıyor. Hafız Ahmed odasına geçiyor. Gece ne kadar zaman geçti bilinmez Üstad gür bir sesle 'Rabbi, innî messeniye'd-durru ve Ente erhamürrâhımîn" yani "Rabbim zarar bana dokundu; Sen merhametlilerin en merhametlisisin.' *(Enbiya Sûresi, 21/83)* diye Eyyûb Aleyhisselamın münâcâtını okuyor. Ev sallanıyor. Muhacir Hafız hanımına diyor ki: "... *Allah bizim başımıza bir devlet kuşu kondurdu.*"

Üstad'ın Ufku ve Tükenmeyen Ümidi

İslâm âleminin ve Osmanlı'nın üzerine çöken kara bulutlara rağmen hiçbir zaman yese düşmeyen Üstad Hazretleri hep ümitvar olmuş ve umutlu konuşmuştur. Nitekim onun "Yakînim var ki istikbal semâvâtı[87] ve zemin-i Asya[88]/Bahem[89] olur yed-i beyza-i İslâm'a[90]" ve "Ümitvar olunuz, şu istikbal

[87] İstikbal semâvâtı: Geleceğin dünyası.
[88] Zemin-i Asya: Asya coğrafyası.
[89] Bahem: Beraberce, birlikte.
[90] Yed-i Beyza-i İslâm: İslâm'ın tertemiz ve bembeyaz eli.

inkılâbı içinde en yüksek gür sadâ, İslâm'ın sadâsı olacaktır." ifadeleri bunu açıkça göstermektedir.

Ayrıca vereceğimiz iki örnek de bunun canlı şahitleridir:

1910 yılında Karadeniz üzerinden Batum yoluyla Van'a giderken Tiflis'e uğrayan Bediüzzaman ile yanına gelen bir Rus polisi arasında ilginç bir diyalog yaşanır. Seyh Sanan tepesinden dikkatle Tiflis'i seyreden Bediüzzaman'a Rus polisi sorar:

– Niye böyle dikkatli dikkatli bakıyorsun?

Bediüzzaman cevap verir:

– Medresemin planını yapıyorum.

Polis sorar:

– Nerelisin?

Bediüzzaman:

– Bitlisliyim.

Rus polisi:

– Burası Tiflis'tir!

Bediüzzaman:

– Bitlis, Tiflis birbirinin kardeşidir.

Rus polisi:

– Ne demek?

Bediüzzaman:

– Asya'da âlem-i İslâm'da üç nur birbiri arkasında inkişafa[91] başlıyor. Sizde ise birbiri üstünde üç zulmet[92] inkişafa başlayacaktır. Şu perde-i müstebidane[93] yırtılacak, takallüs[94] edecek, ben de gelip burada medresemi yapacağım.

91 İnkişaf: Gelişme, açılma, meydana çıkma, âşikâr olma.
92 Zulmet: Karanlık,
93 Perde-i müstebidane: Zorbalık ve diktatörlük perdesi.
94 Takallüs: Kasılma, büzüşme.

Rus polisi:

– Heyhat! Şaşarım senin ümidine.

Bediüzzaman:

– Ben de şaşarım senin aklına! Bu kışın devamına ihtimal verebilir misin? Her kışın bir baharı, her gecenin bir neharı[95] vardır.

Rus polisi:

– İslâm parça parça olmuş?

Bediüzzaman:

– Tahsile gitmişler. İşte Hindistan, İslâm'ın müstaid[96] bir veledidir; İngiliz mekteb-i idadîsinde[97] çalışıyor. Mısır, İslâm'ın zeki bir mahdumudur[98]; İngiliz mekteb-i mülkiyesinden[99] ders alıyor. Kafkas ve Türkistan, İslâm'ın iki bahadır oğullarıdır; Rus mekteb-i harbiyesinde[100] talim ediyorlar...

Yahu şu asilzade evlat, şahadetnamelerini[101] aldıktan sonra her biri bir kıta başına geçecek, muhteşem âdil pederleri olan İslâmiyet'in bayrağını âfâk-ı kemalâtta[102] temevvüc ettirmekle[103], kader-i ezelînin nazarında feleğin inadına, nev-i beşerdeki hikmet-i ezeliyenin sırrını ilan edecektir.

İkinci vaka ise Risale-i Nur'un avukatı merhum Bekir Berk ağabeyin bir hatırasıdır.

1952 senesinde, "Hür Adam" gazetesinde merhum Eşref

95 Nehar: Gündüz.
96 Müstaid: Yetenekli, kabiliyetli, zeki, hazır, meyyal.
97 Mekteb-i idadî: Lise.
98 Mahdum: Erkek evlat, oğul.
99 Mekteb-i Mülkiye: Siyasal bilgiler fakültesi.
100 Mekteb-i Harbiye: Kara Harp Okulu.
101 Şahadetname: Diploma.
102 Âfâk-ı kemâlât: Sahip olunan manevî haslet ve meziyetlerin ufukları.
103 Temevvüc ettirmek: Dalgalandırmak.

Edip Bey'in Üstad Hazretleri ile yaptığı bir mülakat neşredilmişti. Hazreti Üstad'ın "Büsbütün ümitsiz değilim!" sözü ve ümmet-i Muhammed'in hâliyle alâkalı ızdırabı o röportaja bir nevî ümitsizlik şeklinde yansımıştı. Hâlbuki Işık İnsan, "Bana ızdırap veren, yalnız İslâm'ın maruz kaldığı tehlikelerdir. Eskiden tehlikeler hariçten gelirdi; onun için mukavemet kolaydı. Şimdi tehlike içeriden geliyor. Kurt, gövdenin içine girdi. Şimdi, mukavemet güçleşti. Korkarım ki cemiyetin bünyesi buna dayanamaz. Çünkü düşmanı sezemez. Can damarını koparan, kanını içen en büyük hasmını dost zanneder. Cemiyetin basiret gözü böyle körleşirse, iman kalesi tehlikededir. İşte benim ızdırabım, yegâne ızdırabım budur." demiş, Müslümanların çoğunlukta bulunduğu ülkelerdeki en büyük tehlike olan "nifak şebekeleri"ne dikkat çekmişti. Fakat her nasılsa bu ifadeler ümitsizlik emaresi olarak değerlendirilmişti.

Hazreti Bediüzzaman'a yeis isnad edilmesinden dolayı çok rahatsız olan Bekir Ağabey, hemen kalemine sarılır; "Üstad'ımız hiçbir zaman ümitsizliğe düşmedi, düşmez de..." ana fikrini işlediği ve Nur Müellefi'nin müstesna hayatından tablolarla süslediği bir makale yazar. Bu yazı, Hür Adam'da yayınlanınca, talebeleri Hazreti Üstad'a haber verirler. Bediüzzaman Hazretleri, Sungur Ağabey'e "Bekir kardeşin yazısını bana da okuyun!" der ve o makaleyi baştan sona dinler. Sonra da "Bekir kardeşime telefon edin, onun alnından öptüğümü söyleyin!" tembihinde bulunur.

Aynı esnada, Bekir Berk, evinde istirahat ederken; rüyasında Hazreti Üstad'ın bir faytonla kendisine doğru geldiğini görür. Hemen koşup yolun kenarında onu karşılamak üzere hazırlanır. Bediüzzaman Hazretleri, onun beklediği yerin hizasına gelince faytonu durdurur, arabadan iner; Bekir Ağabey'in yanına varıp omuzlarından tutar. Sonra kendisine

doğru çeker ve mübarek dudaklarını Nur Müdafii'nin alnına kondurur. Hazreti Üstad, tam o pak alnı öperken, Bekir Ağabey'in telefonu "zırr" diye çalar. Merhum, uykusunu delen ve tatlı rüyasını bitiren o zil sesiyle uyanır fakat çok üzülür, belki biraz da kızar; "Tam da Üstad'ımın iltifatına mazhar olacakken, şimdi zamanı mıydı telefon etmenin?" der. O tahassürle telefonu açar... Bir de ne duysun; hattın öbür ucundaki Sungur Ağabey, "Bekir kardeş, Üstad Hazretleri'nin selamı var, seni alnından öpüyor!" demez mi! Sevincinden ne cevap vereceğini şaşırır. Şu kadar var ki o anda hâlâ Hazreti Üstad'ın dudaklarının sıcaklığını alnında hisseder.

Risale-i Nur Nedir?

Üstad Hazretleri, Risale-i Nur Külliyatını oluşturan bölümleri 1926-1949 yılları arasında değişik zamanlarda ve farklı konuları ele alarak oluşturmuştur. Külliyat olarak da anılan Risale-i Nur'un omurgasını Sözler, Mektûbât, Lem'alar ve Şualar isimli eserler teşkil eder.

Külliyat içindeki temel eserler şunlardır:

1. Sözler: İman, ibadet, ahlâk esaslarını temsil ve tasvirlerle anlatan, otuz üç bölümden oluşan bir eserdir.
2. Mektûbât: Üstad'a sorulan sorulara ve gönderilen mektuplara verdiği cevapların bir araya getirildiği, müellifin ihtilâflı konulara dair görüş ve düşüncelerini içeren eseridir.
3. Lem'alar: "Lem'a" adı verilen otuz üç başlıktan meydana gelen eser; peygamberler, sünnet-bidat, duaların hikmeti, kanaat, ihlâs, tabiat, materyalizmin reddi, hastalık-ihtiyarlık gibi konuları ihtiva eder.
4. Şualar: Kur'ân'ın i'câz ve âyetlerinin hikmetleri, Allah'ın varlığı, esmâ-i hüsnânın tecellileri gibi konuların yanında

bazı hadiselerle ilgili ebced ve cifr hesaplamaları, Risale-i Nur'un özellikleri ve bu eserlerle ilgili mahkemelerde yapılan müdafaaları içerir.

5. İşârâtü'l-İ'câz: Bakara sûresinin ilk otuz üç âyetini ihtiva eden Arapça tefsirin Türkçe tercümesidir. Tercümeyi Üstad'ın kardeşi Abdülmecid Nursi yapmıştır.
6. el-Mesneviyyü'l-Arabiyyü'n-Nûrî: Ağırlıklı olarak isbât-ı vâcib delilleri ve tevhid konularının âyet yorumlarıyla işlendiği Arapça eserinin çevirisidir. Bu eseri de Abdülmecid Nursi Mesnevi-i Nuriye ismiyle Türkçeye çevirmiştir.
7. Lahikalar (Barla-Kastamonu-Emirdağ): Üstad'ın zikri geçen üç yerde mecburi ikamete tâbi tutulduğu yıllarda talebelerini çeşitli konularda bilgilendirmek üzere yazdığı mektup ve risalelerden oluşmaktadır.
8. Sikke-i Tasdîk-i Gaybî: Üstad'ın ve bazı talebelerinin Hazreti Ali, Abdülkadir-i Geylânî ve Risale-i Nur eserlerine atfettikleri manevî işaret ve kerametleri konu edinir.

Bunların dışında kalan Dîvân- Harbî-i Örfî, Münazarât, Hutbe-i Şâmiyye, Muhâkemât, Sünûhât, Hutuvât-ı Sitte, Tulûât, İşârât ve Rumûz gibi eserler Osmanlı döneminde basılan ve daha çok siyasî ve sosyal içerikli risalelerdir. Bu eserlerin ayrı ciltler hâlinde çeşitli baskıları mevcuttur. Osmanlı döneminde yayımlanan eserler ayrıca Âsâr-ı Bedîiyye adlı eserin içinde de basılmıştır.

Eserlere Niçin Risale-i Nur İsmi Verilmiştir?

Üstad Hazretleri eserlerine Risale-i Nur isminin verilmesinin sırrını Barla Lahikası'nda şöyle açıklar: "Bütün hayatımda

Nur kelimesi her yerde bana rast gelmiştir. Ezcümle[104] karyem[105] Nurs'tur, merhume validemin ismi Nuriye'dir, Nakşî üstadım Seyyid Nur Muhammed'dir, Kadirî üstadım Nureddin. Kur'ân üstadlarımdan Nuri, talebelerimden benimle en ziyade alâkadarı Nur isimli bulunanlardır. Kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden Nur misalidir. Kur'ân-ı Hakîm'deki en evvel aklıma, kalbime parlayan ve fikrimi meşgul eden اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَوةٍ âyetidir. Hem hakâik-i İlahiyede[106] müşkilâtımın[107] ekserisini halleden esma-i hüsnadan Nur ism-i nuranisidir. Hem Kur'ân'a şiddet-i şevk[108] ve inhisar-ı hizmetim[109] için hususî imamım Zinnureyn'dir.[110]

Risale-i Nur'u Tanımadan Önce

1955 yılında İngiltere'nin Birmingham şehrinde dünyaya gelen ve 1975 yılında Müslüman olan Prof. Dr. Colin Turner Bediüzzaman ve onun eserlerindeki farka şöyle dikkat çekmektedir:

"Risale-i Nuru tanımadan önce Müslümandım fakat mümin değildim." diyebilirim. Çünkü o zaman iman diye kabul ettiğim şey, gerçekte inkâr etmenin imkânsızlığından başka bir şey değildi. Her ne kadar bana İslâm'ı tanıtan Bediüzzaman değil idiyse de -ki bunu herkes yapabilirdi- o beni imanla tanıştırdı. Taklitle değil, tahkik yoluyla elde edilen bir imanla.

Yıllar süren araştırma ve mukayeselerim sonunda şunu söyleyebilirim ki kâinatı olduğu gibi gören, iman vakasını

104 Ezcümle: Bu cümleden, mesela.
105 Karye: Köy
106 Hakâik-i ilâhiye: İlâhi hakikatler.
107 Müşkilât: Meseleler, problemler.
108 Şiddet-i şevk: Şiddetli iştiyak ve arzu.
109 İnhisar-ı hizmet: Hizmeti tahsis etmek, başka şeyle meşgul olmama.
110 Zinnûreyn: İki nur sahibi anlamında Hazreti Osman (r. anh). Kendisi Efendimiz'in ayrı zamanlarda iki kızı ile evlendiği için bu lakapla anılmıştır.

olduğu gibi aksettiren, Kur'ân'ı Peygamberimiz'in murat ettiği gibi tefsir eden, modern insana musallat olmuş son derece tehlikeli ve gerçek hastalıkları teşhis ederek çare sunan, kendi kendine yeterli ve şümullü yegâne İslâmi eser, Risale-i Nur'dur. Kur'ân'ın nuruyla kâinatı aydınlatan Risale-i Nur gibi bir eser görmezlikten gelinemez. Çünkü çağdaş insanı karşı karşıya bulunduğu felâketten kurtaracak olan yalnız İslâm'dır; İslâm'ın geleceği ise Risale-i Nur'a ve ona uyan ve ondan ilham alanlara bağlıdır."

Risale-i Nur'un Okunmasında Dikkat Edilecek Hususlar

1. Gazete gibi okumamak.

   Hazreti Üstad Risale-i Nur'lardaki hazineye dikkat çekerken aynı zamanda onun nasıl okunması gerektiğine de şöyle temas eder: "Risale-i Nur'un gıda ve taam[111] hükmündeki hakikatlerinden hem akıl, hem kalb, hem ruh, hem nefis, hem his, hisselerini alabilir. Yoksa yalnız akıl cüzî bir hisse alır, ötekiler gıdasız kalabilirler. Risale-i Nur, sair ilimler ve kitaplar gibi okunmamalı. Çünkü ondaki iman-ı tahkiki ilimleri, başka ilimlere ve maariflere benzemez. Akıldan başka çok letâif-i insaniyenin[112] kut[113] ve nurlarıdır."

2. Kendi nefsine okumak ve ayrıca içinde bir şeyler olduğu mülâhazasıyla okumak.

   Hocaefendi'nin dediği gibi "Risaleleri eğer hakkıyla anlasaydık, medrese ve tekkelerden bekleneni verirdi. Ama maalesef bazılarımız onu sadece ilzam için kullandık ve

111 Taam: Yemek, yenilen şey.
112 Letâif-i insaniye: İnsanın sahip olduğu manevî latifeler.
113 Kut: Yaşatacak gıda, rızık.

malzeme durumuna düşürdük. Bazılarımız da "Anlamasak da, ruh istifade eder." deyip, evrâd dinler gibi dinledik. Öldürdük onları. Perdeyi yırtıp, danede hakikati gösteren dikkat-i nazardır[114]; zâhirî nazar[115] değil."

3. Her gün okuduğu şeylerle kendini kritiğe tâbi tutmak ve otokontrol yapmak.
4. Okunan kısımları özetleyerek pekiştirmek.

   Üstad Hazretleri, okunan risaleleri talebelerine özetletirmiş. Lâhikalar'da bu özetleme gayretleri açıkça görülür. Mesela Hulûsî Efendi ve Hoca Sabri Efendi gibi insanların özetlemeleri çok hoştur. Onlar eserlere çok vâkıftırlar, dilleri de çok güzeldir.

   Üstad âdet edinmiş ve bu yolla pek çok talebe yetiştirmiştir. O insanlar, okudukları yerlerden ne anladıklarını çok iyi kompoze etmişler. Bu sayede hem kendileri öğrenmiş hem de başkalarına Risaleleri okutup öğretmişler. Evet, okunan kitapların özetlenmesi, en azından okunan her bahisten sonra insanın kendi kendine "Ben buradan ne anladım?" deyip zihnen özetlemesi azamî derecede istifadeyi sağlar.

5. Bütününü okumak, bütünlük içinde mütalâaya kendimizi alıştırmak

---

"Her şakirdin vazifesi, yalnız kendi imanını kurtarmak değil; belki başkasının imanlarını da muhafaza etmeye mükelleftir. O da hizmete ciddî devam ile olur."

(Bediüzzaman)

---

114 Dikkat-i nazar: Bakış dikkati, dikkatli bakış.
115 Zâhirî nazar: Sathi bakış.

Risaleler Nasıl Yazıldı?

Bahri Çağlar anlatıyor: “Risalelerin elle çoğaltıldığı ilk yıllarda eli kalem tutan herkes gönderilen Risale-i Nurları yazarak çoğaltıyordu. Isparta’nın civar köylerinde olsun, Sav ile Barla arasındaki köylerde olsun, çok yazan vardı. Sav köylüleri yazınca, kitap Isparta’ya getirilir, Ispartalılar Kuleönüne, Kuleönülüler de Barla’ya getirirlerdi. Yazmasını bilmeyenler de Nur Postacılığı yapar, kitapları taşırlardı.”

Merhum Mustafa Sungur Ağabey demiştir ki: “Ben Tâhirî Mutlu Ağabeyden duydum. Hazreti Üstad’ımız Kastamonu’da iken Isparta ile haberleşmelerini Eğirdir üzerinden yaparmış. Çilingir Ali Efendi adresine mektuplar gönderiliyormuş. Perşembe günü Eğirdir pazarıdır. Bedre’den pazara gelen Nur İskele memuru Santral Sabri, Eğirdirli Çilingir Ali’den mektupları alır, akşam evinde sabaha kadar onları defterine kaydeder ve ertesi gün yani Cuma günü de Cuma namazını İslâmköy’de kılmak üzere Hafız Ali Ağabeyin evine gelip mektupları teslim edermiş. Hafız Ali Ağabey ise haftada bir gelecek mektupları ‘Beklemek ateşten zor’ sözüyle ifade edilen hasret ve iştiyakla bekler bazen dayanamaz, evinin damına çıkar, Bedre köyüne yönelir ve Sıddık Sabri’ye ‘Keçeli! İndallah mesulsün!’ diye bağırarak, niye çabuk getirmiyor, bizleri yakıp kavuruyorsun, demek istermiş.

Ahmet Feyzi Kul anlatıyor: “Ben Denizli ve Afyon hapishanelerinde altı eserin yazılmasına şahit oldum. Bu hapishanelerde Üstad’a karşı o kadar müthiş bir teyakkuz vardı ki bir kelime yazmaması için her türlü baskı vardı. Hiçbir yazının içeriden dışarı çıkmasına ve kuş uçmasına imkân yoktu. Evet, bu şartlar altında altı eser yazıldı. Bilhassa Meyve Risalesi... Meyve Risalesi şaheserdi...

Düşünün, hapishane içinde Üstad ayrı bir hücrede, bizler ayrı koğuşlardaydık. Bir kitap yazmak için kâğıt yok, imkân yok. Ama mahkûmlar sigara içiyorlar. Paketleri atıyorlar. Başgardiyan onları toplatıyor. Sonra 'Hafız Ali!' diye seslenip Hafız Ali'yi yanına çağırarak onları ona veriyor. O kâğıtlar alınıyor, bir gün üç satır yazı yazılıyor. Ertesi gün beş satır yazılıyor. Böyle böyle bir eser tamamlanıyor. Şimdi bu üç-beş satırın öncesinde ne yazılmıştı, sonrasında ne yazılmıştı diye siyak ve sibakı birbirine tutuyor mu, tutmuyor mu, diye bir şey yok.

Nihayet işte bu parça parça kâğıtlar gönderiliyor ve bunlar Meyve Risalesi oluyor! Bugün Meyve Risalesini okuduğumuz zaman ondaki ifade azameti karşısında donup kalıyoruz!

Üstad yazdıklarını kibrit kutuları içine koyarak meydancı Âdem Ağa'ya verirdi. Âdem Ağa da Ispartalıların koğuşuna gider, Hüsrev Altınbaşak'a verirdi. Hüsrev Ağabey de gelen yazıyı hemen önüne koyardı. O sırada düzgün yazısı olan Tâhirî Mutlu ile Hafız Ali de kalem kâğıtları ile hazır beklerdi. Hüsrev Ağabey, Üstad'dan gelen yazıyı yanındakilerin işitecekleri şekilde cümle cümle okumaya başlardı. Okuduğu her cümleyi kendi önündeki kâğıda yazarken, aynı anda Tâhirî Mutlu ve Hafız Ali de kendi kâğıtlarına geçirirlerdi. Böylece Meyve Risalesi birden üç nüsha çoğaltılmış olurdu.

Mustafa Ekmekçi anlatıyor: "Teksir çıktığı zaman Mustafa Gül Ağabeyle Sav köyünde hiç dışarı çıkmadan teksir yaptık. İhtiyaçlarımızı kardeşler temin etti. Bu çalışmamız büyük bir gizlilik içinde gerçekleşti. Çünkü o zaman şiddetli takibat altındaydık.

Önce İstanbul'dan kâğıtlar, yüzlük koliler hâlinde gönderiliyordu. Gelen koliler Isparta'da Rüştü Çakın Ağabeyin dükkânının ardiyesine depolanırdı. O zaman Sav 500 haneli bir köydü ve hepsi Nur talebesiydi. Isparta'ya çok yakın olduğu için her gün köyden alışveriş için merkeple gidip gelenler

olurdu. Dikkat çekmesin diye herkes, merkebin heybesine sadece bir paket teksir kâğıdı koyup getirirdi. Akşam olunca, gelen paketler üst üste yığılırdı. Teksir yapılacak sayfa mumlu kâğıt olarak teksir makinesine takılır, kaç tane çoğaltılacaksa o miktar elle çevrilerek çoğaltılırdı."

Üstad'ın mümtaz talebelerinden Hüsrev Efendi'nin malayani şeylerle meşgul olmayıp, risaleleri yazayım diye, on beş sene kapısını ördürerek odasını hücre hâline getirdiğini anlatırlar. Kaldı ki o esnada çok ciddî takip de söz konusudur. Mesela o mübarek zât, yazdığı risaleleri rulo yapıp banyodan dışarıya, suyu boşaltmak için kullanılan küçük bir borucuk içine bırakır, birileri de ara sıra gelip, boru içinden ruloları alır, altı saat uzaklıktaki köylere giderek risaleleri yerlerine ulaştırırlarmış. Sonra taş baskılar yapılıp benzer tabyelerle dağıtım yapılırmış. İşte bu ihlâs ve bu sistem sayesinde Üstad, bir avuç talebesiyle Türkiye'nin her tarafına risaleleri dağıtmıştır...

Aşk ve aksiyona bakın ki o dönemde Üstad, yirmi talebesi ile Türkiye'de ulaşmadığı yer kalmıyor. O, iman, ilim, irfan, muhabbet ve ihlâsta çok derin olmanın yanında bir o kadar da aksiyon insanıdır.

İşte böyle çok ağır şartlar altında, çok büyük tedbirlerle, hassas hesaplarla en mühimi de İlâhî inayetin himayesi altında bu mübarek Anadolu mahsulü kudsî çiçekler rengârenk ve parlak parlak mücevherler hâlinde açılıp saçılıp durmuşlar ve Risale-i Nur Külliyatı'nı oluşturmuşlardır.

Haneleri Medrese-i Nuriyeye Çevirebilmek

Üstad Hazretleri Emirdağ Lahikası'nda Risale-i Nur ile meşgul olmak adına şu önemli hakikatlere işaret eder: "Her

bir adam eğer hanesinde dört-beş çoluk çocuğu bulunsa kendi hanesini küçük bir Medrese-i Nuriye'ye çevirsin. Eğer yoksa yalnız ise çok alâkadar komşularından üç-dört zât birleşsin ve bu heyet bulundukları haneyi küçük bir Medrese-i Nuriye ittihaz etsin. Hiç olmazsa işleri ve vazifeleri olmadığı vakitlerde, beş-on dakika dahi olsa Risale-i Nur'u okumak veya dinlemek veya yazmak cihetiyle bir miktar meşgul olsalar, hakikî talebe-i ulûmun[116] sevaplarına ve şereflerine mazhar oldukları gibi, İhlâs Risalesi'nde yazılan beş nevi ibadete de mazhar olurlar. Hakikî ilim talebeleri gibi, onların maişetlerini temin husustaki adi muameleleri[117] de bir nevi ibadet hükmüne geçebilir diye kalbe ihtar[118] edildi. Ben de kardeşlerime beyan ediyorum."

"İmam-ı Gazalî'nin bundan dokuz yüz sene evvel ahlâk ve fazilet sahasında yapmış olduğu fütuhâtı[119]; bu asırda Bediüzzaman, iman ve ihlâs vadisinde başarmıştır."

(Ali Ulvi Kurucu)

Aradığım İnsanları Şimdi Buldum

M. Fethullah Gülen Hocaefendi, Risale-i Nur ile tanışmasına vesile olan Nur talebesindeki sadeliğe dikkat çeker ve genel olarak ilk Nur talebeleri hakkında şu değerlendirmelerde bulunur:

"Büyük doğumların ve iz bırakan hareketlerin temelinde Asr-ı Saadet'in izdüşümü denebilecek bir hayat tarzı vardır. Her dönemde insanlığa yeni ufuklar gösterenler, doya doya

116 Talebe-i ulûm: İlim talebeleri, öğrenciler.
117 Adi muamele: Sıradan işler
118 İhtar etmek: Hatırlatmak.
119 Fütuhât: Fetihler, başarılar.

sıcak bir çorba yudumlayamayan, sırtlarına geçirecek bir palto bulamayan ve dünya nimetlerinden kâm alma peşine katiyen takılmayan kimseler olmuşlardır. Fakat onlar öyle beklentisiz ve o denli fedakârane yaşamışlardır ki maddî fakirliklerine rağmen mânâ âleminin sultanları hâline gelmiş ve bütün mü'min gönülleri kendilerine taht yapmışlardır. Bediüzzaman Hazretleri'nin ilk talebeleri de o kıvamda insanlardır.

Onlardan birini ilk dinlediğim anı hiç unutamam. O günlerde Isparta'da ikamet eden Üstad Hazretleri, Doğu'ya bir talebesini göndermişti. O zât, halkın içinde bazı hakikatleri anlatırken, dizlerindeki yamaları göstermemek için sırtındaki eski pardösünün etekleriyle onları kapamaya çalışıyordu. Anlattığı hakikatler de çok cazip gelmekle beraber, asıl onun kendi hâli, sadeliği, samimiyeti ve bir sahabe hayatı yaşaması bana çok tesir etmişti. Onu görünce, "Aradığım insanları şimdi buldum." demekten kendimi alamamıştım. Zaten ondan sonra etrafa saçılan ışıktan tohumlar, o tohumlar üzerine bina edilen büyük kompleksler ve dünyanın yedi bucağında açılan okullar hep bu "ilkler"in tesiriyle hâsıl olan samimiyet zemininde ve onların izinden giden insanların gayretleriyle gün yüzüne çıktı.

Mustafa Gül Ağabeyi gördüm ve onun Üstad'a bağlı olduğu kadar hiçbir evladın öz babasına bağlı olamayacağına da kanaat getirdim. Tahir Ağabeyi gördüm; bir kardeşinizin arkasında namaz kıldığında hıçkıra hıçkıra ağladığına ve "Bana Üstad'ın sesini hatırlattı." deyip iç çektiğine şahit oldum. Onun sesine âşık olmuş adam, parmaklarının hareketine âşık olmuş... Allah, Abdurrahman Ağabeyi almış ama Üstad'a Hulûsi Ağabey gibi sadık bir talebe nasip etmiş; Hoca Sabri gibi vefalı bir kardeş vermiş; Hasan Feyzi gibi bir âşık göndermiş. Hasan Feyzi Ağabey bir edebiyat hocasıydı; Üstad'ı tanımış ve canını uğrunda feda edecek kadar ona bağlanmıştı.

Sadıklardan birisi de Hafız Ali Ağabey'dir. Üstad onun için, "Eski zamanlarda bazen böyle fedakâr zâtlar, kendi dostu yerine ölüyorlardı. Zannederim, o merhum benim yerimde gitti." diyor ve ona kavuşmak için o âleme gitme adına kendisinde bir iştiyak zuhur ettiğini anlatıyor. Hayır, şaka değil bu sözler, sadece kuru laf değil. Hazreti Âdem'in, ömründen kırk seneyi Davut Nebi'ye vermesi gibi manevî ruh dokusunun örtüşmesini gerektiren bir şey... "Yirmi seneden beri milyonlarla insana din, iman, İslâmiyet, fazilet dersi veren ve onları dinsizlikten muhafaza eden Kur'ân tefsiri Risale-i Nur uğrunda idam edileceksem, sehpaya 'Allah Allah, yâ Resûlallah!' sadalarıyla koşarak gideceğim." diyen Zübeyr Gündüzalp gibi sadıklara has bir şey...

Hazreti Bediüzzaman ve onun ilk talebelerindeki şuur, imanın içlerinde tutuşturduğu korun tezahürüydü. İman gönüllerinde öyle bir kora dönüşmüştü ki hapishaneleri, lüks otel köşelerine tercih ediyor, insanların ebedî saadeti için dünya mahrumiyetlerine seve seve katlanıyorlardı. Dinleyin merhum Zübeyr Gündüzalp'i ne diyor: "... Biz, iman ve İslâmiyet hizmeti uğrunda zalimlerin zulmüne maruz kaldığımız vakit, hapishane köşelerinde veya darağaçlarında ölmeyi, istirahat döşeğindeki ölüme tercih ederiz. Görünüşü hürriyet, hakikati istibdad-ı mutlak[120] olan bir esaret içinde yaşamaktansa, hizmet-i Kur'âniyemizden dolayı zulmen atıldığımız hapishanede şehit olmayı büyük bir lütf-u ilâhî biliriz."

Ben şahsen Hasan Feyzi'nin günaha girmiş olacağını hiç düşünemedim/düşünmedim. Hafız Ali'nin imanı karşısında hep ürperdim. Hoca Sabri içimde saygı olup esti. Hulusi Efendi'yi bir kâmil mürşid gibi gördüm. Hüsrev Efendi ayrı bir derinlik insanıydı. Tahirî Mutlu öyle engin bir aydı ki, değil

120 İstibdad-ı mutlak: Mutlak istibdad, tam bir baskı ve sindirme durumu.

bir günahı üzerine sıçratması, hayatında abdest suyunu bile üzerine sıçratmamıştı. "Allah" deyince gözleri dolardı ve başka bir âleme urûç etmiş[121] gibi bir görüntü sergilerdi.

Kitaplar ilk defa baskıya gireceği dönemde Üstad, sağasola hem de 50-100 lira gibi küçük bir para bulmak için adam gönderiyor. Tahiri Mutlu –makamı Cennet olsun– bunu duyuyor ve koşa koşa köyüne gidiyor. Köy meydanında bütün mülkünün satılık olduğunu ilan ediyor, arazisinin bir kısmını haraç-mezat satıyor... Satıyor ve parayı sevine sevine getirip Üstad'ına teslim ediyor. Sadece o mu? Elbette hayır. Hulusi Efendi, Hüsrev Efendi, Mustafa Gül ve diğerleri hep aynı duygu ve düşünceyi paylaşırlar.

Demek ki onlar, öyle samimî ve öyle bir saffet içinde idiler ki bunu hayatlarının gayesi biliyorlardı. Gün geliyor bu saffet, onları ilklerle buluşturuyor. Biri, gecenin geç saatlerinde teksir makinesinin kolunu çevirirken, "Hasbî Rabbî cellellah mâ fi kalbî gayrullah nur Muhammed sallallah" diyor. Tam o esnada birden kapı açılıyor ve içeriye Raşit Halifeler giriyor, "Devam edin, bizler sizinle beraberiz." diyorlar.

Onlar çok gerilerde durdular, çok küçük göründüler, hep mahviyet içinde oldular... El âlem de yalnızca o görünüşe ve o duruşa baktı, onları sadece zahire göre değerlendirdi. Onların her birisi ihtimal bir kutbiyeti, bir gavsiyeti temsil ediyorlardı ama nâdânlar[122] bunu anlayamadılar. Anlamadılar ve kendilerine yazık ettiler. Bilmem ki biz onları gerektiği ölçüde anlamaya muvaffak olabildik mi?

Evet, onlar yürekten bağlanmışlardı i'lâ-yı kelimetullaha[123] ve insanlığın kurtuluşunu onda görüyorlardı.

121 Urûc etmek: Yükselmek.
122 Nâdân: Cahil, kaba, kötü.
123 İ'lâ-yı kelimetullah: Allah'ın adını yüceltmek, bu uğurda gayret etmek.

Üstad'ın Dilinden Risale-i Nur

- İlim iki kısımdır: Bir nevi ilim var ki bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer bir kısmı, ekmek gibi su gibi her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte ulûm-u imaniye[124] bu kısımdandır. Elinizdeki Sözler ekseriyet itibarıyla inşallah o cümledendir.
- Risalet-i Nur, sair ulemanın[125] eserleri gibi yalnız aklın ayağı ve nazarıyla ders vermiyor ve evliya misillü yalnız kalbin keşif ve zevkiyle hareket etmiyor; belki aklın ve kalbin ittihat[126] ve imtizacı[127] ve ruh vesair letâifin[128] teavünü[129] ayağıyla hareket ederek evc-i a'lâya[130] uçar; taarruz eden felsefenin değil ayağı, belki gözü yetişmediği yerlere çıkar; hakâik-i imaniyeyi[131] kör gözüne de gösterir.
- Risale-i Nur, hukema[132] ve ulemanın mesleğinde gitmeyip, Kur'ân'ın bir i'caz-ı manevîsiyle[133], her şeyde bir pencere-i marifet[134] açmış; bir senelik işi bir saatte görür gibi Kur'ân'a mahsus bir sırrı anlamıştır ki bu dehşetli zamanda hadsiz ehl-i inadın[135] hücumlarına karşı mağlup olmayıp galebe etmiş[136].
- Şeriat-ı Garra-i Ahmediye'nin[137] (aleyhissalâtü vesselâm)

124 Ulûm-u imaniye: İmana ait ilimler, bilgiler.
125 Ulema: Âlimler, bilginler.
126 İttihat: Birleşme, bir olma.
127 İmtizaç: Kaynaşma, uyuşma.
128 Letâif: İnsanın manevî yapısındaki mekanizmalar, latifeler.
129 Teavün: Yardımlaşma.
130 Evc-i a'lâ: En yüksek derece, doruk.
131 Hakâik-i imaniye: İman hakikatleri.
132 Hukema: Hikmet ehli kimseler, âlimler, filozoflar.
133 İ'caz-ı manevî: Kur'ân-ı Kerim'in manen mucize olması, manevî mucize
134 Pencere-i marifet: Marifet, Allah'ı fiil, isim ve sıfatlarıyla tanıma, bilme penceresi,
135 Ehl-i inat: İnat ehli, inatçılar. Yanlışta, inanmamakta direten kimseler.
136 Galebe etmek: Yenmek, galip gelmek.
137 Şeriat-ı Garra-i Ahmediye: Hazreti Peygamber Efendimiz (s.a.s.) vasıtasıyla insanlara bildirilen pırıl pırıl ve tertemiz dinî hüküm ve kurallar.

hakâikine[138], ruhuna nüfuz etmenin en kısa, en hatarsız[139], en zevkli tarîkı[140], Risale-in Nur'a intisabladır...

- Sözler hakkında tevazu suretinde demiyorum; belki bir hakikati beyan etmek için derim ki: Sözler'deki hakâik ve kemâlât[141], benim değil Kur'ân'ındır ve Kur'ân'dan tereşşuh etmiştir[142]. Hatta Onuncu Söz, yüzer âyât-ı Kur'âniyeden[143] süzülmüş bazı katarâttır.[144] Sair risaleler dahi umumen öyledir.
- Risale-i Nur, Sefine-i Nuh[145] gibi Anadolu'yu Cebel-i Cudi[146] hükmüne getirip, küre-i arzın[147] yangınından ve tufanından kurtulmasına bir sebeptir.
- Benim ile hakikat meşrebinde sohbet etmek ve görüşmek isteyen adam, hangi risaleyi açsa; benim ile değil, hâdim-i Kur'ân[148] olan üstadıyla görüşür ve hakâik-i imaniyeden zevkle bir ders alabilir.
- Risale-i Nur, tarikat değil hakikattir. Âyât- Kur'âniyeden tereşşuh eden bir nurdur. Ne şarkın ulûmundan ve ne de garbın fünûnundan[149] alınmış değil. Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın[150] bu zamana mahsus bir i'câz-ı manevîsidir. Menfaat-ı şahsiye[151] yoktur.
- Risale-i Nur'un mesaili[152]; ilim ile fikir ile niyet ile ve

138 Hakâik: Hakikatler, gerçekler.
139 Hatar: Risk, tehlike.
140 Tarîk: Yol.
141 Kemâlât: Güzellikler, faziletler, erdemler
142 Tereşşuh etmek: Sızmak, belirmek.
143 Âyât-ı Kur'âniye: Kur'ân âyetleri.
144 Katarât: Damlalar.
145 Sefine-i Nuh: Hazreti Nuh'un (a.s.) gemisi.
146 Cebel-i Cudi: Cudi dağı.
147 Küre-i arz: Yerküre.
148 Hâdim-i Kur'ân: Kur'ân'a hizmet eden, hizmetçi.
149 Fünûn: Fenler, bilimler.
150 Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan: Beyan ve ifadesi ile insanları, benzerini yapmaktan aciz bırakan Kur'ân-ı Kerim.
151 Menfaat-i şahsiye: Şahsî menfaat, çıkar.
152 Mesâil: Meseleler, konular.

kasdî[153] bir ihtiyarla[154] değil; ekseriyet-i mutlaka[155] ile sünûhât[156], zuhûrât[157], ihtârât[158] ile oluyor.

- Evet, Risale-i Nur'un o kadar dehşetli muannidlere[159] karşı galibane[160] mukavemeti, sırr-ı ihlâstan, hiçbir şeye alet edilmemesinden ve doğrudan doğruya saadet-i ebediyeye[161] bakmasından ve hizmet-i imaniyeden başka bir maksat takip etmemesinden ve bazı ehl-i tarîkatın ehemmiyet verdikleri keşf ü keramet-i şahsiyeye ehemmiyet vermemesindendir. Ve velayet-i kübrâ[162] ashabları olan Sahabîler gibi, veraset-i nübüvvet[163] sırrıyla, yalnız iman nurlarını neşretmek ve ehl-i imanın imanlarını kurtarmaktır.
- Evet, Risale-i Nur'un bu dehşetli zamanda kazandırdığı iki netice-i muhakkakası[164] her şeyin fevkindedir[165], başka şeylere ve makamlara ihtiyaç bırakmıyor:

  Birinci neticesi: Sadakat ve kanaatle Risale-i Nur dairesine girenler, imanla kabre gireceğine gayet kuvvetli emareler var.

  İkincisi: Risale-i Nur dairesinde, ihtiyarımız olmadan takarrur[166] ve tahakkuk eden şirket-i maneviye-i uhreviye[167] cihetiyle her bir hakikî sadık şakirt; binler dillerle, kalblerle dua etmek, istiğfar etmek, ibadet etmek ve bazı melaike gibi kırk bin lisan ile tesbih etmektir. Ve Rama-

153 Kasdî: Kasıtlı ve bilerek.
154 İhtiyar: Seçme, karar verme, tercihte bulunma.
155 Ekseriyet-i mutlaka: Büyük çoğunluk.
156 Sünûhât: Kalbe doğan mânâlar, ilhamlar.
157 Zuhûrât: Hesapta olmayan, umulmayan şeyler, rüya.
158 İhtârât: Manevî ihtarlar, hatırlatmalar.
159 Muannid: İnatçı.
160 Galibâne: Galip gelen, üstünlük kuran.
161 Saadet-i ebediye: Sürekli ve bitmeyen mutluluk.
162 Velâyet-i kübrâ: En büyük velâyet. Mücedditlik ve mehdiyet gibi peygamberlik mesleğinin vârisliği; peygamberler ve vârislerinin (asfiyâ) velâyeti.
163 Veraset-i nübüvvet: Peygamber vârisliği.
164 Netice-i muhakkaka: Kesin netice.
165 Fevkinde: Üstünde, üzerinde.
166 Takarrur etmek: Kararlaştırılmak.
167 Şirket-i maneviye-i uhreviye: Çok kazanç sağlayan manevî bir şirket hükmünde, birlikte yapılan âhirete yönelik dinî hizmetler.

zan-ı Şerif'teki hakikat-ı Leyle-i Kadir[168] gibi kudsî, ulvî hakikatleri, yüz bin el ile aramaktır. İşte bu gibi netice içindir ki Risale-i Nur şakirtleri, hizmet-i nuriyeyi velâyet makamına tercih eder; keşf[169] ü kerâmâtı[170] aramaz ve âhiret meyvelerini dünyada koparmaya çalışmaz; vazife-i İlahiye olan muvaffakıyet, halka kabul ettirmek, revaç vermek[171], galebe ettirmek[172], müstahak oldukları şan ü şeref, ezvâk[173] ve inayetlere[174] mazhar etmek gibi kendi vazifelerinin haricinde bulunan şeylere karışmazlar, harekâtını[175] onlara bina etmezler. Hâlisen, muhlisen[176] çalışırlar, "Vazifemiz hizmettir. O yeter." derler.

- Risalet-i Nur bu asırda, bu tarihte bir "urvetü'l-vüska"dır. Yani çok muhkem, kopmaz bir zincir ve bir "hablullah[177]"tır. Ona elini atan, yapışan necat bulur[178].
- Risale-i Nur sair te'lifât[179] gibi ulûm ve fünûndan ve başka kitaplardan alınmamış. Kur'ân'dan başka me'hazı[180] yok, Kur'ân'dan başka üstadı yok, Kur'ân'dan başka mercii yoktur. Telif olduğu vakit hiçbir kitap müellifinin yanında bulunmuyordu. Doğrudan doğruya Kur'ân'ın feyzinden mülhemdir[181] ve sema-i Kur'ânîden[182] ve âyâtının[183] nücûmundan[184], yıldızlarından iniyor, nüzul ediyor...

168 Hakikat-ı Leyle-i Kadir: Seksen sene ibadet etmiş kadar sevap kazanmak mümkün olan Kadir Gecesi gerçeği.
169 Keşif: Allah dostlarının ilâhî ihsan ve ilham ile bazı sırları, hakikatleri keşfetmesi.
170 Kerâmât: Kerametler. Cenâb-ı Hakk'ın sâlih kullarına lütfettiği hususî ikramlar, harika hâller.
171 Revaç vermek: Cazip kılmak.
172 Galebe ettirmek: Galip kılmak.
173 Ezvâk: Zevkler, lezzetler.
174 İnayet: Allah'ın yardımı.
175 Harekât: Hareketler, davranışlar.
176 Hâlisen, muhlisen: Samimiyetle, sırf Allah rızası için.
177 Hablullah: Allah'ın ipi, kitabı, zinciri.
178 Necat bulmak: Kurtulmak.
179 Te'lifât: Kitaplar.
180 Me'haz: Kaynak.
181 Mülhem: İlham edilmiş, içe doğmuş.
182 Sema-i Kur'ânî: Kur'ân'ın seması, atmosferi.
183 Âyât: Âyetler.
184 Nücûm: Yıldızlar.

- Risalet-i Nur, yalnız bir cüz'î tahribatı, bir küçük haneyi tamir etmiyor. Belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyet'i içine alan, dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kaleyi tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor, belki bin seneden beri tedârik[185] ve terâküm edilen[186] müfsid âletler ile dehşetli rahnelenen[187] kalb-i umumîyi[188] ve efkâr-ı âmmeyi[189] ve umumun bahusus[190] avam-ı mü'minînin[191] istinadgâhları olan İslâmî esaslar ve cereyanlar ve şeairler kırılması ile bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi, Kur'ân'ın i'cazıyla ve geniş yaralarını Kur'ân'ın ve imanın ilâçları ile tedavi etmeye çalışıyor...
- Eğer Risale-i Nur'u tenkit fikriyle tetkik eden adliye memurları, imanlarını onunla kuvvetlendirip kurtarırlarsa, sonra beni idamla mahkûm etseler bile, şahit olunuz, ben hakkımı onlara helâl ediyorum. Çünkü biz hizmetkârız. Risale-i Nur'un vazifesi imanı kuvvetlendirip kurtarmaktır. Dost ve düşmanı tefrik etmeyerek, hiçbir tarafgirliğe girmeyerek hizmet-i imaniyeyi yapmaya mükellefiz.

"Bediüzzaman'ın ilmî, ahlâkî, edebî, birçok fazilet ve meziyetleri arasında beni en çok meftun eden şey; onun o, dağlardan daha sağlam, denizlerden daha derin, semalardan daha yüksek ve geniş olan imanıdır."

(Ali Ulvi Kurucu)

---

185 Tedârik etmek: Elde etmek, hazırlamak.
186 Terâküm etmek: Birikmek, yığılmak.
187 Rahnelenmek: Delinmek, gedik açılmak.
188 Kalb-i umumî: Kamu vicdanı.
189 Efkâr-ı âmme: Kamuoyu, toplumun genel kanaati.
190 Bahusus: Özellikle.
191 Avâm-ı mü'minîn: Sıradan mü'minler.

Hocaefendi'nin Perspektifinden Üstad Hazretleri

- Bediüzzaman, üzerinde titizlikle durulup düşünülmesi, araştırılıp insanlığa tanıtılması gerekli olan bir simadır. O, İslâm âleminin, inanç, moral ve vicdanî enginliğini hem de en katıksız ve müessir şekilde ortaya koyan çağın bir numaralı insanıdır.
- Bediüzzaman'a ve düşüncelerine, hissî mülâhazalarla yaklaşmak, onu ve eserini anmak sayılmaz. Duygusallık, onun her zaman uğrunda yiğitçe tavır ortaya koyduğu ve gürül gürül anlattığı meselelerin ciddiyetiyle telif edilemez.
- O, bütün ömrünü, Kitap ve Sünnet'in gölgesinde, tecrübe ve mantığın kanatları altında, derin bir aşk ve heyecanla beraber hep bir muhakeme insanı olarak sürdürmüştür.
- O, davranışları itibarıyla, masum bir ikili görünüm sergilerdi. Biri, engin bir vicdan eri, derin bir aşk ve heyecan timsali ve olabildiğince mert bir insan görünümü; diğeri de fevkalâde dengeli, çağdaşlarının çok önünde ileri görüşlü, büyük plan ve projeler üretebilen sağlam bir kafa yapısına sahip mütefekkir görünümü.
- Bediüzzaman'ın hemen bütün eserleri, içinde doğmuş olduğu çağ zaviyesinden, yorumlanmaya açık bazı meseleleri yorumlama açısından o uğurda harcanmış ciddî bir gayretin sonucudur. Onun eserlerinde önce Anadolu sonra da bütün İslâm dünyasının hem âh u efgânı hem de ümit ve şevk u tarâbını duyup dinlemek mümkündür.
- Eğer Bediüzzaman, soluk soluğa ülkenin dört bir yanına mesajlarını sunduğu zaman, onu anlayacak birkaç yüz aydın düşüncelerinde ona destek olabilseydi, ihtimal bugün en zengin ülkelerden daha zengin, en medenî milletlerden

daha medenî hâle gelmiş ve daha sonraları karşımıza çıkan her engeli aşabilecek güce ulaşarak, şimdilerde girilmiş gibi görülen o yola, ta asrın başında girmiş ve bugünkü problemlerin pek çoğuyla karşılaşmamış olacaktık..

- Bediüzzaman, ilâhî bir mevhibe[192], ledünnî[193] bir sâika[194] ve şâika[195] ile çevresinin en derin, en şümullü ve zâhirî, bâtınî[196], ruhî, içtimaî ihtiyaçlarını kucaklayacak çok üniteli bir güç kaynağı gibi pek çok şeyi omuzlayabilecek kuvvetleri ruhunda toplamış bir fıtrat harikasıdır.
- Ölçüler, kaynaklar bir olunca ses ve görüntü de aynı oluyor. Farkları yok birbirlerinden. Mevlâna gönlü ummanlar gibi bir insandır ve almıştır herkesi sinesine. Bediüzzaman da bir bahr-i bîpâyândır[197], o da açmıştır gönlünü herkese. Ve her ikisi de gönüllerinin dışa aksetmesiyle, bakanlara Allah'ı (celle celâluhû) hatırlatan canlı âyetler gibi yaşamışlardır.
- İmam-ı Azam, İmam-ı Hanbel ve diğer büyükler gibi Bediüzzaman da, o saf ruha ve ulaşmak istediği rıza ufkuna yükselebilmek, Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) bıraktığı mirası alıp asrımızdaki muhtaç sinelere taşıyarak devam ettirebilmek için 28 sene çile çekmiştir.
- Bediüzzaman, düşünce ufkunun mihrabı gibi bir insan. İnsan, düşüncede mihraptan başkasına yönelirse kıbleden dönmüş gibi olur. Ama neylersiniz ki yüzünü Batı'ya çevirmiş dünya kadar yerli, evlerinde ve hemen önlerindeki bu kıbleye sırtlarını dönmüşler. Anlaşılamayacak bir alâkasızlıkla ondan mahrum kalmışlar.

---

192 Mevhibe: İhsan, vergi, hediye.
193 Ledünnî: Manevî, iç derinlik.
194 Sâika: Birtakım şeylere karşı insanda meyil ve sevk uyaran duyu, his.
195 Şâika: Birtakım şeylere karşı insanda arzu ve şevk uyaran duyu, his.
196 Zâhirî-bâtınî: Görünen ve görünmeyen. Dışta ve içte olan.
197 Bahr-i bîpâyân: Sonsuz deniz.

- Bediüzzaman erkân-ı imaniyeyi[198] tahkime ihtiyaç duyulan bir mevzu olarak ele almış, farklı bir üslupla onları yeniden anlatmıştır. Hem de defalarca tekrarlama bahasına. Ben bu tekrarları askerî mülahaza ile tabyalar olarak görüyorum. Yani tek bir tabyaya bağlı kalmama, nefis ve şeytanın değişik taarruz şekillerine, vesveselerine, iğvalarına[199] karşı farklı ve alternatifli müdafaa şekilleri geliştirme nazarıyla bakıyorum.
- Üstad, çağın ortaya koyduğu bilgilere rağmen Kur'ân'ı öne çıkarmış, her şeyi Kur'ân ve Sünnet'le test etmiş ve bunda da başarılı olmuş bir insandır. Bu anlamda onda bir ümmiyet tercihi vardır. Bildiklerine Kur'ân rengi kazandırmış, Kur'ân'ı bir filtre olarak kullanmıştır o. Yazıyı işlek şekilde yazamamasından dolayı değil de dışarıda bırakması gerekli olan şeyleri bırakması açısından yarı ümmi. Bu çok önemli ama gözden kaçan bir husustur. Yabancı bir düşünce yoktur onda. Her şeyiyle yerlidir o.
- Evet, o ömür boyu hep koşmuş durmuş ama işi sadece evrâd u ezkâr olan bir insan diyebileceğimiz şekilde de bir zikir kahramanı olarak yaşamış; Efendimiz'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bu asırdaki bir izdüşümü gibi davranmıştır.
- Bediüzzaman'ı sadece bir kısım imanî meseleleri anlatan, bir kısım sorulara, şüphe ve tereddütlere cevap veren eserlerin yazarı olarak görür ve öyle değerlendirirseniz; bu bir yanıyla doğru ama eksiktir. O, bu hususlar gibi daha bir kısım hizmet düsturları ile milletin önüne geçip hizmete yönlendiren önemli bir mürşittir. Evet, o bir hizmet dâhisi ve hakikat-i Ahmediye'nin[200] de bir müfessiridir.

---

198 Erkân-ı imaniye: İmana ait rükünler, temel esaslar.
199 İgva: Aldatma.
200 Hakikat-i Ahmediye: Cenâb-ı Hakk'ın "Nur" isminin bir tecellisi olarak, bütün mahlûkat içinde yarattığı ilk varlık. Efendimiz'in (s.a.s) ilm-i ilâhîdeki varlığı.

- Bediüzzaman'ın benim açımdan farklılığı, onun bu çağa ait olması ve çağını çok iyi okuması bakımındandır. Yazmış olduğu eserler, iman hakikatlerine ihtiyaç duyanlar açısından iyi bir reçetedir. Ayrıca, talebeleriyle aralarındaki yazışmaların muhassalası[201] diyebileceğim mektuplar, lahikalar vardır; orada, kavgasız, gürültüsüz, radikalliğe, teröre girmeden, huzur ve emniyeti ihlal etmeden hizmet yapılabileceğini, düsturlarını ortaya koyarak göstermiştir.

Işık Adam[202]

Belirdi bir kır atlı;
Başı gözü polatlı;
Gözler buğulu, nemli,
Üveyk gibi kanatlı...
Geliyor doludizgin,
Yüreği dertle ezgin...
Izdırap çekmiş belli,
Duyguları pek engin.
Ululardan bir ulu,
Heyecanla dopdolu;
Dokunsan ağlayacak,
Allah'ın sâdık kulu.
Bir gariplik sesinde,
Yalan yok çehresinde..
Bakanlar anlayacak,
Işık var çevresinde.
Sür atını durmadan,
Kalmadı bende derman;
Ey metâı nûr adam!
Yok fevt edecek zaman.

201 Muhassala: Sonuç.
202 Hocaefendi'nin, Üstad Hazretlerine ithafen yazdığı şiir.

Sakın geç kalma zinhar!
İçim hasretle yanar;
Kalmadı başka sevdam,
Ağar ufkumda ağar..!
Artık bendenim benden,
Ayrılmam asla senden!
Gösterdiğin bu yolda,
Vazgeçtim cân u tenden...
Sorma kim olduğumu!
Düşüp-doğrulduğumu;
Ermişim ummanına,
Duymam boğulduğumu...

Hülasa

- Bediüzzaman sıra dışı bir insandır; düşünce ve ibadet hayatını başladığı gibi bitirebilen müstakim bir mütefekkirdir.
- Risale-i Nur, benzerine güç rastlayacağımız dürüst, metin, dost ve toprağın bağrından fışkıran düşüncelerle dolu bir hazinedir.
- 1926-1949 yılları arasında telif edilen Risale-i Nur'un ana kitapları Sözler, Mektûbât, Lem'alar ve Şualar isimli eserlerdir.
- Nurlar gazete gibi okunmamalı ve kendi nefsimizin ihtiyacı olarak mütalaa edilmelidir.
- Nice çile ile telif edilmiş Risale-i Nur'a ilgisiz kalmak ve eserlerle meşgul olmamak ecdadın emeklerine saygısızlıktır.
- Her gün hiç olmazsa 5-10 dakika Risale-i Nur okumalı ve bu tatlı su kaynağından başkalarının da içmesini sağlamak için gayret etmeli.

- Risale-i Nur dairesi içine girmek hem büyük bir sevap kapısının açılmasına hem de imanla kabre girmeye vesiledir.
- Üstad'a sadece duygusal bağla bağlanmak değil, onu aynı zamanda bir mütefekkir, büyük bir hizmet dairesinin mürşidi ve rehberi olarak görmelidir.

DUA

Ya Rabbi! Bizleri son nefesimize dek Risale-i Nur hizmetinde iman hakikatleri ve Kur'ân sırlarıyla kemal-i ferah ve sevinçle meşgul eyle.

İlgili Kaynaklar

Yazılı Kaynaklar

1. Fasıldan Fasıla-1 (*Bediüzzaman'ın Mesnevisi Üzerine, s. 217-238*), Fethullah Gülen, Nil Yayınları
2. Ruhumuzun Heykelini Dikerken-1 (*Düşünce ve Aksiyon İnsanı s. 77-87*), Fethullah Gülen, Nil Yayınları
3. Kendi Dilinden Bediüzzaman Said Nursi, İhsan Kasım Salihî, Şahdamar Yayınları
4. Yazarların Kaleminden Bediüzzaman, Necmeddin Şahiner, Şahdamar Yayınları
5. İmam Bediüzzaman: Hayatı, Davası ve Eserleri, Dr. Ramazan Balcı, Şahdamar Yayınları
6. Şahidlerin Dilinden Bediüzzaman, Necmeddin Şahiner, Şahdamar Yayınları
7. Tarihçe-i Hayat

Görüntülü ve Sesli Kaynaklar

1. Hür Adam
2. http://www.herkul.org/bamteli/allah-in-sadik-kulu/ (13:10-19:20 arası)
3. http://www.herkul.org/herkul-nagme/32-nagme-o-hic-umitsiz-olmadi/
4. http://www.herkul.org/herkul-nagme/54-nagme-davam/
5. http://www.herkul.org/herkul-nagme/296-nagme-ustadin-korucuka-ugrayisi-ve-alimlerin-hasyeti/

FETHULLAH GÜLEN HOCAEFENDİ

"Rabbim şahit ki benim şimdiye kadar bütün dua ve ızdırabım, insanların Allah'ı bulması, O'na inanması ve milletimizin devletler dengesinde hak ettiği yere ulaşması yolunda oldu."

(Fethullah Gülen)

Fethullah Gülen Hocam...

Belki 1975 yılıydı. Bir araba dolusu tüccarla Bornova'ya gittik, Fethullah Gülen Hocaefendi'nin vaazını dinledik, cami tıklım tıklım genç dolu, benden başka herkes ağlıyor; ben de hayretle dinliyor ve seyrediyorum...

Vaazdan sonra bizi bir eve götürdüler. Yemek yedik. Sonra çay faslı başladı. Orada hocama sorduk; "Hocam, şu iş üzerine bir şirket kurmak istiyoruz, ne buyurursunuz?" Birazcık düşündü, başını kaldırdı; "Talebe yetiştirmenin dışında harcayacağımız tek kelime yoktur." dedi.

Bu hadisenin üzerinden neredeyse kırk yıl geçti. Şimdi bakıyorum; hocamın davası yine aynı; talebe yetiştirmek...

Talebe yetiştirmek âdetullaha ittibadır, ibadettir. Yeryüzü bir mektep, Allah başmuallim, Peygamberimiz onun vekili, kâinat laboratuar, İslâmiyet okul, Müslümanların bütünü talebe... Hocam meseleye her zaman böyle yaklaştı.

Bilindiği gibi bir ömür boyu dinî çalışmaların, dinî cemaatlerin içinde bulundum, kitaplar yazdım, bir ömür boyu basın-yayının içindeyim, yazıyorum, konuşuyorum. Yanlış, doğru hareket yapan bir sürü insanla karşılaştım. Dönüp geriye bakıyorum. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin hayatını hayal ediyorum, kitaplarına bakıyorum, konuşmalarını dinliyorum, "Böyle bir hoca lazımdı." diyorum. Çünkü İslâmiyet'i doğru yaşayan, anlatanlar olmazsa, bu din yanlış hareket edenlere bırakılır. İslâmiyet büsbütün elden gider.

İdeoloji ve inanç farkı gözetmeden her insana elini uzatan, gözyaşı silen, düşenin elinden tutan; her fırsatta devlete, millete, vatana bağlılığını dile getiren Hoşgörü Sultanı'nı bazıları hoş görmeyebilir. Amma pek çok defa şahit olmuşumdur ki; onu eleştirenler bir zaman sonra "Onu şimdi anladım." diyerek takdirlerini bildirdi. Yıllar yılı Hocaefendi'yi yıpratmaya çalışanlar oldu amma bu hâliyle de bizlere ders verdi. Nasıl ki yıldırımlar yüksek binalara düşerse, aynı şekilde büyük adamların başına da pek çok sıkıntılar gelebilir. Hocaefendi tek başına binlerce dindarın çektiği çileyi gördü, yaşadı, hâlâ o çile devam ediyor.

Yıllar önceydi, ben hastalanmadan evvel kardeşler yanıma geldi. "Biz Amerika'ya gidiyoruz." dediler. "Sen de gel." Gittik. Baktım ki dünyaya sığmayan bir insanı küçük bir eve sığdırmışlar. Kocaman bir ormanın içinde iki katlı bir ev... Ne orman, ne ağaç, ne çiçek umurunda değil. O bahçeye çıkmıyor.

Yanına gittim, bir okyanusun sahilinde oturur gibiydim. Oradan ayrılırken, bizi havaalanına götürecek olan arabaya kadar yanımda yürüdü, beni uğurladı.

Düşündüm ki çekirdek çamura gömülmenin şaşkınlığını çekerken çatlar. Kök salmanın, filiz vermenin, yaprak açmanın çabasındadır. Rüzgâr onu sallar, güneş onu yakar, böcekler dallarına konar, kuşlar üstünde uçar. O, bütün zerratıyla meyvesi için seferber olmuştur. Kendisi için değil, başkaları için yaşarken onun dalını kıran, köküne balta sallayan da yine insandır.

Düşündüm ki denizlerde balıkları, toprakta kökleri, fezada yıldızları koruyan Allah'ın kudretini ve nizamını görmek gerek. Allah, dinini kıyamete kadar devam ettirecektir. Bu sebeple İslâm'a hizmet edenlere Allah "yürü" demiştir. Onların hizmeti her daim devam edecektir.

Düşündüm ki hiçbir davanın yolunu düşman kesememiştir; dostlar yürümezse yollar ne yapsın?

Düşündüm ki, bu hadiseler, rüzgârın çınar ağacının dalları arasından esip gitmesi gibidir. Belki biraz yaprakları sallanır; sonra geçer gider...[203]

Hocaefendi'nin Hayat Takvimi

1941- Hocaefendi, resmî nüfus kaydına göre 27 Nisan 1941'de, Erzurum ili, Hasankale (Pasinler) ilçesi, Korucuk köyünde dünyaya geldi.[204]

203 Hekimoğlu İsmail

204 Babası, Gülen'i doğduğu yıl nüfusa kaydettirmek üzere Hasankale'ye gitmişti. Ancak tek parti iktidarının hüküm sürdüğü o yıllarda nüfus memuru, "Ben bu ismi kaydetmem." deyince babası kızarak nüfus kaydını yapmadan köye geri geldi. Bir süre sonra Ramiz Gülen köyde ihtiyar heyetine seçildi. Köy muhtarı hemen hemen bütün işleri ona devretmişti. Ramiz Bey, köy karakolunun başçavuşuyla birlikte 1942'de yeniden Hasankale'ye nüfus idaresine gitti. Bu sefer iki oğlunu kaydedecekti. Sıbgatullah, ağabeyi Fethullah Gülen'den 2,5 yıl sonra dünyaya gelmişti. Başçavuş, "Bu isimleri bu şekilde kaydedeceksin" diye sert çıkıp oradan ayrıldıktan sonra nüfus memuru ikisini de kaydetmeye başladı. Ancak her iki kayıtta da yanlışlıklar yaptı. Babasının ismini "Muhammed Fethullah" olarak koyduğu Fethullah Gülen'in ismini "Muhammed" olmadan, doğum tarihini de 1938 yerine 1942 olarak; kardeşi Sıbgatullah'ı ise 1942 doğumlu ve Seyfullah ismiyle kaydetti.
Böylece Fethullah Gülen, 1938 doğumlu olmasına rağmen nüfus kaydında 1942 olarak yer aldı. Edirne'de memuriyete girişi sırasında ise mahkeme kararıyla yaşı 1 yıl büyütülünce resmi olarak doğum yılı 1941 olarak kayda geçti.

1945- Annesinden Kur'ân öğrenmeye başladı ve kısa zamanda Kur'ân'ı hatmetti.

1946- İlkokula başladı.

1949– Babasının 1949 yılında Alvar Köyü'ne imam olması ve ailesinin oraya taşınması nedeniyle ilkokulu bırakmak zorunda kaldı ve daha sonra dışarıdan tamamladı.

1951- Babasından Arapça dersler aldı ve hafızlığını tamamladı.

1955- İlk vaazını verdi.

1957– Erzurum'da talebelik yıllarında Bediüzzaman'ın yanından gelen Muzaffer Arslan'ın sohbetlerine katılması üzerine Risaleleri tanıdı. Ramazan vesilesiyle Amasya, Tokat ve Sivas taraflarını dolaşarak vaazlar verdi ve sohbetler yaptı.

1959-Erzurum'dan ayrılarak Edirne'ye gitti. 6 Ağustos 1959'da resmen Üçşerefeli Cami ikinci imamlığına tayin edildi. İki buçuk sene bu mabedin bir penceresinde kaldı.

10.11.1961-Ankara Mamak'ta askerlik görevine başladı. Acemilik dönemi burada tamamlandıktan sonra dağıtım yeri İskenderun'a çıktı. Burada hastalandı ve hava değişimiyle, 4 yıl önce ayrıldığı Erzurum'a gitti. Hava değişimi sırasında Erzurum'daki camilerde vaaz verdi. Usta erlik dönemini İskenderun'da geçiren Fethullah Gülen burada vaazlar verdi. Hastalandı. Rapor alarak tebdil-i hava için Erzurum'a geldi. Askerliğinin bitmesine 34 gün kala terhis edildi.

1964-Yeniden Edirne'ye döndü.

31.07.1965-Edirne'den Kırklareli'ne tayin edildi.

11.03.1966-Kırklareli'nden İzmir'e tayin oldu.

18.02.1968-İlk kez hacca gitti.

1969-Kahve sohbetlerine başladı ve Ege Bölgesi'nin çeşitli il ve ilçelerinde vaazlar verdi.

03.05.1971-Tutuklandı.

09.11.1971-Tahliye oldu.

20.09.1974-Babası Ramiz Efendi vefat etti.

1975- Kur'ân ve İlim, Darwinizm, Altın Nesil, İçtimaî Adalet ve Nübüvvet isimli konferanslar serisine başladı ve 1976 yılında da devam eden bu konferanslar münasebetiyle İzmir dışında Ankara, Çorum, Malatya, Diyarbakır, Konya, Antalya, Aydın gibi illeri ziyaret etti.

1977-Görevli olarak Almanya'ya gitti ve çeşitli yerlerde konuşmalar yaptı, konferanslar verdi.

1979-Sızıntı Dergisi'nde yazılar yazmaya başladı.

20.03.1981-12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından sıkıyönetim uygulanmaya başlandı. Ağırlaşan şartlar gereği vaizlik görevinden istifa etti.

12.01.1986-Burdur'da tutuklandı ve ardından serbest bırakıldı.

06.04.1986- Hem Miraç kandili hem de Büyük Çamlıca Camii'nin açılışı münasebetiyle altı yıllık aradan sonra ilk defa kürsüye çıktı.

06.06.1986-İkinci kez hacca gitti.

01.07.1988-Yeni Ümit Dergisi'nde başyazılara başladı.

13.01.1989-Üsküdar'da Valide Sultan Camii'nde vaazlara başladı.

09.04.1989-Haftalık vaazlara başladı.

16.06.1991-Haziran ayında vaazlarına son verdi.

28.06.1993-Annesi Refia Gülen vefat etti.

09.02.1998-Vatikan'da Papa II. John Paul ile görüştü.

21.03.1999-Rahatsızlığından dolayı tedavi için ABD'ye gitti.

"İstediğini Allah'tan isteyen hiçbir zaman mahrum kalmaz." *(Fethullah Gülen)*

Eserleri

Yazılı Eserler

Fethullah Gülen Hocaefendi çok iyi bir hatip olduğu kadar aynı zamanda yazardır da. Onun bugüne kadar 70'i aşkın eseri basılmış durumdadır. Bu eserler genel olarak "Pırlanta" adıyla anılır. Eserlere kategorik bir nazarla bakıldığında bunların 9'u Çağ ve Nesil Serisi olarak bilinir. Seri, ismini ilk kitap olan Çağ ve Nesil'den almaktadır. Bu seri Hocaefendi'nin 1979 yılından 2008 yılına kadar Sızıntı dergisine yazdığı başyazılardan oluşmaktadır.

13 kitaplık seriden oluşan Kırık Testi serisi de Hocaefendi'nin Amerika'da yapmış olduğu sohbetlerden derlenmiştir.

9 kitaplık bir seriden oluşan Prizma serisi ise Hocaefendi'nin değişik zamanlarda ve değişik konularda ele aldığı başlıklardan oluşmaktadır.

5 kitaptan oluşan Fasıldan Fasıla serisi de muhtevası ve işlenişi itibarıyla Prizma serisine benzemektedir. Muhtelif konularla ilgili Hocaefendi'nin değerlendirmelerini ihtiva eder.

Kalbin Zümrüt Tepeleri üst başlığıyla anılan ve 4 kitaptan

oluşan seri, Hocaefendi'nin Ağustos 1994 tarihinden itibaren Sızıntı dergisinin orta sayfasında yazmış olduğu tasavvuf muhtevalı yazılardan oluşmaktadır. Tasavvufun ana konularının ve temel meselelerinin ele alındığı bu eserde Hocaefendi'nin maneviyat dünyasının enginliği ve zengin irfanı açıkça görülmektedir.

Söz konusu eserler dışında ayrıca Asrın Getirdiği Tereddütler serisi vardır. 4 kitaptan oluşan bu seri, Hocaefendi'nin cemaatten gelen sorulara cami kürsüsünden verdiği irticâlî cevapların yazıya geçirilmiş hâlidir. Hocaefendi'nin ilk eserleri arasında yer alır.

Dergilerde hususi bir makale şeklinde yazılıp da daha sonra kitaplaştırılan eserlerden biri Beyan, diğerleri de Ruhumuzun Heykelini Dikerken serisidir. Beyan kitabı Hocaefendi'nin Yağmur dergisine yazdığı başyazıları ihtiva eder. Yağmur dergisi edebî içerikli bir dergidir. Hocaefendi de tabiî olarak bu mecmuada genel olarak edebiyatla ilgili düşüncelerini yansıtmıştır. Bunun dışında sosyal ve manevî konulara da temas etmiştir.

İki kitaptan oluşan Ruhumuzun Heykelini Dikerken serisi Hocaefendi'nin Yeni Ümit dergisi için kaleme almış olduğu yazılardan oluşmaktadır. Bu serinin ikinci kitabının adı Kendi Dünyamıza Doğru adını taşır. Bu kitaplarda Hocaefendi hem ilahiyat bahislerine hem sosyal ve içtimaî meselelere hem de ideal neslin taşıması gereken özelliklere dikkat çeker.

Bunların dışında Hocaefendi'nin dua konusunda eserleri de bulunmaktadır. Mesela Dua Mecmuası bunların en eski olanıdır. Hocaefendi bu eserinde me'sûrât olarak bilinen Peygamber Efendimiz'e ait duaları derlemiştir. Dua konusunda ikinci eser Bir Kırık Dilekçe adını taşır ve buradaki duaların hepsi Hocaefendi'nin kaleminden çıkmıştır. Yine muhterem

müellifin bize emanet ettiği en önemli eserlerden birisi de el-Kulûbu'd-Dâria ismini taşıyan ve Türkçe'ye Yakaran Gönüller diye tercüme edilen orijinal eseridir. Bu eser esas olarak Üstad Hazretlerinin de sıklıkla okuduğu Gümüşhanevî Hazretlerinin derlemiş olduğu Mecmûatü'l-Ahzâb eserinden seçme dualardan oluşmaktadır. Hocaefendi seçmiş olduğu duaların bir kısmında değişik tasarruflarda bulunmuş ayrıca kitabın sonuna da kendi dualarını eklemiştir. Onun bu eserlerle ulaşmak istediği sonuç, temelde insanımıza duanın önemini kavratmak ve hayatlarında duaya yer açmalarını sağlamaktır.

Bahsi geçen eserler dışında değişik konularda yazılmış farklı kitaplar da vardır. Mesela Sonsuz Nur bunlardan biridir. Hocaefendi'nin uzun bir zaman aralığında Üsküdar'da vermiş olduğu vaazlarından oluşan bu eser, tam anlamıyla bir siyer felsefesidir ve değişik dillere de tercüme edilmiştir. Hatta Mısır Ezher'de bazı hocalar tarafından ders kitabı olarak da takrir edilmiştir.

Hocaefendi'nin eserlerinin bir kısmı başta Arapça, İngilizce, Almanca, Fransızca olmak üzere pek çok dile tercüme edilmiştir/edilmektedir.

Sesli ve Görüntülü Eserleri

Hocaefendi'nin konuşmalarını dört gruba ayırmak mümkündür:

1. Vaazlar

Hocaefendi, henüz talebe iken Erzurum'da başladığı vaazlarını her dönemde devam ettirmiş, zamanla geniş kitleler tarafından dinlenir hâle gelmiştir. Onun vaazları genelde Cuma günleri, Ramazan geceleri, Bayram ve Mübarek gecelerde verdiği vaazlar olarak dikkati çeker. Bunların haricinde değişik illerde belli bir güne mahsus olmaksızın verdiği vaazlar

da vardır. Vaazlarının en dikkat çekenleri 1972 ile 1980 yılları arasında Edremit, Manisa ve İzmir Bornova'da verdiği vaazlardır.

2. Hutbeler

Fethullah Gülen Hocaefendi, vaaz ettiği camilerde genelde hutbe de verdi. Bu hutbeler bir nevi vaazların tamamlayıcı unsuru gibiydi. Cuma günü namazdan önce kürsüye çıkan Hocaefendi, hutbeye çıktığında da vaazda olduğu gibi coşku ve heyecanını devam ettirirdi. Hutbelerini aynen vaazlarda olduğu gibi irticalen vermiştir.

3. Konferanslar

Hocaefendi, İzmir'e geldiği 1966'lı yıllardan itibaren konferanslara başlamıştır. Üniversitelerde, sinema salonlarında, kahvehanelerde ve değişik salonlarda konuşmalar yapmıştır. Konferanslardaki üslubu vaazlardan farklıdır. İlim ve Kur'ân, Darwinizm, Peygamberimiz, İçtimâî Adalet ve Altın Nesil gibi isimleri taşıyan konferanslar değişik yerlerde seri hâlinde verilmiştir. İlki İzmir'de verilen bu konferanslar daha sonra muhtelif yerlerde tekrarlanmıştır.

4. Sohbetler

Hocaefendi'nin sohbetleri iki ana grupta toplanır:

a. Özel Sohbetler

Hocaefendi'ye ziyarete gelen veya kendisinin davet edilip gittiği yerlerde yapılan sohbetler bu türden sohbetlerdir. Orada isteyenler sorusunu veya problemini arz eder, Hocaefendi de duruma göre konuyu bir sohbet havası içinde cevaplandırır.

Okuttuğu talebelerin gerek okunan mevzu ile alâkalı, gerekse müstakil sordukları sorulara verilen cevaplar da verimli olan sohbetlerdendir.

Kendisinin ehemmiyetli gördüğü bazı meseleleri sohbet şeklinde arz ettiği de olmuştur. Bu sohbetlerde genel olarak insan, aile, toplum, dünya ve âhiret gibi konulardan bahseder. Bu tür sohbetler tasavvuf, edebiyat, tarih, ilim, teknik, felsefe, kültür, sanat, müzik ve düşünce adına pek çok hususu ihtiva etmektedir.

b) Genel Sohbetler

Bu sohbetler 1967'den sonra Kestanepazarı yıllarında kahvehane, sinema salonu ve lokal gibi yerlerde yapıldı. Daha sonra camiye taşındı. Genelde Cuma akşamları yatsıdan önce soru-cevap sohbetleri yapıldı. Herkes istediği soruyu bir kâğıda yazıp veriyor, Hocaefendi de aynı mecliste bu soruları cevaplıyordu. Camide yapılan bu sohbetlerin en düzenli olanı Bornova camiinde yapılan sohbetlerdir.

Türkiye'de böyle bir sohbet uygulamasını ilk defa Hocaefendi başlatmıştır. Sohbetler sistemli ve doyurucu bir keyfiyete sahipti. Soru-cevap şeklinde yapılan bu sohbetlerden ilk baskısı 19 Aralık 1983'te yapılan "Asrın Getirdiği Tereddütler" adlı kitap serisi oluşmuştur.

Hocaefendi'nin konuşma için seçtiği konular o günün insanını yakından alâkadar eden fakat aktüalitesi geniş bir yelpazeye hitap eden konulardır. Tevhid, Nübüvvet, Haşir, Kader, Ruh-Melek-Cin, Ekonomi ve İktisat, İlim-Teknik ve Kur'ân, Yaratılış ve Darwinizm, Sosyal Adalet gibi o güne kadar kürsüye getirilmesi âdet olmayan konular, ilk defa onunla gündeme girmiş ve tafsilatlı bir şekilde işlenmiştir.

Bu konuşmalarda, akıl-his, madde-mânâ, ruh-ceset, kalb-kafa bütünlüğü korunmuş ve böylece her meslekten ve seviyeden insan, vaazları takip etmiştir.

Herhangi bir vaaz serisinde hangi hususlara temas edecekse onları ana başlıklar hâlinde özetlemiş, her vaaz sonunda bir sonraki konuyu anons ederek dikkatleri konuya toplamayı temin etmiştir.

Konferans ve sohbet gibi bir defaya mahsus konuşulacak yerlerde, ekseriyetle halkın genel kültür ve bilgi seviyesine uygun konular seçmiştir.

Bütün konuşmaları irticalî olduğundan, anlatılan konular akıcılık kazanmış ve dinleyenlerin konu ile bütünleşmeleri temin edilmiştir.

Konuşma ve vaazlarda yapmacık ve sunî hitabetlere yer vermemiştir. Üslup, anlatış, jest ve mimikler her zamanki sadeliğini korumuştur.

Anlattığı mevzua hâkim olup konuyla ilgili değişik misal ve detaylara girse de ana temadan sapmamış ve dinleyiciyi sürüklemiştir. Belli bir mevzu işlenirken, bazı hususlar bazen tekrar edilmiş bazen de dinleyicinin dikkati çekilmiştir. Böylece en muğlak meselelerde bile dinleyicinin mevzu ile olan bağlantısı korunmuştur.

Konuşmalarda günlük aktüalitenin içinde saplanıp kalınmamış, milletimiz ve İslâm âlemini alâkadar eden hususlara ekseriyetle telmihler yaparak temas etmiş ve genel çerçeve içinde konuşmuştur. Konuşmaların hemen hepsinde halka seviye kazandırma metodu takip edilmiştir.

Hocaefendi, vaaz ve konuşmalarında vücut dilini ve ses tonunu iyi kontrol eder, duruş ve sesini cemaatin heyecan

durumuna göre ayarlar, cemaate ters gelebilecek hareket ve ifade tarzından uzak durur.

Getireceği teklifleri veya söyleyeceği şeyleri evvela kendisi yapar. Konuşmalarında bütün ağırlığıyla ihlâs ve samimiyete dikkat eder. Anlatacağı konu ile bütünleşir ve konuşmaya ondan sonra başlar. Hatta herhangi bir sebeple böyle bir bütünleşme temin edemediği anlarda kürsüden indiği çok olmuştur.

"Düşüncelerdeki pasları çözecek en müessir iksir, meşverettir." *(Fethullah Gülen)*

Onu Tanıyanlar

Lebbeyk Ya Resûlallah![205]

Yedi-sekiz yaşlarındayken, bir ara geceleri birden ayağa kalkıp "Lebbeyk ya Resûlallah!" demeye başladı. Ben, onun bu hâlinden çok endişe ediyor ve sabahlara kadar uyuyamıyordum. Kendisine bir şey görüp görmediğini soruyordum; her defasında görmediği cevabını alıyordum. Bu durum kendisinde günlerce devam etti. Babasına durumu söyledim. Bir gün sabaha kadar başında o bekledi ve o gece ayağa kalkmadı. Ertesi gün ben bekledim, yine: "Lebbeyk ya Resûlallah!" diyerek ayağa kalktı.

Bir ara uyku arasında konuşmaya başladı. Konuşuyor, konuşuyor, durmadan konuşuyordu ancak ne babası ne de ben ne konuştuğunu, daha doğrusu hangi dilde konuştuğunu bir türlü anlamıyorduk. Bu arada yine "Lebbeyk ya Resûlallah!" diyerek kalkması da devam ediyordu. Hatta bazen gecede iki defa kalkıyordu.

---

[205] Merhume annesi Refîa Gülen

Bir gün bir şey görüp görmediğini yine sordum. Bana "Sen gördün mü?" diye karşılık verdi. Ben de onu konuşturmak için bir rüyamı anlattım: Gökyüzünde baştan sona Kur'ân-ı Kerim yazılı gördüm. En başta da "Lâ ilahe illallah Muhammedü'r-Resûlullah" yazılıydı. Ve sordum: "Sen de böyle bir rüya gördün mü?"

"Yok, ana ben bunu görmedim." dedi ve sözü kapattı.

Yaşı 12 olduğu günlerden birinde, bekledim bekledim, eve gelmedi. Geldiğinde kızdım: "Oğlum nerdeydin, bak seni merak ettim." dedim. Bana: "Ana, mescitteydim. 70 rekât namaz kıldım." dedi. "Oğlum ne namazı kıldın?" diye tekrar sordum. "Kaza namazı kıldım." cevabını verdi.

Mübarek gecelerde camiden çıkmasını bilmez çok geç vakitlere kadar camide kalırdı. Ona, "Baban imam olduğu hâlde çoktan gelip yattı, sen niye geç kaldın?" diye çıkışırdım. Namaz kıldığını söylerdi.

Sıradan Bir Hoca Değildi[206]

Değişik bir şahsiyeti olduğu her hâlinden belli idi. Dini takva dairesinde, yiyecek içeceğine son derece dikkatli, çok temiz ve tertipli, evine olduğu gibi giyimine de dikkat eden bir kişi idi. Evin bütün işlerini o yapardı. Bunu severek ve samimiyetle yapıyordu. Ben elimi bir işe uzatsam mâni olur ve benden evvel davranıp o işi kendisi yapardı.

Altı ay kadar aynı evde beraber kaldık. Bu zaman zarfında, bir kere dahi, onun zahiren aşırı görülebilecek yarenliğe varan tavrını görmedim. Bana hep "Müftü Efendi" diye hitap ederdi. Hâlbuki ben, hem yaşça hem de ilim itibariyle ondan küçüktüm. Onun yanında katiyen müftü olduğumu

206 Prof. Dr. Suat Yıldırım. Kendisi belli bir dönem Edirne müftülüğü yapmış ve bu zaman zarfında Hocaefendi ile aynı evde kalmışlardır.

hatırlamazdım. Gün geçtikçe kendisine karşı saygım artıyor, asla eksilmiyordu. Buna rağmen, o hep bana karşı hürmetkâr davranıyordu. Bu, onun asaletinden gelen bir davranış tarzıydı. Katiyen suni ve yapmacık değildi.

Dinî ilimlerdeki seviyesi, genel kültürü, özellikle Hazreti Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) siyer-i seniyyesine ve O'nun ashabının hayatına dair geniş vukufu, İslâm ve bilhassa Osmanlı tarihini iyi bilmesi, düzgün bir İstanbul Türkçesi ile konuşması, aklî muhakeme ve tahlil kabiliyeti, Risale-i Nur Külliyatından istifade ederek Kur'ânî tefekkürdeki derinliği ile dikkatimi çekmişti.

Askere gitmeden simsiyah olan saçları, askerden sonra büyük bir kısmıyla beyazlamıştı. Bunun askerde gördüğü sıkıntılardan olduğunu söylerdi. Bu ve benzeri hususiyetleriyle, sıradan bir insan olmadığı intibaını veriyordu. Birkaç aylık beraberliğimiz esnasında bunu ben de yakından gördüm. Kendi yaşından çok olgun davranıyordu ve sıradan bir hoca değildi.

Bir insanı anlayıp tanımada, beş altı ay gibi bir süre aynı yerde kalmak yeterlidir sanırım. Hocaefendi için de durum aynıdır. Ben gün geçtikçe ve onu yakından tanıma fırsatı buldukça, ihlâs, samimiyet, diğerkâmlık, hasbilik ve mürüvvet gibi mümtaz vasıfları onda fazlasıyla gördüm. Ve kendi kendime, bu insanla ebedî dostluk yapılır dedim. Çünkü o, hakikaten, dikkat çekecek kadar terbiyeli ve nezaketli bir insandı. İyi bir aile terbiyesi gördüğü her hâlinden belli oluyordu. Afif bir hayat yaşıyordu. Dünya malına ehemmiyet vermiyordu. Aldığı maaşın yarısını, okuttuğu bazı talebelere dağıtırdı. Onlara hediyeler alır ve gönüllerini kazanmaya gayret gösterirdi. Bütün bunları da sırf Allah için yapıyordu.

Çok defa büyük görünen insanlar, onlarla beraber olup mahremiyetlerine nüfuz edildikçe, onların zannedildiği kadar

büyük olmadıkları ortaya çıkar ve birçokları bu durumlarda hayal kırıklığına uğrar. Hâlbuki hakiki büyük zâtlarda durum tamamen aksi bir seyir takip eder. Onları tanıdıkça büyüklükleri artar. Hocaefendi'nin bende bıraktığı intiba da öyle oldu. Onunla beraber kaldıkça kendisine olan saygı ve güvenim arttı.

Hayatımın En Zevkli Günleri[207]

Hocaefendi bizler gibi Medresenin dört duvarı arasına sıkışmış ve dünyadan habersiz bir hâle gelmiş derviş kılıklı bir molla değildi. Erzurum'da olup bitenler onun dikkatinden hiç kaçmazdı.

Unutmadıysam tarih 1961'di. Hocaefendi o sıralarda riyazat yapıyordu. Ben sık sık ziyaretine giderdim fakat bir şey yediğini görmezdim. Bazen açlıktan kıvrandığım olurdu. Bana, "Şurada bir şeyler var, git ye!" derdi. Ben de beraber yemeyi teklif ederdim fakat o her defasında kendisinin yemeyeceğini söylerdi. Bazen ben de ona uyar yemezdim fakat ekseriyetle, teklifini kabul eder ve onun torbasındaki nevaleyi bir güzel yerdim.

Bir gün Selimiye'nin bahçesinde dururken burnuna yağda pişirilen bir yumurtanın kokusu geldi. Birden Erzurum'u hatırladı. Bu koku annesinin ona, tandır kenarında böyle pişirilmiş yumurta verdiğini tedai ettirmişti. Tam o sırada, Hayriye Hanım adında yaşlı ve takva sahibi bir kadın evinde yumurta pişirmiş ve Hocaefendi'ye getirmişti. O esnada ben de oradaydım. Karnım da iyice acıkmıştı. Bekliyorum ki Hocaefendi buyur etsin de yumurtaları yiyelim fakat aradan uzun bir müddet geçmesine rağmen bir davet vuku bulmadı. Dayanamadım ve "Şu yumurtaları soğutmadan yesek." dedim. Bana "Sen birazını ye fakat hepsini bitirme, o yumurta bana lazım." dedi. Israr etmeme rağmen gelip yemedi. Ben de bir miktar

---

207 Hocaefendi'nin medrese arkadaşı Hatem Hoca.

yedim, çekildim. Tam üç gün Hocaefendi bu yumurtayı ocağa koydu, ısıttı, yumurta kokmaya başlayınca bahçenin bir kenarına çekildi ve biraz sonra yumurtayı yerine koydu. Bu üç günlük zaman zarfında, ağzına tek lokma dahi almadı. Daha sonra anladım ki yumurtayı ısıtıp koklamakla nefsini terbiye ediyordu. Şunu ifade edebilirim ki hayatımın en zevkli anları onunla beraber geçirdiğim dakikalarımdır.

Bu Çocukta Başka Bir Zekâ Var[208]

Fethullah Efendi medreseden benim talebe arkadaşımdır. Osman Bektaş Hoca bize ders veriyordu. Rahle üzerinde çalışırdık. Hoca kitaptan ders yapıyor biz de halka şeklinde olmuş dinliyoruz. Fethullah Efendi ise hocanın arkasında kalmıştı. Orada dersten ayrı başka bir kitap karıştırıyor. Hoca bunu görünce "Hey Fethullah Efendi, ben burada gırtlağımı patlatıyorum, sen orada oturmuş başka şeylerle uğraşıyorsun." diye çıkıştı. Fethullah Efendi de: "Hayır hocam, benim kulağım sizde, ben sizi dinliyorum." dedi. Hoca, "Nasıl olur kulağın bizde? Madem kulağın bizdeydi anlat bakalım verdiğimiz dersi." dedi. "Neresinden anlatayım hocam?" dedi. Osman Hoca da "Başından geldiğimiz yere kadar anlat." dedi. Bunun üzerine Fethullah Efendi dersi başından sonuna kadar bir güzel anlattı. Bu arada Osman Hoca hayret eder bir vaziyette başını sallıyor. "Bu çocukta başka bir zekâ var!" diyordu.

Size Benden Daha Çok Seveceğiniz Birisini Göndereceğim[209]

1965 yılında mesleğimi bırakmak durumunda kaldım. Çiğli'de bir tuz fabrikam vardı ancak o gün için meşhur

208 Molla Kaya (medrese arkadaşı)
209 Cahit Erdoğan. 1933 Denizli'de doğan Cahit Erdoğan, iman ve Kur'ân'a hizmetleri yüzünden subaylıktan atılmıştı. Kur'ân hizmetinin neşriyatında kıymetli emekleri geçen, bu uğurda hapislerde yatan ve servetiyle büyük hayırlara vesile olan merhum, dostlarının gönüllerinde "Tuzcu Cahit" adıyla yer etmişti.

olan Tahir Büyükkörükçü ve Yaşar Tunagür gibi hocaların vaazlarını kaydedip, civar bölgelerde dinletmeyi kendime göre bir hizmet telakki ediyordum. Bilhassa Yaşar Tunagür Hocaefendi'nin vaazları bana daha heyecanlı geliyordu. Onun için Yaşar Hocanın vaazlarını mümkün mertebe civara yaymaya çalıyordum. Bir süre sonra Yaşar Hocanın tayini Ankara'ya çıktı. Diyanette reis muavini olarak vazife yapacaktı. İzmir'in ileri gelenleri bu tayinin durdurulması hususunda Yaşar Hoca'ya müracaat ediyorlardı. Bir gün toplu hâlde gelip müracaat ettiler. Aralarında ben de bulunuyordum. Bize, "Benim gitmeme üzülmeyin, size benden daha çok seveceğiniz birisini göndereceğim." dedi. Tabiî ki orada bulunanların hepsi, bunu tahakkuku mümkün olmayacak bir teselli kabul ettik. Ve Yaşar Hoca gitti. Gelecek şahsı merakla bekliyorduk. Ancak ben, o günün bütün meşhur vaizlerini tanıdığım için gelen vaizin pek öyle Yaşar Hocaefendi'nin dediği gibi çıkacağına inanmıyordum. Derken Hocaefendi geldi. Dinlemeye gittim. Tabiî ki teybimi götürmeye lüzum görmemiştim fakat o gün vaazı dinlerken beni bir pişmanlık aldı. Keşke bu vaazı kaydetseydim, diyordum. Vaaz bitmiş ben de bitmiştim. Hayatımda dinlediğim en tesirli vaazdı. O gün karar verdim. Bu şahsın vaazlarını zayi etmeyecek hepsini kaydetmeye çalışacaktım. Rabbime hamd ederim ki beni bu kararımda muvaffak kıldı. Ben kendime bunu birinci vazife kabul ettim.

Hocaefendi vaazlarının teybe kaydedilmesine razı değildi. Hiçbir zaman da razı olmadı. Ancak biz ısrar ettik. Onun razı olmayışını göz ardı ettik ve vaaz ve sohbetleri kayda muvaffak olduk. İmam Gazali'nin bir sözü var: "Bazen emri dinlememek edeptir." der. Biz de bu yola sülûk ettik.

İlk Kahve Sohbetleri[210]

İlk kahve sohbeti bizim muhitte (Mersinli) oldu. Hocaefendi cami cemaatiyle bu işin yürümeyeceğini anlamış olacak ki genç insanlar istiyordu. Gençler de ekseriya kahvelerde toplanıyorlardı. Zaten camiye gelen belli insanlardı. Madem diğerleri camiye gelmiyorlar. O zaman biz onların yanına gidelim düşüncesiyle Hocaefendi ilk kahve sohbetine bizim muhitten başlamamızı istedi.

Mersinli'de ilk kahve sohbetinin yapıldığı kahveyi bin bir güçlükle ayarladık. Tabiî Hocaefendi'nin konuşacağından bahsetmiyoruz. Burası çok özel bir kahve idi. Gençliğin ve talebelerin yoğun olduğu bir yerdi.

Hocaefendi ayağa kalktı ve konuşmaya başladı. Daha evvel biz kendisini takdim edelim, bir giriş yapalım diye teklif ettik ama kabul etmedi. Tabiî olsun dedi. Önce bu işin buralarda olmayacağını fakat onların camiye gelmeyişinin kendisini buraya getirdiğini ifade etti. Kahve halkının çeşitli nedenlerle camiden ve cemaatten koparıldığı, ürkütüldüğü üzerinde durdu. Bu nedenle buraya geldiğini söyledi ve sohbetine devam etti.

Böyle bir şeye hazırlıklı olmayan cemaat yavaş yavaş homurdanmaya başladı. Yüksek sesle Hocaefendi'ye laf atıyorlar, kırıcı ithamlarda bulunuyorlardı. Tabiî Hocaefendi bunların hiçbirine aldırış etmiyor ve konuşmasına devam ediyordu. 1 saat kadar protestolu hava içinde konuşma devam etti. Sonra dışarıdan insanlar geldi. İçerisi epeyce kalabalık oldu. 2,5 saat sonra polisler geldi. "Hani belgeniz, kim bunu organize etti, neredeler, çıksınlar." diye bağırdılar. Tabiî biz hemen müdahale ettik vaziyeti ayarladık. Bu inkıta ile beraber toplam 3,5 saatlik bir sohbet oldu.

210 Muharrem Kalyoncu

Daha sonra bu kahve sohbeti mahkemelik oldu. Mahkeme iki sene sürdü. O gün bizi karakola götürdüler. Sabaha kadar beklettiler.

Kahve sohbetlerinin müspet tesirleri mutlaka oluyordu. Buca'daki kahve sohbetlerinde ateistler soru soruyorlardı. Biz de halkın arasında hem soru soruyor hem de halkın nabzını yokluyorduk. Millet takdirle karşılıyor, hayretini ifade ediyordu. Hocaefendi'nin sorulara ikna edici cevaplar vermesi ve çok geniş kültürü dinleyenleri mest ediyordu.

Edirne Üçşerefeli Camii Günleri[211]

Üçşerefeli Cami'nin penceresinde askere gidinceye kadar 3 seneden fazla çok çile çekti. Çok zeki bir adamdı, bana öyle geliyor ki ne olduysa, ne mertebelere ulaştıysa o cami penceresinde oldu Hocaefendi. Cami penceresinde taşların üzerinde yatıyordu. Soba yok, ateş yok, yatak yok... Şimdiki gibi tüplü veya elektrikli aletler yok. Nasıl yattı kalktı bilemiyorum. Emin olun, vallahi Allah'a yemin ediyorum, yatağı yok, ısınacak bir şeyi yoktu. Tanıdığımız bir usta vardı. Bir gün gelip taşların üstüne tahta döşemiş, "Hiç olmazsa taşların üstünde bari yatmasın." demiş. Bir de iki kapaklı kütüphane yapıvermişti. İşte orada battaniyelere sarılıp yatıp kalkıyordu. Bence tam bir sahabe hayatı yaşıyordu. Sahabelerin yaşadığı yerler sıcak memleketti fakat Hocaefendi kışın soğuğunda Üçşerefeli Cami'nin penceresinde, taşların arasında sıfırın altında 15-20 derece soğukla baş etmeye çalışıyordu.

Bir gün ona "Hoca sen niye tuttuğumuz o evi terk edip buralara geldin, bu taşların arasında nasıl yaşanır? Burada hasta olursan, annen baban başında değil, bana Hüseyin Efendi

211 Hüseyin Top. Hocaefendi'nin akrabası. Edirne'de kendisine sahip çıkan ve yol gösteren kişi.

oğlumuza bakmadı, onunla ilgilenmedi demezler mi? Bu benim ağrıma gidiyor, zoruma gidiyor." dedim.

Bana aynen şöyle dedi: "Hafız abi hiç merak etme, Allah'a emin ol, cami Allah'ın evi mesabesindedir, ben buranın imamıyım, hizmetçisiyim. Ben O'nun kuluyum, O beni muhafaza eder."

Kendisi Üçşerefeli'ye girişteki sol pencerede yatıp kalkıyordu. Bir gece caminin penceresinde onun yanında kalmaya karar verdim. Bir akşam beraber oturduk. İki tane mum yaktı, mum ışığında kitap okuduk, sohbet ettik. Kendisine söylemedim ama içimden buraya caminin saatinden bir hat çekelim de buraya bir lamba taktırayım, bari kitapları aydınlıkta okusun dedim. Bizim müftülüğün elektrikçisi vardı. Ona dedim ki: "Mustafa amca! Üçşerefeli'nin imamı daha talebe yaştadır, ona ev tuttum ama evde kalmadı, caminin penceresinde yatıp kalkıyor, karanlıkta ders çalışıyor, kitap okuyor, elektrik saatinin şebekesinden pencereye kablo çekin de bir lamba takın." dedim. Mustafa amca "Tamam hocam, hallederiz." dedi. 5 metre kadar kablo ve bir lamba lazımdı. Masrafını ben karşılayayım dedim. Adam almış çıraklarını götürmüş camiye, yapacakları işi tarif etmiş.

Çıraklar başlamış çalışmaya. Hocaefendi onları görmüş. "Ne yapıyorsunuz burada böyle?" demiş. "Hocam sizin pencereye bir hat çekiyoruz." demişler. Hocaefendi de "Kim yolladı sizi?" diye sormuş. "Hocam, Hüseyin Top Hoca bizim ustaya söylemiş, o gönderdi." demişler. Hocaefendi "Toplayın alet edevatınızı, benim lambaya, elektriğe ihtiyacım yok." diyerek onlara çıkışmış. Çıraklar toplamışlar eşyalarını, gelmişler ustalarının yanına. "Hoca bize çıkıştı, yapacağımız lambayı istemedi, biz de bıraktık geldik." demişler.

Bir öğle vaktiydi, namazı onun camiinde kıldık. Caminin avizeleri de yanıyor. Namazdan sonra konuşarak pencerenin

önüne gelince kendisine sordum: "Fethullah Efendi! Neden sen o çırakları geri çevirdin, lambayı takmalarına izin vermedin? Hem rahat kitap okur hem de biraz ısınırdın." dedim. Eliyle yanan avizeleri göstererek şöyle dedi: "Hafız ağabey! Düşündüm ki bu camide yanan lambaların elektrik parasını vakıflar ödüyor, vakıfların ödediği lambaların ışığında ben oturmak istemedim."

Ben bu cevap karşısında hayran kaldım. Bu yaşta bu hassasiyet nasıl olur diye hayret ettim. Kendisinin yaktığı elektriğin vakıflar tarafından ödenmesini istemiyordu. Vakıf nedir, nasıl kullanılır, kimler kullanır, bunları o yaşta biliyordu. Öyle doğru ve hassastı. Ben o zaman gördüm ki bu hizmetlerin temelinde Hocaefendi'nin doğruluk ve hassasiyeti yatmaktadır. Onun gençliğini incelediğinizde hizmetin buralara, bu seviyelere geleceğini görebilirsiniz. Aç kalır, susuz kalır ama insanları yedirir, içirir ve giydirirdi. Tam bir sahabe hayatı yaşamaya çalışıyordu.

"Izdırap en duru ilham kaynağıdır."
(Fethullah Gülen)

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin İstiğnası

Fethullah Gülen Hocaefendi, ilmî çalışmaları sonucu meydana gelen eserlerinin telif ücretleri ve günlük ihtiyaçlarını karşıladığı şahsi eşyaları dışında hiçbir menkul ya da gayrimenkul mal varlığına sahip değildir. Onun maddi geliri, Diyanet'ten emekli olduğu için emekli maaşı; ayrıca yazılı, sesli ve görüntülü bütün eserlerinden gelen telif

ücretlerinden ibarettir. Bunun dışında hiçbir maddi geliri olmadığı gibi ayrıca bu gelirinin de kendi zaruri ihtiyaçlarına yetecek miktarından hariç kalan bütün hepsini bağış yapmaktadır.

Hocaefedi bunu şöyle ifade eder: "Hiçbir mal varlığım olmadı ve hâlen de yok. Giydiğim elbiseler ve günlük yediğim yemek sayılmazsa herhangi bir lüksüm de yok. Ama soframa konan bir üçüncü çeşit yemek bile zakkum gibi geliyor bana; üzerinde gezindiğim halıyı sırtımda taşıyormuşum gibi ağırlığını hissediyorum. Zaten milletin parası ile alınan halıya basmamaya her zaman gayret gösterdim. Bir vakıfta üzerine bastığım sergiler için bile yıpranma parası verdim. Yediğim, içtiğim her şeyin ücretini ödemeye çalıştım. Değil vakıf ya da başka bir yer, ablamın evinde içtiğim bir bardak çayın parasını dahi vermeye kalkışınca onun gözyaşlarına karışık '... Burada da mı?' sızlanışına muhatap oldum. Ama başka türlü de davranamazdım. Zira sürekli, hakkım olmayan bir yudum suyu içmekten ve tek bir lokmayı yemekten de âhirette hesaba çekileceğim korkusuyla yaşadım."

...[sizin bu arkadaşınız] hakkı olmadığı bir yerde bir talebenin ayakkabısına ayağını basmadı. Vallahi billahi basmadı, bir lokma ekmeklerini yemedi onların. Ve bu bugüne kadar öyle geldi. Hizmetten istifadeyi düşünmedi, ondan üç kuruş elde etme mülahazasına kapılmadı, maddenin esiri zebunu olmadı, hür yaşadı, hür doğduğu gibi hür yaşadı ve dolayısıyla da diyet ödeme mecburiyetinde kalmadı kimseye... Size yemin ederim. Vallahi billahi iki seneye yakın askerde telsizcilik yaptım. Önümde tomarlarla kâğıtlar vardı, şu kadarcık kâğıda devletin kalemiyle kendime ait bir şey yazmadım. Orada makine çalıştı ve telsizden göndermeler olduysa kalemi elime aldım. Kendime ait şeyleri kendi cebimden

çıkardığım kâğıda yazdım, kendi kalemimle yazdım. Asker yemeğini yemek hakkım değildir diye yemedim. Asker elbisesi giymedim, ilk planda belki giydirdiler, astsubaylardan kullanılmış elbise aldım, yıkadım onları giydim. Neden? Ben tam askerlik ölçüsünde askerlik yapmadığımdan o elbiseyle namaz kılmam olur mu olmaz mı tereddüdünü yaşadım. Ve zannetmeyin bunlar takvadır, zühddür; bunlar Müslümanca yaşamanın aşağıdan küçükçe bir örneği sadece. Bir esastır, terk edilmemesi lazım gelen bir esastır.

Hocaefendi'nin talebelik yılları çok zor şartlar altında geçmiştir. Zira babası, kalabalık nüfuslu ailesini geçindirmek için bir köyde imamlık vazifesi yapıyor, buna mukabil köylülerin tarladan kaldırdığı mahsulden verdikleri pay ile ancak ailesinin iaşesini temin etmeye çalışıyordu. Bundan dolayıdır ki Ramiz Efendi, çoğu zaman Hocaefendi'ye düzenli bir şekilde harçlık dahi gönderemiyordu.

Hocaefendi'nin kendine prensip edindiği, sevenlerine de sürekli tavsiye ettiği en önemli kaidelerinden biri vatan ve millet yoluna, bilhassa dine yapılan hizmetler karşılığında şahsî bir çıkar beklentisi içine girmeme, ücret almama ve her şeyi sadece Allah için, ihlâsla yapmadır. Kardeşi merhum Hasbi Gülen anlatır: "Ağabeyim askerden döndüğünde beni çağırdı ve üzerinde isimler yazılı zarflar verdi. Sonra da şöyle dedi: 'Bunları al ve üzerlerinde isimleri yazılı şahıslara teslim et. Bunlar nedir, diye sorarlarsa onlara, "Ağabeyim talebelik yıllarında sizin mevlidinizde Kur'ân okuduğu için o zaman bir miktar para vermişsiniz, işte odur.' dersin."

O günler Hocaefendi, zaruri ihtiyaçlarını karşılamak için bazen Kur'ân okuma karşılığında kendine verilen parayı almak zorunda kalmıştı. Akabinde, "Dine hizmet karşılığında ücret almamalıyım." diyerek azimet yolunu tercih

ettiğinden imkân bulduğu ilk anda bu paraları sahiplerine iade etmişti.

Hatta aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen merhum babasının Hasankale'nin köylerinde (Ügimi, Alvar, Çiçekli...) yedi sekiz yıla yakın yaptığı imamlık vazifesine karşılık köylülerin verdikleri bu payları unutmamış, babasının bile dine olan hizmetinin Allah katında 'halisan lillah' (Allah için) olması ümidiyle, kitap teliflerinden kendine takdir edilen gelirinden yakınları vasıtasıyla o köylerin umumi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere köy aza heyetlerine para göndererek merhum babasına vefasını göstermiştir.

Dertçeker[212]

Kimse sormaz derdini, Herkes açar derdini, Şu âlemin derdini, Sen çekersin Dertçeker...

***

Derde deva olmak için yola çıkıp, derdin kendisi olanlar için de dertlenmek varmış kaderde! Bu dert de sana düştü Dertçekerim! Gözü yaşlım! Sinesi dağlım! Gül-ü Muhammedî'nin dertli bülbülü... Ateş nereye düşerse düşsün, seni yakardı zaten! İftiranın ve hakaretin yanardağ olup sana boşalacağı günler de varmış kaderde... Lütfolundukları zamanda yaratılmış olmakla gurur duyduğumuz ihsanlar hususunda siygaya çekilmek de varmış... Gözbebeklerimize kara delik denileceği günleri görmek de varmış...

Türk okulları muhsenâtımızdı bizim... Türkçe Olimpiyatları Aişe'ndi senin... Kaderde ifk imtihanı da varmış...

Dertçekerim! Gözyaşı silenim! Sinelere inşirah verenim! Yetim bıraktığın kürsüler suskun şimdi... Meydanlarda

212 Kerim Balcı'nın 14.03.2014 tarihinde Hocaefendi'ye hitaben yazdığı köşe yazısı.

hatiplik taslayan hattaplar dolaşıyor, dilleri balta! Sohbet-i Cânan'ın yerini sohbet-i nâdan almış, lisanlar sünnetsiz! Ah, Dertçekerim! Bunun on katını çekmeye hazırım diyorsun ya hâlâ! Başkasının günahına ağlayanım! Kendileri için ağladıkların, kendi günahlarını sana yıkmaya kalkıştılar şimdi... Ah, ben bu derdi nasıl çekerim? Ah, hüznümü ve dağınıklığımı ancak Allah'a şikâyet ederim!

***

Sen sustuğun için ben de susayım Dertçekerim! Senin gibi yutkunayım sessiz çığlıklarımı... Değil mi ki birlikte ahdetmiştik, "gönül verdiğimiz dava uğrunda kandan-irinden deryaları geçip gitmeye azimli ve kararlı" olmaya; "müesseselerimiz yıkılıp plânlarımız bozulduğu ve birliğimiz dağılıp kuvvetlerimiz târumâr olduğunda fevkalâde inançlı ve ümitli" kalmaya; "önümüzü kesen cehennemden çukurlar dahi olsa, geçilebileceğine inanmış ve himmetli" olmaya; ve gün gelip haklı haksızdan, suçlu suçsuzdan fark olunduğunda "geçtiğimiz bu şeylerin hiçbirini bir daha hatırımıza getirmeyecek kadar da gönül eri ve hasbî olmaya."

Derdini sevdiğim Hocam! Bu dert paylaşmakla azalmaz, biliyorum. Omuzlarım zayıf, çekemem senin çektiğin derdi, ama çekilmem de geri; altında şerefle ezilir giderim...

***

Benim Hocam dertlidir,
Dertsizliği dert bilir,
Ümmetin dertlerini,
Tesbih yapar Dertçeker...

"Sen tohum at, git; kim hasat ederse etsin."

(Fethullah Gülen)

Cevherin Değerini Ancak Ehli Anlar

Muhterem Hocaefendi, kıymetli araştırmacı-yazar, emekli Albay Şefik Can Bey'in "Mevlânâ, Hayatı, Şahsiyeti ve Fikirleri" adlı eserinin İngilizce tercümesi için bir takdim yazmıştı.[213]

Merhum Şefik Can, Hocaefendi'nin Hazreti Mevlâna'ya dair yazdıklarını büyük bir takdirle karşılar. Hizmetinde bulunan asistanı Nur Artıran Hanımefendi'den bu takdirlerinin Hocaefendi'ye iletilmesini ister. Bunun üzerine Hanımefendi, Hocaefendi'ye iletilmek üzere şu mektubu yazar:

"...

Efendi Hazretleri'nin yazmak lütfunda bulunduğu birkaç sayfalık takdim yazısını aldım. Size çok teşekkür ederim. Bu çok değerli yazıyı büyük bir heyecanla hocama okudum, hayranlık dolu sözlerini, o anki coşkun duygu ve düşüncelerini sizlere de arz ederek paylaşmak istiyorum: 'Senelerden beri bu memlekette birçok manevî büyük gibi yanlış anlaşılan, Hazreti Mevlânâ ve eserlerine kendimi verdim. Hazreti Pîr hakkında gerek Türkçe, gerek yabancı dillerle yazılmış birçok kitabı inceledim, okudum. Fakat Efendi Hazretleri'nin bu birkaç sayfaya sığdırdığı Hazreti Mevlânâ hakkında görüşlerini, onun İlâhî aşkını ve Muhammedî sevgisini, büyük bir veli olduğunu, bu kadar güzel tavsif eden bir yazıyı hiçbir kitapta görmedim. Bu çok değerli yazı karşısında Hazreti Mevlânâ hakkında kendi yazdıklarımdan utandım. Benim âcizane, naçizane kaleme aldığım Mevlânâ kitabı, Efendi Hazretleri'nin yazmış olduğu bu derin mânâlı birkaç sayfalık yazının karşısında silindi, yok oldu. Efendi Hazretleri'nin İngilizce tercümeye bu takdim yazısını yazması beni çok duygulandırdı.

213 Bu yazı Yağmur dergisinin 22. Sayısında *Mevlânâ Celâleddîn er-Rûmî* başlığıyla yayımlanmıştır. Aynı zamanda Beyan kitabında da mevcuttur.

Ben bu şerefe nail olacak bir insan mıydım? Şaşırdım kaldım. Beni bu şerefe nail ettiği için Allah'a şükrediyorum. Tükenmek üzere olan doksan beş senelik ömrümün, o büyük zâtı görmek, ayaklarına yüzümü sürmek için biraz daha uzamasını Hak'tan niyaz ediyorum. Eğer benim ömrüm vefa etmezse, sana vasiyet ediyorum; sen git benim yerime o büyük zâtın ayaklarına yüzünü sür. İnsan sevgisinde en üst dereceye varan o büyük zât, o insan-ı kâmil, zamanımızın yaşayan Mevlânâ'sıdır. Bu sebeple onun karşısında saygıyla eğilir, onu selâmlarım.'

Yabancı Entelektüellerin Gözüyle Hocaefendi

Fethullah Gülen Hocaefendi ve fikirleri üzerine bugüne kadar yurt içi ve yurt dışı onlarca sempozyum, panel vb. organizasyon yapıldı. Yüzlerce ilim ve düşünce adamı fikirlerini beyan etti. Bunların hepsini bu sınırlı sayfalara sığdırmamız mümkün olmadığı için örnek olarak birkaç kişinin görüşlerini vermekle iktifa edeceğiz:

Prof. Dr. Philip Clayton[214]

Fethullah Gülen Beyefendi'den önce hiçbir şahıs, Peygamber'in öğretilerinin çekici yüzünü bütün bir Batı dünyasına bu şekilde temsil edememiştir. Anlatanlar olmuştur elbet ama bunları fiiliyata geçiren bir imam, kendisi de bir sufi, bir düşünür olmamıştır.

Gülen Beyefendi'nin öncelikli olarak eğitime yatırım yapmış olması, 160'ı aşkın ülkede okulların açılmasında bir ilham kaynağı olmuş olması bende hayranlık uyandırıyor.

214 Claremont Üniversitesi Din Bilimleri Fakültesi'nde ders vermektedir. Bilim-din ilişkisi, dinler arası diyalog, karşılaştırmalı din bilimi ve din felsefesi alanlarında çalışmalar yapıyor.

Böylelikle, Peygamber yolunun yolcuları olarak, Müslümanlar dünyanın her bir ülkesinde bir liderlik konumuna gelmiş oluyor, Peygamber'in öğrettiklerini 21. yüzyıla taşımış oluyor ve günümüz dünyasına uyarlamış oluyor.

Bunu da günümüz bilimine, siyasetine, ekonomisine, dinlerine ve daha bir sürü alana olan bilgisiyle yapıyor. Eğitim, İslâmiyet'i 21. yüzyılın içine taşıyan bir geçiş yeri, bir kapı vazifesi görüyor. Gülen Beyefendi de bunu projesinin merkez noktası yapmış bulunuyor.

Yeryüzündeki başka hiçbir toplumsal hareket, Hizmet hareketi kadar evrensel boyutlara ulaşamamıştır.

Alexei Smith[215]

Fethullah Gülen Beyefendi'nin, bir öğretmen ile bir eğitimci arasında yapmış olduğu ayrımı çok takdir ediyorum. Herkesin bir şeyler öğretebileceğini fakat gerçek eğitimcilerin sayılarının çok sınırlı olduğunu belirttiğini birkaç kitabında okumuştum. İyi eğitimci, öğrencileri için bir rehber olur, onlarla güzel zaman geçirir ve öğrencilerini, yalnızca öğrendiklerini bir papağan misali geri saymaktan ziyade, kişiliklerini ve değerlerini de geliştirmeleri için uğraşır. Bunların hepsini, ziyaret ettiğim Hizmet okullarında bizzat tecrübe ettim.

Prof. Dr. Abdülmecid Bilabid[216]

Aslında Fethullah Gülen Hocaefendi yalnız Türkiye için değil, İslâm dünyası için de önemli bir ilim adamıdır. Başka bir deyişle o, İslâm dünyasının ve genel olarak insanlığın ortak bir değeridir.

---

215 Los Angeles Katolik Başpiskoposluğu Başkan Yardımcısı'dır. Başpiskoposluğun Rahipler ve Dinler Arası Çalışmalar Derneği'nde çalıştı. Beş yıl Güney Kaliforniya Dinlerarası Konsey başkanlığını yaptı ve 2007 yılında Valley Dinlerarası Konseyi tarafından "Dini Liderlik Ödülü" ne layık görüldü.

216 Birinci Muhammed Üniversitesi Öğretim Üyesi/ Fas

Hocaefendi, Allah'a kulluk şuuruyla yaşamış, hayatını hakka ve hakikate, tebliğ ve irşada vakfetmiş ümmetin derdiyle dertlenen adanmış bir mefkûre insanıdır.

Prof. Dr. Jihad Türk[217]

Fethullah Gülen ve Hizmet Hareketi'nin, İslâmiyet'i temsil mahiyetinde çizmiş oldukları tablonun, inancın hakiki bir şekilde dışa yansıması olduğunu düşünüyorum.

Prof. Dr. Muhammed Kemal İman[218]

Hizmet Hareketi'nde ve Fethullah Gülen Hocaefendi de beni ve İslâm dünyasından birçok ilim ve fikir adamını etkileyen en önemli konulardan birisi gerçekleştirilen bütün faaliyetlerin İslâm'ın birinci kaynağı olan Kur'ân'ı referans almasıdır.

Fethullah Gülen Hocaefendi âdeta Kur'ân ikliminden yaşadığımız dünyaya bir kapı aralıyor. Nebevî hareket metodunu temel alarak insanın ruhuna, gönlüne hitap ediyor.

"Vazifelerini ücrete bağlayanlar asla ıslahçı olamazlar."
(Fethullah Gülen)

Farklı Karakter Özellikleriyle Hocaefendi

Hocaefendi, yaratılıştan enerjik, çok hareketli, izzet sahibi, cesur ve gözü pek, nizam ve intizam taraftarı, fevkalâde hassas, ayrıca çok ciddî bir tarih şuuruna sahip bir kişiliğe sahiptir.

Bunun yanı sıra o, ailevî karakteri içinde yakınlarına oldukça bağlı, son derece hassas, her varlığa karşı sevgi dolu

217 Claremont Lincoln Üniversitesi Yönetim Kurulu üyesidir. Müslüman bilim adamı ve dinî liderleri eğiten Beyan Claremont Enstitüsü'nün başkanıdır. İslâm hukuku, Amerika'daki Müslüman toplumu, Dinler arası diyalog ve İslâmî Reform Hareketleri üzerine çalışmalar yapıyor.
218 İskenderiye Üniversitesi / Mısır

ve "Sonbaharda bir yaprağın dalından kopup düştüğünü görsem, kolum kopmuş kadar acı duyarım." diyecek, bir çukura düşmüş karıncayı çıkarmak için yarım saat uğraşacak, namaz esnasında ilâhî huzurla tam konsantre olduğu esnada bile bir çocuğun ağlamasını işitse içine bayılma gelecek derecede şefkatli ve merhametlidir.

Tevazu, Hocaefendi'nin şahsiyetinin en bariz vasıflarındandır. Liderlik, önde olmak gibi dünyevî sevdalardan fersah fersah uzak bu "derviş profili", onda kendini unutma veya çok kullandığı tabirle, "sıfırlama" şeklinde ortaya çıkar. Elini öpmek isteyenlere izin vermez; kendisine gösterilen saygı ve itibardan olabildiğince rahatsız olur. İnsanların, karşısında tabiî olmalarını arzu eder; sunilikten, olduğundan başka görünme tavırlarından, kalbde olmayanı dille söylemekten nefret eder. Kibar ve ölçülü tavırlardan her zaman hoşlansa da bunlar, bir insanın artık tabiatı hâline gelmişse hoşlanır. Buna karşılık, kaba fakat samimi söz ve tavırlardan da incinmez. Kendisine bir başarı veya hizmet isnadından, bir toplulukta öne çıkarılmaktan büyük rahatsızlık duyar ve kendinden önceki büyük insanların vefalı bir tâbisi olarak kalmayı her zaman tercih eder.

Gerek sorulan sorulara cevap verirken, gerekse bir konuda konuşur veya hatırlatmada bulunurken, malûmat satma, kendini peyleme gibi duygulardan nefret ettiği gibi, kendisi de, sorunun aydınlığa kavuşması kadar, irşadı esas ve dolayısıyla muhatabı dikkate alır.

Fethullah Gülen, insanlarda gördüğü hataları hatırlatmak ve düzeltmek için daha çok ortaya konuşur ve bundan herkesin nasibini almasını arzular. Kişilerin hatalarını yüzlerine vurmaz. Fakat hatasının yüzüne söylenmesinden memnun olacak, en azından rahatsız olmayacak insanlara, bunları usulünce söyleyebilir.

Fethullah Gülen, gerek arkadaşlarına, gerekse kullandığı eşyaya, kısa süreli bile olsa kaldığı yere, kısaca kendisiyle teması olan her şeye karşı vefalıdır.

Hocaefendi, oldukça cömerttir. Fazla elbise, gömlek, çorap, kazak, pardösü gibi giyeceklerini hemen hediye eder. Bunun dışında, bir insanda beğendiği bir hâl, Allah yolunda hizmet adına ihlâs ve samimiyet temelinde bir başarı, duygu ve düşüncede bir iç açıcılık görse, o zaman da bunu farklı hediyelerle ödüllendirir. Gülen, hediye verdiği gibi hediye de kabul eder; verilen hediyeleri ise çok defa karşılıksız bırakmaz.

Hocaefendi'nin Entelektüel Birikimi

Hocaefendi'nin baba ocağında başlayan tahsili, Erzurum'da devam etti. Yine evinde başlayıp, Muhammed Lütfi Efendi'nin dizi dibinde devam eden manevî eğitimi, dinî tahsili gibi, ömrü boyunca hiç kesilmedi. Tahsil çağlarında tanıdığı Risale-i Nurlar da buna belli bir katkıda bulundu. Neticede, Yaratıcının hamuruna koyduğu istidatları, çağa uygun bir denge içinde gelişmeye durdu. İlkokulda başlayan modern eğitimini, bilhassa fen, felsefe, edebiyat ve tarih gibi alanlarda kendisi devam ettirdi.

Hocaefendi, çok okuyan bir insandır. Okumasına mâni olacak herhangi bir durum yoksa günde ortalama 150-200 sayfa okur. Çocukluğunda Peygamber Efendimiz'in hayatı ve Sahabe menkıbeleriyle başlayan okuma hayatı, sonraki yıllarda ilmî, fikrî, felsefî kitaplarla devam etmiş, bu arada Doğu klasiklerinin yanı sıra, askerde bir komutanının tavsiyesi üzerine, hemen hemen önemli bütün Batı klasiklerini de okumuştur. O, Mevlâna, Sâdî, Hâfız, Molla Câmî, Firdevsî, Enverî gibi Doğu klasiklerinin üstadlarını nasıl okumuş ve tanıyorsa, Shakespeare'i,

Balzac'ı, Voltaire'i, Rousseau'yu, Kant'ı, Zola'yı, Geothe'yi, Camus'yu, Sartre'ı da öyle tanır. Bunlardan başka, Bernard Russel'i, Pushkin'i, Tolstoy'u ve daha başkalarını da bilir. Yine, sohbet ve yazılarında zaman zaman Bacon'ın Mantık'ından Russel'in Nazarî Mantık'ına, Pascal'dan Hegel'in Diyalektiğine, Dante'nin İlahî Komedyası'ndan Picasso'daki obje-süje ilişkisine kadar çok değişik referanslara atıflarda bulunur.

Türk edebiyatından ise Fuzuli, Baki, Nef'î, Şeyh Galip, Leyla Hanım gibi klasik edebiyatımızın devlerinin yanı sıra, Yahya Kemal, Necip Fazıl, Mehmet Akif Ersoy, Sezai Karakoç başta olmak üzere, Namık Kemal, Şinasi, Tevfik Fikret gibi bilhassa önde gelen şair ve yazarları iyi tanır.

Fethullah Gülen'in ana yoğunlaşma sahası İslâmî ilimler olduğundan, daha çok Kur'ân'ın anlamı, tefsiri, belâğatı, nükteleri, hadis-i şerifler ve yorumları, Allah marifeti, kalb hâlleri ve İslâmî yaşantı üzerinde durur ve bu sahalarda sohbeti tercih eder. Bununla birlikte, başta edebiyat olmak üzere, musikî gibi güzel sanatlardan da hoşlandığı için bu sahalarda da sohbeti sever.

Fethullah Gülen, başka işleri mâni olmadığı sürece, hemen her gün değişik ilim dallarında insanlarla mütalâada bulunur, çalışır, okur. Bir Ramazan ayında, bazı arkadaşlarıyla, İslâm hadis külliyatının en genişi olan ve 46.000'den fazla hadis ihtiva eden Ali el-Müttakî'nin 16 ciltlik Kenzü'l-Ummâl adlı eserini baştan sona mütalâa etmişlerdir. Bunun gibi, aynı yoğunlukta olmasa da İslâm fıkhı, tefsir, tasavvuf ve belagat külliyatının bazı önemli eserlerini de, bazılarını birkaç defa olmak üzere okumuş ve müzakere etmişlerdir.

"Mümin övülmeyi sövülme gibi görmelidir."

(Fethullah Gülen)

Hülasa

1. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin manevî ve fikrî formasyonunda medrese ve tekyenin önemli bir yeri vardır.

2. Hocaefendi, düşünceleri ve aksiyonuyla İslâm geleneğinde çok farklı bir konuma sahiptir.

3. Hocaefendi hem nazari hem de pratik açıdan her zaman Kur'ân ve Sünnet'in ölçüleriyle hareket eder.

4. Hocaefendi, hem yazılı hem de görsel ve sesli eserleriyle çok zengin bir miras bırakmıştır. Bizlere düşen vazife de bu hazinenin farkında olmak ve onu gereğince kullanabilmektir.

DUA

Allah'ım! Bizi, anne-babamızı, meşâyihimizi, üstadımızı, rehberimizi, arkadaşlarımızı, sevdiklerimizi, yakınlarımızı, toplum ve milletimizi, kardeşlerimizi, üzerimizde herhangi bir hakkı olanları ve bütün ümmet-i Muhammed'i mağfiret buyur.

İlgili Kaynaklar

Yazılı Kaynaklar

1. Bir Portre Denemesi (*Geçmişten Geleceğe Köprü*), Ali Ünal, Işık Yayınları
2. Himmeti Milleti Olan İnsan M. Fethullah Gülen, Ertuğrul Hikmet, Işık Yayınları
3. İbretlik Hatıralar (*M. Fethullah Gülen'in Dünyasına Ayna*), Osman Şimşek, Işık Yayınları
4. Bir Âlim Portresi M. Fethullah Gülen, Prof. Dr. Hamza Aktan, Nil Yayınları
5. Gurbetteki Öğretmen M. Fethullah Gülen, Murat Alptekin, Muştu Yayınları
6. İnkisar (*Hocaefendi'nin Nezaketi, s.366-368*), Osman Şimşek, Işık Yayınları

7. İnkisar (*Oruç Tutmazsam Zaten Ölürüm, s. 446-448*), Osman Şimşek, Işık Yayınları
8. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Bilinmeyen Bir Yönü: Ders ve Tedris Metodu 1-2, Ergün Çapan-Cemal Türk, Yeni Ümit Dergisi, sayı: 89-90
9. Ayrıca http://fgulen.com/tr/fethullah-gulen-kimdir/gulen-hakkinda/fethullah-gulen-hakkinda-yazilan-kitaplar adresinden Hocaefendi hakkında yazılan eserlere bakılabilir.

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

1. Fethullah Gülen Belgeseli-1: Ümit Yolcusu (http://fgulen.com/tr/fethullah-gulen-kimdir/gulen-hakkinda/fethullah-gulen-belgeseli/15450-fethullah-gulen-belgeseli-1-umit-yolcusu)
2. Fethullah Gülen Belgeseli-2: Sevgi Okulları (http://fgulen.com/tr/fethullah-gulen-kimdir/gulen-hakkinda/fethullah-gulen-belgeseli/15449-fethullah-gulen-belgeseli-2-sevgi-okullari)
3. Fethullah Gülen Belgeseli-3: Hoşgörü ve Diyalog (http://fgulen.com/tr/fethullah-gulen-kimdir/gulen-hakkinda/fethullah-gulen-belgeseli/15448-fethullah-gulen-belgeseli-3-hosgoru-ve-diyalog)

İFFET

"İnananlara söyle, gözlerini kendilerine helâl olmayan şeylerden sakınsınlar." *(Nur, 24/30)*
"Çünkü Rabbin her zaman gözetleyip durmaktadır." *(Fecr, 89/14)*

İffet

İffet, bir peygamber ahlakıdır, Yusuf'ça bir tavırdır. O, Müslümanın şahsiyeti ve kimliği; cemiyetin emniyet supabı; aile yuvasının kalesi, sevgi ve muhabbetin istinat noktasıdır. İffet, Hakk'a saygının, emre itaatin, söze sadakatin en güzel göstergesidir.

İffet, Hak Teâlâ tarafından sena edilen, Habib-i Edîbi tarafından tatbik edilen, yüce kametlerin en mümtaz vasıflarından birisidir.

Tarih, başta Efendiler Efendisi olmak üzere nice has kulların iffetlerini muhafaza adına ortaya koydukları ibretlik hadiselerle doludur. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) elinin yabancı hiçbir kadının eline değmediğini bizzat Âişe annemiz rivayet eder. Siyer kitapları O'nu insanlarla konuşurken edebinden buram buram terleyen, haramlara karşı

da perde arkasındaki bir bakire kız gibi alabildiğine dikkatli olan bir iffet abidesi olarak anlatır.

Diğer taraftan Hazreti Yusuf'un yaşadıkları önemli olmasaydı, Kur'ân onu en güzel bir şekilde hikâye ederek, en güzel bir anlatımla dillendirir miydi hiç? Hem O'nun başından geçen iffet imtihanı alelade bir hadise olsaydı bir sûreye isim olur, uzun uzun anlatılır mıydı?

Evet, Hazreti Yusuf bir imtihan verdi. İffetin muhafazasının ne kadar mühim olduğunu, Hakk'ın bu durumdan ne kadar memnun kaldığını gösterdi. Rabbi de onun iradesinin hakkını vermesini karşılıksız bırakmadı ve "burhan"la imdadına yetişti.

Kim bilir daha nice iffet abideleri bu tarz imtihanları başarı ile vermişlerdir. Mesela, tarih bir büyük zâttan daha bahseder. Adı, Süleyman İbn-i Yesâr. O da, Hazreti Yusuf gibi imtihan olur. Kaynaklar bu imtihanı şöyle haber verirler:

Süleyman İbn-i Yesâr, simaca çok yakışıklı biriydi. Bundan dolayı sürekli imtihana maruz kalıyordu. Bir gün arkadaşıyla "Ebva" denen yerde konaklamışlardı. Arkadaşı yakınlardan bir şeyler almak üzere çadırdan ayrıldığı sırada Süleyman'ı geriden gözetleyen bir fettan hemen çadırın kapısına gelerek:

"Buraya kadar gelir misin, diye seslendi. Süleyman, yiyecek isteyeceğini düşünerek serili sofradan birkaç şey alıp kadına doğru yürümeye başlamıştı ki beklemediği bir tepkiyle karşılaştı: "Ben yiyecek falan istemiyorum, seni istiyorum. Çok yakışıklısın. Karşı çadıra gel. Kimsecikler yok yanımda!" dedi. Süleyman, Allah'a sığındı ve hemen bağırmaya başladı: "Defol buradan şeytanın elçisi. Şimdi arkadaşım gelir, ikimiz de rezil oluruz!"

Kadının hiç beklemediği bir cevaptı bu. Süleyman'ın tepkisinden çok ürktü ve peçesini yüzüne kapayıp hızlıca çadırına

döndü. Süleyman da içeriye girip ağlamaya başladı. Bu arada arkadaşı da çarşıdan dönmüştü. Süleyman'ı dinleyince o da ağlamaya başladı. Süleyman şaşırmıştı. "Sen niçin ağlıyorsun?" diye sordu. Aldığı cevap da şöyle oldu: "Kardeşim, sen gerçekten de iffet abidesiymişsin. İyi ki ben muhatap olmadım böyle bir imtihana. Muhtemeldir ki kaybedebilirdim. Allah sana senin güzelliğin kadar iman kuvveti de lütfeylemiş."

Süleyman bir süre sonra Medine'ye gitti. Bir gece rüyasında Hazreti Yusuf'u gördü. Karşıdan ellerini açarak gelen Hazreti Yusuf ona şöyle hitap ediyordu: "Gel seni kucaklayayım afîf kardeşim. Güzelliğin de kendine göre bir imtihanı vardır. Sen de benim gibi bu konuda sınandın ama kazandın. Tebrikler..."

İffetin tarihte olduğu gibi günümüzde de temsilcileri var şüphesiz. Mesela lise çağlarında iken birini tanıdım. Bu arkadaş, çok edepli ve çok iffetliydi. Yolda giderken kafasını kaldırıp etrafı seyretmez, sürekli başı önde yürürdü. Bir keresinde arkadan yaklaştım ve elimle omzuna dokundum. Bana dönüşünü ve bakışını hâlâ unutamam. Sanki uykudan yeni uyanmış gibi gözleri mahmur bir hâlde, sükûnet, huzur ve itminan soluklayan bir nazarla baktı ki o bakış benim ruhumun ta derinliklerine tesir etmişti. Bu arkadaşım, üniversiteye hazırlık kursuna gidiyordu. Evleri kalabalıktı. Büyük abisi evlenmiş ve anne-babaları ile beraber kalıyorlardı. Anne ve babası umreye gitmişlerdi. Abisi çalışıyor ve akşam 8-9 gibi eve geliyordu. O ise abisiyle beraber sabah evden çıkıyor, dershaneye gidiyor ve akşamüzeri 4-5 gibi dönüyordu. Fakat evde yengesi yalnız olduğu için eve gitmiyor, doğruca caminin yolunu tutuyordu. Abisi eve dönünceye kadar aç bir hâlde zamanını camide namaz kılarak, Kur'ân okuyarak geçiriyordu.

Bir başka arkadaşım da yine yolda yürürken etrafı seyretmekten hoşlanmaz, sürekli başı önde yürürdü. Onun hakkında hep gıptayla şöyle düşünmüşümdür: İnsanlar içinde akıllı olanlar hata ettikten sonra hemen tevbe eden, hatasında ısrar etmeyen kimsedir. Fakat daha da akıllısı o hatayı işleme mahallinden uzak durur. Yani kristali kırdıktan sonra onu tekrar yapıştırmaya çalışmaktansa hiç kırmamanın yollarını arar. İşte, bu arkadaşım da daha baştan nazarını haramdan korur, kalbinin yaralanmasına müsaade etmezdi. Zira günahı işledikten sonra tevbe etse de o insanın kalbinde bir iz, bir yara bırakıyor ve belki de bir daha o harama girmeye zemin hazırlıyor. Bu sebeple baştan kapıları günahlara kapatmak en makul şeydir.

Mevla'm, hepimize razı olacağı güzellikte iffet lütfetsin.[219]

"...Kim Bana saygısından dolayı harama bakışı terk ederse, onun kalbine öyle bir iman salarım ki zevkini bütün kalbinde hisseder."[220]

İffet Nedir?

İffet, şehevânî yanları itibarıyla insanın elini, ayağını, dilini, dudağını, gözünü, kulağını günahlardan koruyarak haramlara girmemesi demektir. Kişi, büyük günahları genellikle ağız ve apış arası ile işlediği için Allah Resûlü bir hadislerinde, *"İki çene arası ile apış arası mevzuunda günaha girmeyeceğinize dair bana söz verin, ben de Cennet'e gireceğinize dair size söz vereyim."* [221] buyurarak ağız ile apış arasını aynı hat üzerinde bir araya getirmektedir.

219 Ali Ünsal
220 et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 10/173; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/349
221 Buhari, Rikak 23

Kur'ân-ı Kerim, iman edenlerin iffetli, hayâlı ve edep yerlerini koruyan insanlar olduklarını nazara vermiş[222]; iffetli yaşamanın mükâfatı olarak Allah'ın mağfiretini ve âhiret sürprizlerini müjdelemiş[223]; mevzunun önemine binaen kadınları ve erkekleri ayrı ayrı zikrederek bütün mü'minlere iffetli olmalarını ve iffetsizlik için bir giriş kapısı sayılan haram nazardan kaçınmalarını emir buyurmuştur.[224]

Allah Resûlü'nün (s.a.s.) İffeti

İnsanlığın İftihar Tablosu, çocukluğunda dahi benzersiz bir iffet ahlâkı sergilemişti. Amcası Ebû Talib der ki: "Onu yanımdan hiç ayırmıyordum hatta çoğu gece bağrıma basıp yatırıyordum. Bir sabah çamaşırını değiştirecekti ki kendisine baktığımı gördü. "Amca! Lütfen döner misin; benim bedenimi kimse görmedi, sen de bakma bana!" dedi.

Evet, bu sözü söylediğinde o, henüz beş yaşındaydı. O dönemde dahi "tabiî iffet", "tabiî ismet" ve "Allah ile tabiî irtibat" diyebileceğimiz bir hâlin sahibiydi kendisi. Beşerin ufkunda yalancı bir şafağın dahi çakmadığı bir yer ve dönemde Efendimiz, gün ortası gibi bir aydınlık içinde yaşamıştı.

O'nun 25 yaşına kadar yaşadığı gençlik hayatı dost ve düşmanın akıllarını durduracak, hayallerini donduracak bir seviyedeydi. Zira O cahiliye devri içinde neşet etmesine rağmen, evleneceği kadın Hazreti Hadîce ile karşı karşıya geldiğinde buram buram terlemişti.

Henüz semasında nübüvvet ve vahiyden bir şimşek çakmamış; Zât-ı Ulûhiyet (Allah) hakkında tam bir malumata sahip

---

222 Mü'minûn sûresi, 5-7
223 Ahzâb sûresi, 33/35
224 Nûr sûresi, 30-31.

olmamış, haramı-helâli henüz duymamıştı ama böyle bir dönemde bile mahremi olmayan bir kadına elini dokundurmamış ve başını kaldırıp bir yabancıya baktığı görülmemişti.

O, bir ismet abidesiydi; O'nda afîf bir vicdan, tertemiz bir gönül vardı. Hep iffetli mi iffetli, namuslu mu namuslu bir hayat yaşamıştı. Allah ile olan irtibatı ise çok sağlamdı. Kaşını kaldırıp bir kadına bakmaması, O'nun kadına karşı ilgisiz olmasından kaynaklanmıyordu. Bilakis normal insanlardan 30 kat fazla bir erkeklik gücüne sahip olduğunu bizzat kendileri ifade buyurmuşlardı.[225] O'nu böyle iffetli hâle getiren, Allah'a karşı olan saygı ve haşyetiydi. Zira Cenâb-ı Hak, O'nu hep güzel hasletleri temsil etsin diye yaratmıştı.

Allah'ım Onun İffetini Koru

Genç bir sahabi Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) gelerek "Ya Resûlallah! Zina etmem için bana izin ver!" dedi. Orada hazır bulunan sahabe hemen ona dönerek "Sus! Sus!" dediler ve konuşmasına engel olmaya çalıştılar. Resûlullah Efendimiz, gence "Yaklaş!" dedi, o da yaklaştı. Allah Resûlü'nün yanına oturdu. Ardından aralarında şöyle bir konuşma gerçekleşti:

– Annenle zina edilmesini ister misin?

– Vallahi hayır! Canım sana kurban olsun ki hayır, istemem.

– Diğer insanlar da anneleriyle zina edilmesini istemez. Kızınla zina edilmesini ister misin?

– Vallahi hayır ya Resûlallah! Canım sana feda olsun ki hayır, istemem.

225 Buhârî, *gusül* 12; Ahmed İbn-i Hanbel, *el-Müsned* 3/291

– Diğer insanlar da kızlarıyla zina edilmesini istemez. Halanla zina edilmesini ister misin?

– Vallahi hayır! Canım sana kurban olsun ki hayır, istemem.

– Diğer insanlar da halalarıyla zina edilmesini istemez. Teyzenle zina edilmesini ister misin?

– Vallahi hayır! Canım sana kurban olsun ki hayır, istemem.

– Diğer insanlar da teyzeleriyle zina edilmesini istemez.

Bu diyalogun ardından Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), elini gencin başına koydu ve “Allah’ım! Onun günahlarını bağışla, kalbini kötülüklerden temizle ve namusunu/iffetini koru.” diye ona dua etti.

Bu konuşma ve duadan sonra o genç iffetiyle öne çıkan bir yiğit olmuş hatta bir süre sonra şahadete yürümüştü.

Gözü verenin rızası haricinde harama sarf edemezsin. Hakeza kulağı, dili ve bunlar gibi cihâzâtı[226] harama sarf etmekle manen öldüremezsin.

(Bediüzzaman)

Fare Gibi Davranma

Bir derviş şeyhine, harama bakmaktan kendini alıkoyamadığı şikâyetinde bulunur. Hoca:

– Oğlum, fareyi düşün, demiş. Derviş anlamayınca hocası ne demek istediğini şöyle açıklamış:

– Bak, farenin hafızası zayıftır, hemen unutur. Yem görür,

226 Cihâzât: Donanımlar, duyular, organlar.

tam yiyeceği sırada kapana tutulacak gibi olur ve kaçar ama yine de tehlikeyi unutur, aynı şeyi bir daha dener. Neticede kapana yakalanır ve ölür. Hoca sözlerine şöyle devam eder:

– Sen akıllı bir delikanlısın, tehlikeyi gördüğünde fare gibi davranma! Hemen uzaklaş.

Derviş: "Tamam." demiş ve ondan sonra ne zaman gözü harama kayacak olsa içinden "Ben fare değilim, ben fare değilim." diyerek aklını başına almış, günahtan uzaklaşmış.

Gençlik Nimetine İffet Şükrü ile Mukabele

Fethullah Gülen Hocaefendi, özellikle gençlerin, taşıdıkları şehvet duygusunu iradeleriyle bastırmaları sonucunda elde edebilecekleri derecelere şu şekilde dikkat çeker:

"Gençlik çok büyük bir nimet. Bir insanın, kanı galeyanda olduğu bir dönemde en hora geçen şey nedir acaba? Tabiî ki iffetli yaşamak, haram karşısında eğilmemek ve günahlara girmemektir. O gençlik nimetine şükür, iffetli ve günahlara karşı dikkatli yaşamakla olur. Öyle ise gençliğin böyle bir nimet olmasını ganimet bil. O gençlik gücünü, delikanlılık dinamizmini, i'lâ-yı kelimetullah istikametinde, bağlandığın ve "mefkûrem" dediğin o dava uğrunda kullan."[227]

"Şehevî arzuları şiddetli olan birinin, dişini sıkıp, nebiler gibi iffetli yaşamaya gayret etmesi sonucunda kazanacağı mertebeyi; başkaları seksen sene ibadetle kazanamayabilirler. Böyle insanların bir gün velilerle el ele semalarda pervaz ederek gezdiklerine şahit olursanız hiç hayret etmeyin."[228]

227 Fethullah Gülen, Ümit Burcu, s. 88
228 Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-1, s.111-112

"Bazı insanlarda, kendisini uykusuz bırakacak derecede şehevî güç vardır. Böyle birisi, iffeti ile yaşar ve harama hiç girmezse, bir anda amûdî (dikey) olarak veliliğe yükselebilir. Öyle zannediyorum ki normal bir insan ancak 10 yıllık gece ibadetiyle o dereceye ulaşabilir."[229]

"Bir insanın şehevî arzularına karşı koyup iffetli olmaya çalışması, meşru zevk ve lezzetlerle iktifa edip harama girmemesi ve bedenî isteklerini makul ölçüler içinde devamlı frenlemesi, cismanî buud ve derinlikleriyle, o insanın karşısına Cennet'te hep birer nimet olarak çıkacaktır."[230]

"Bizim pek çok zaaflarımız var. Bunların farkına varma ve kusurlarımızı itiraf etme, onları iradeyle zapturapt altına alma ve zaaflarımıza rağmen iffetle yaşama bizi kâmil insan zirvesine yükseltir."[231]

"Bir insan, kendi mahiyetine yerleştirilen şehvet hissi sayesinde veli olabilir. Evet, o insan eğer üzerindeki şehevânî istek ve arzuları karşısında namus ve iffetini kemal-i hassasiyetle koruyabiliyorsa, aynı durumda olmayan başka birinin bin rekât namazla ulaşamayacağı seviyelere ulaşır. Çünkü bu kimse, o kadar şehvetle donatılmış olmasına rağmen, nefsini frenleyip onu zapturapt altına alabiliyor. Evet, tehlikenin buudları nispetinde mükâfat söz konusudur. Hatta bazen böyle birinin terakkisi o kadar hızlı, o kadar amudî olur ki başkaları vilâyet yolunda katiyen ona yetişemezler.

Bu hususa bir şey daha ilave etmek istiyorum. Mesela, bazı insanların hemcinslerine karşı fıtratlarında fazla bir temayül vardır. Eğer o insan bir hayat boyu o temayülünü

---

229 Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-1, s. 370
230 Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-1, s. 196
231 Fethullah Gülen, Kırık Testi-1, s. 158

gemleyip meşru dairede kalabilse o öyle bir yükselir ki hiçbir kimsenin buna yetişmesi mümkün olamaz. Görüldüğü gibi şehvet başlangıçta öldürücü bir ağ iken i護ademizin hakkını verme sayesinde insanı yükselten nurdan bir helezon hâline gelebilmektedir."[232]

Allah'a Sığınırım

Kur'ân-ı Kerim, Hazreti Yusuf ve Hazreti Meryem gibi iffet abidelerini misal vererek inananlara hayâ ve ismet ufkunu göstermiştir.

Hazreti Yusuf (aleyhisselâm), vezirin hanımından gelen bir günah çağrısı karşısında *"Yâ Rabbi! Zindan, bu kadınların beni davet ettikleri o işten daha iyidir."*[233] diyerek, iffetine toz kondurmaktansa senelerce hapiste yatmayı göze almış ve kıyamete kadar gelecek olan bütün ehl-i imana bir hayâ timsali olmuştur.

Hazreti Yusuf, görkemli bir delikanlıydı. Bir gün evinde kaldığı kadın bütün cazibesiyle karşısına çıktı ve kapıyı da ardına kadar sürgüledi. Sonra da "*Haydi gelsene!*" diyerek onu açıkça günaha davet etti.

Kapı kapanmış, üzerine çullanan, entarisinden çeken ve eteklerini yırtan olabildiğine cazip bir kadın, onu ağına almak için her şeyi hazırlamıştı. Hazreti Yusuf henüz bir peygamber de değildi. Buna rağmen iffetinden de taviz vermemişti. Zinanın insanı nasıl baş aşağı getireceğini çok iyi biliyordu. Böyle bir manzara karşısında sarsılmamak ve bu korkunç alev karşısında yanmamak çok zor bir işti. Ancak nebi namzedi genç Yusuf, Everest Tepesi gibi dimdik durmuştu.

232 Fethullah Gülen, Yol Mülahazaları (Prizma-6), s. 71
233 Yûsuf sûresi, 12/33

Bir hikmet ve iffet abidesi gibi sarsılmadan ayakta kalmıştı çok açık teklifler karşısında. Başında kar taneleri ve çiğ düşmüş gibi o kadar ak ve berrak tabiatıyla şöyle demişti muhatabına: *"Ben, Allah'a sığınırım!"*

Cenâb-ı Allah'ın, *"İffet ve namusunu gerektiği gibi koruyan Meryem'i de an. Biz ona ruhumuzdan üfledik, hem onu, hem oğlunu cümle âlem için bir ibret yaptık."*[234] diyerek yücelttiği Hazreti Meryem de bütün insanlık için tam bir iffet örneğidir.

Meryem Validemiz, iffetini koruma mevzuunda o kadar hassastır ki karşısında temessül eden bir ruhanî karşısında bile tir tir titremiş ve *"Senden Allah'a sığınırım."*[235] demiştir. Onun bu hususiyetlerinden dolayı kendisine, "Betül" ve "Azrâ" ismi verilmiştir.[236]

"Allah, kendini ibadete hasreden bir genci meleklerine gösterir; Kendisine has münezzehiyet ve mukaddesiyetiyle onunla iftihar eder ve ona şöyle der: Ey şehvetini Benim için bırakan genç! Ey gençliğini Bana adayan yiğit! Sen Benim nezdimde meleklerimin bazısı gibisin."[237]

Cami Penceresi, Riyazet Kaftanı

Hocaefendi, Üç Şerefeli Camii'nin penceresine sığındığı, gece-gündüz orada yatıp kalktığı dönemde hadis dersleri vermiş; kendisini dinlemeye koşan her kesimden insana hak ve

234 Enbiyâ sûresi, 91
235 Meryem sûresi, 19/18
236 Bkz.: Ahmed İbn-i Hanbel, *el-Müsned* 1/202; İbn-i Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/350; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 2/110
237 el-Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr* 2/280.

hakikati anlatmaya gayret etmiştir. Hayriye Hanım denilen oldukça yaşlı bir kadıncağız Hocaefendi'ye âdeta annelik yapar, onu gözü gibi korur, derse katılan bayanları çekip çevirir ve sohbetten sonra herkes ayrılmadan da camiyi terk etmezdi. Hocaefendi bir gün, hadis dersini bitirip caminin arka maksurelerinden birine çekilmek üzereyken, birisinin seslendiğini fark etmişti. Caminin boşalmasını bekleyen bir genç hanım konuşmak istediğini söylemişti. Hocaefendi, bu davetsiz misafirine sorularını toplum içinde ya da Hayriye Hanım'ın eşliğinde sormasını söyleyip evciğine yani pencere arasına yönelmişti ama o hanım özel konuşmak için ısrar etmişti. Bunun üzerine, muhterem Hocaefendi onu Allah'ın evinde Allah'tan korkmaya çağırmış ve bir güzel paylamıştı. Genç hanım, Hocaefendi'den yüz bulamamış ve sonunda biraz da öfkeyle, "Ne hâlin varsa gör; burada bu perişanlığınla kal!" diye söylenerek çekip gitmişti.

Evet, o devrede yaşadığı muhit ahlâken büyük bir yıkım içindeydi; çarşı ve pazarıyla Avrupa şehirlerinden farksızdı; cami avluları dahi âdeta ayyaşların ve hayâsızların yuvaları hâline getirilmişti. Bazı din adamlarının bile dinden haberi yoktu; imamın kızı, başka bir şeyde değil de dansta birinci gelirdi. Bir kısım müezzinler namaz dahi kılmazlardı; kimisi kâmeti getirip camiden çıkar, birkaç turist gezdirir; imamın selam vermesine can havliyle yetişir, müezzinliğini yapar ve giderdi; manevî hayat bu kadar derbederdi. Hele Erzurum'da doğup büyümüş bir insanın bu çevrede kendini muhafaza etmesi çok zordu. Onun için korunmanın tek çaresini caminin penceresine sığınmakta ve riyazet kaftanına sarılmakta bulmuştu. Aksi hâlde, dinç, kuvvetli ve hareketli bir gencin iffetli yaşaması zahirî şartlar açısından mümkün değildi.

Kendini Zehirli Oklardan Koru

"Zinaya yaklaşmayın çünkü o, son derece çirkin bir iştir ve çok kötü bir yoldur." (İsrâ Sûresi, 32) buyuran Allah Teâlâ, zina bir tarafa, ona yaklaşılmasını dahi yasaklamıştır. Efendimiz de ona giden yolları kapatmak için "*Gençler! Evlenme imkânını bulanınız evlensin çünkü evlenmek, gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur. Evlenme imkânı bulamayanlar da oruç tutsun. Zira orucun, şehveti kesme özelliği vardır.*"[238] demiştir.

Dinimiz, insanı zinaya götürebilecek tahrik edici unsurları ve ona yaklaştıracak her türlü söz ve davranışı da yasaklamıştır. Rabbimiz, hem erkeklere hem de kadınlara bakılması haram olan yerlere gözlerini dikmemelerini ve iffetlerini korumalarını emretmiştir.[239] Resûlullah da Hazreti Ali'nin şahsında ümmetine "*Ali! Bir bakışa ikincisini ekleme çünkü ilk bakış (kasıtsız olduğundan) senin için affedilmiştir. Sonraki bakışa ise hakkın yoktur.*"[240] ikazını yaparak ondan gözlerini namahremden korumasını istemiştir. Bunun yanında O (sallallahu aleyhi ve sellem) cinsel teşhirciliği, şeffaf veya tahrik edici elbiseler giymeyi, vücudun gösterilmesi haram olan yerlerini göstermeyi de yasaklamıştır.[241]

Allah Resûlü ayrıca başkalarının hissedeceği ölçüde koku sürünen kadınların, namaz için –özellikle yatsı namazında- camiye dahi gelmelerini hoş karşılamamış[242], özellikle başkalarının fark etmesi için koku sürünüp dışarı çıkan kadınlar hakkında ağır ifadeler kullanmıştır.[243]

Yine O, bir erkeğin, mahremi olmayan bir kadınla baş başa kalmasını uygun bulmamıştır. Zira böyle bir durum zinaya, dedikoduya veya tarafların iffetlerinin zedelenmesine yol açabilir.

238 Buhârî, *nikâh* 3; Tirmizî, *nikâh* 1
239 Nur Sûresi, 30-31
240 Ebû Dâvûd, nikâh 42-43; Tirmizî, edeb 28
241 Müslim, libâs 125; Ebû Dâvûd, libâs 31
242 Müslim, salât 143
243 Ebû Dâvûd, tereccül 7

"Sakın zinaya yaklaşmayın!" ikazının içinde insanı zinaya götüren, şehevî arzularını tetikleyen her türlü resim ve görüntülere bakmanın yasaklandığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Müstehcen resim veya görüntülere bakmak da bu zinaya davet eden ve ona çağıran önemli eşiklerdir.

Malumdur ki ahlâkî bozulmalar müstehcene bakışla başlar, bakışın ısrarıyla gelişir, sonra da fiilî günaha dönüşür. Ayrıca gözler gördüğü bir resim veya görüntünün resmini çeker, hafızaya kaydeder ve onu deposunda saklar. Şeytanın ufak bir tetiklemesi ile bu resim ve görüntüler kolay bir şekilde insanı zinaya sürükleyebilir.

Evet, gözler müstehcen resim ve görüntülere bakmaktan çekinmeli ki hayaller tertemiz olsun ve zihinler kirlenmekten korunsun. Sadece kafa gözlerini sakınmakla kalınmamalı, haramlar hayallere dahi alınmamalıdır.

Düşünce iffetini yakalamak ve korumak için tahayyül ve tasavvur plânındaki duyguları dahi temiz tutmaya çalışmak gerekir. Çünkü fikir, söz ve ameller bir yönüyle hayalde mayalanır. Evet, bir şeytanî ok gelip hayalinize çarptığı zaman dönebiliyorsanız hemen geriye dönmeli ve zihninizde meydana gelen yırtığı vakit geçirmeden dikmeye çalışmalısınız. O ok daha derinlere nüfuz etmeden ve aldığınız yara sizi öldürecek seviyeye ulaşmadan bir tabyaya sığınmalı, ezelî düşmanınızın saldırılarından korunmalısınız. Aksi hâlde, bazı hayal deryalarına yelken açmış olur, onun dalgaları içinde savrulur durur ve sahile çıkmaya yol bulamayacak kadar kıyıdan uzaklaşırsınız. Öyleyse yol yakınken ve iradenizin gücü yetiyorken kötü duygu ve fena tutkulardan kurtulmalısınız! Zina büyük bir günahtır. Harama nazar bu günaha götüren bir sebep olduğu için o da günahtır ve yasaklanmıştır.

İffetli Olmak ve Öyle Kalabilmek İçin Tavsiyeler

- ✓ Nefsi azdıracak yiyecekleri mümkün mertebe az yemek, yeme-içme konusunda sünnete riayet etmek
- ✓ Nefsin ve şehvetin etkisini kırmada en etkili silahlardan biri oruç tutmaktır. İffeti konusunda endişe taşıyanlar mutlaka oruç reçetesini kullanmalıdırlar.
- ✓ Arkadaş grubunu harama sevk etmeyecek, iyiliğe yönlendirecek insanlardan seçmek. İki cihan saadetini gaye edinen insanlarla beraber oturup kalkmak.
- ✓ Günah bataklıklarından bizleri kurtarması için Allah'a sürekli dua ve niyazda bulunmak.
- ✓ Harama gözü iliştiğinde kalbî ve ruhî pek çok manevî zevk ve dereceleri kaçıracağını düşünerek hemen yüz çevirmek.
- ✓ Ölümü düşünerek hesap vereceği endişesini taşımak ve bunu aklından çıkarmamak.
- ✓ Gözü harama kaydığında Allah'ın kendisine Cennet'te "gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiçbir insanın aklına gelmeyecek" nimet ve sürprizler hazırladığını düşünmek ve bu sonsuz nimetlere mukabil geçici anlık zevklerle meşgul olmanın ne kadar değersiz ve ucuz olduğunu kavramaya çalışmak.
- ✓ İyi bir kul olmak için gözü haramdan sakındırmak gerektiğine kendini inandırmak, gözü harama kaymış olsa bile yeni temiz bir sayfa açarak hayatına bu şekilde devam etmek.
- ✓ Bir başkasının kendi eş, çocuk ve akrabalarımıza aynı gözlerle bakmasından duyacağımız rahatsızlığı düşünmek.
- ✓ Bir kere bakmaktan ne olur ki demeden bu konuda büyük bir kararlılık göstermek.
- ✓ Bulunulan mekân haram görüntülerden arındırılmalı,

kalb ve akla olumsuz etki yapacak materyallerden uzak tutulmalı.

- √ Boş durulmamalı, meşru ve faydalı şeylerle meşgul olmalı.
- √ Başta namaz olmak üzere farz ibadetlerde son derece hassas olunmalı, onların sağladığı maneviyatla günahlara karşı duruşumuzu ve irademizi güçlendirmeli. Unutulmamalıdır ki şehvete karşı en güvenli kale, namazdır. Özellikle o zayi edilince artık şehvetlerin önündeki surlar yıkılmış olur; her türlü nefsanî istek ve iştiha, insanı, şeytanın yoluna sürükleyen bir dürtüye dönüşür.
- √ Her gün Kur'ân-ı Kerim ve Kulûbu'd-Dâria gibi kitaplardan evrad ü ezkâr okumalı.
- √ Maneviyat büyüklerinin sohbet ve kitaplarından istifade ederek günahlara karşı bağışıklık sistemi güçlendirilmeli.
- √ Dışarıya zaruret bulunmadıkça çıkmamalı, ille de çıkılacaksa yalnız olmamalı ve gerekli manevî donanım alınarak çıkılmalı.
- √ Bizi her hâlükârda gören ve gözeten bir Rabbimizin olduğu hiçbir zaman hatırdan çıkarılmamalı.

"Müminler arasında fuhşun yayılmasını arzu edenlere, dünyada ve âhirette can yakıcı bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz." *(Nur, 24/ 19)*

Dikkat Et, Batmaktan Kork

Nur Müellifi, günahların insanın manevî yönüne yaptığı tahribata şöyle dikkat çeker: "Hem senin mahiyetine öyle manevî cihâzât ve latifeler vermiş ki bazıları dünyayı yutsa doymuyor; bazıları bir zerreyi kendinde yerleştiremiyor. Baş bir batman taşı kaldırdığı hâlde, göz bir saçı kaldıramadığı

gibi; o latife, bir saç kadar bir sıkleti kaldıramıyor; yani gaflet ve dalâletten gelen küçük bir hâlete dayanamıyor. Hatta bazen sönüyor ve ölüyor. Madem öyledir, hazer et, dikkatle bas, batmaktan kork. Bir lokma, bir kelime, bir dane, bir lem'a, bir işarette, bir öpmekte batma. Dünyayı yutan büyük letâifini onda batırma."

Her bir günah içinde küfre gidecek bir yol vardır. O günah, istiğfarla çabuk imha edilmezse, kurt değil, belki küçük bir manevî yılan olarak kalbi ısırır. Günahlardan gelen yaralar ve yaralardan hâsıl olan vesveseler, şüpheler –neûzu billâh– mahall-i iman olan bâtın-ı kalbe ilişip imanı zedeler. Bazen bir lokma, bir dane, bir öpme ya da bir bakma insanı kalbin zümrüt tepelerine taşıyabilecek olan latifeleri öldürebilir. Bazen aslında birer nimet olan, bir internet sitesi, bir bilgisayar ekranı, bir telefon ahizesi ya da bir dergi sayfası birkaç latifenin ölümüne sebep olur da insan hiç farkına bile varamaz.

Meşru dairedeki lezzetler keyfe kâfi iken ve gayrı meşru dairede, bir zevk içinde binlerce elem bulunuyorken bu hakikati görmezlikten gelme kalbi ölüme sürükler.

Demek ki, haram bir lokma, yalan bir kelime, yasak bir bakış veya gayr-i meşru bir dokunuş birer kayma noktası oluyor ve bazı latifelerin sönmesine hatta ölmesine sebebiyet verebiliyor. İnsan başlangıçta hiç de önemsemediği bu küçük inhiraflar yüzünden zamanla yoldan çıkıyor, kendi kimliğinden uzaklaşıyor, değer ölçülerine karşı yabancılaşıyor ve her an düşebileceği bir kaygan zemine girmiş oluyor; bazen sürçüyor, bazen düşüyor, bazen de yüzüstü kapaklanıyor ve bir daha da belini doğrultamıyor. Hep iki büklüm ve kambur olarak yürümeye mahkûm oluyor.

Harama Karşı Sabırlı Ol

Sabrın birçok çeşidi vardır ve harama karşı sabır da onlardan bir tanesidir. Günah ilk tosladığında gösterilecek mukavemet, ondan gelecek kötü şerareleri kırar, insan da o şoku böylece atlatmış olur. Bundan dolayı Efendimiz, Hazreti Ali'ye "İlk bakış lehine, gerisi aleyhine."[244] buyurmaktadır.

Yani insanın gözü günaha kayabilir ama o, hemen gözünü kapar, yüzünü çevirirse, bu onun için günah olarak yazılmaz.

Hatta harama bakmadığı için kendisine sevap bile yazılabilir fakat ikinci ve daha sonraki bakışlar, zehirli birer ok gibi insanın kalbine ve ruhuna saplanır, insanın hayalinde bulantılar meydana getirir. İradesi manevî gerilimini kaybeder. Zira her harama bakış, bir yönüyle harama girme yollarını kolaylaştıran davetiye hükmündedir.

Dolayısıyla da her bakış, bir başka bakışı davet eder. Artık o insan, harama yelken açar ve dönüşü çok zor bir yolculuğa çıkar. İşte bu duruma gelmeden, haramın ilk tosladığı anda, sabredip haramdan yüz çevirme, harama karşı gözlerini yumma, Allah Resûlü'nün bize tavsiye ettiği altın öğütlerdendir.

İnsan, harama karşı böyle davrana davrana, bu onda bir huy, bir karakter hâline gelir. Zira, yaptığı egzersizlerle kalbinde hâsıl olan imanın nuru, cehennemden bir kıvılcım durumunda olan günahlara karşı âdeta bir sütre olur. Öyle ki artık harama bakmama, onun asıl ve fıtrî davranışları arasına girer. Aksi bir durum aklına gelse, hemen parmağını, gönül peteğindeki iman balına batırır ve bu sağlam mülâhaza sayesinde tattığı aşkın tadıyla kendini bu manevî atmosferden

---

244 Ebû Dâvûd, *nikâh* 42-43; Tirmizî, *edeb* 28

uzaklaştıran her şeyden kaçar. Bu durumda olan bir insanın, iradî olarak günaha girmesi pek düşünülemez.

"Haram nazar, nisyan verir. Evet, ehl-i İslâm'da, nazar-ı haram ziyadeleştikçe, hevesât-ı nefsanîye heyecana gelip, vücudunda sû-i istimâlât[245] ile israfa girer. Haftada birkaç defa gusle mecbur olur. Ondan, tıbben kuvve-i hafızasına[246] zaaf gelir." *(Bediüzzaman)*

Harama Nazar Hafızanın Katilidir

Hak dostları, harama nazarın unutkanlık sebebi olduğu hususunda ısrarla durmuşlardır. Gözlerine hâkim olamayan ve daima şehevî duyguları kamçılayan manzaralara bakan bir insanın hafızasının yavaş yavaş köreleceğini belirtmişlerdir. Nitekim İmam Şafii Hazretleri -muhtemelen bir metni ilk defada değil de ikinci veya üçüncü kerede ezberleme durumuna düşünce -, hocası Vekî' İbn-i Cerrâh'a hafızasının zaafından şikâyette bulunmuş, o büyük zât da onu en küçük günahlardan bile uzak durmaya çağırmış ve kendisine şöyle demiştir: "İlim, ilâhî bir nurdur; Cenâb-ı Allah, devamlı günahlara dalan kimseye nurunu lütfetmez."

"Kadını, meleklerden daha ulvî yapan ve onu eşsiz bir elmas hâline getiren, onun iç derinliği, iffet ve vakarıdır." *(M. Fethullah Gülen)*

245 Sû-i istimâlât: Kötü kullanımlar, suiistimaller.
246 Kuvve-i hafıza: Hafıza kuvveti.

Hayâ Hanımlara Ne Güzel Yakışır

Bir hadis-i şerifte ifade edildiği üzere hayâ ve iffet, hanımlarda ayrı bir güzeldir.[247] Özellikle hanımlar, tavır ve davranışları itibarıyla başkaları için birer imtihan ve fitne vesilesi olabilirler. Bundan dolayı onların bu mevzuda daha hassas, daha titiz, daha afif olmaları ve iffet haziresine sığınmalarının apayrı bir ehemmiyeti vardır. Hatta denilebilir ki bu ölçüde iffetine dikkat eden bir hanım bir nefhada, bir hamlede evc-i kemâlât-ı insaniyeye çıkabilir.

Hülâsa

- √ Allah'a olan saygısından dolayı harama bakmayı terk eden kişinin kalbinde tarifsiz bir iman neşvesi olur.
- √ İffetli yaşamak Cennet'e girebilmek için Allah indinde önemli bir kredidir.
- √ Her hususta olduğu gibi iffet konusunda da Efendimiz'i (sallallahu aleyhi ve sellem) örnek almalı.
- √ His yönü ağır basan şehvete karşı aklı rehber etmeli, hissiyata mağlup olmamalı.
- √ Gençlik nimetine iffet şükrü ile mukabele etmeliyiz.
- √ İffet imtihanında başarılı olanlar Allah'a yakınlıkta dikey olarak mesafe alabilirler.

DUA

Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet, gönül zenginliği ve başkalarına muhtaç olmayacak kadar rızık istiyorum.

247 Deylemî, *el-Müsned* 3/92.

İlgili Kaynaklar

Yazılı Kaynaklar

1. Ölümsüzlük İksiri (*En Hayırlı Gençler, s. 37-45*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
2. Ölümsüzlük İksiri (*Zehirli Oklar, s. 111-113*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
3. İffet Ya Hu, Ali Demirel, Işık Yayınları
4. Gurbet Ufukları (*Muhasebe Kuşağı, s. 96*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
5. Ümit Burcu (*Ahh Davam!, s. 83*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
6. İkindi Yağmurları (*Fütüvvet Ruhlu Yiğitler, s. 136-137*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
7. İkindi Yağmurları (*Kirli Zihinler ve Dağınık Kalbler, s. 168-170*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
8. İkindi Yağmurları (*İffet Âbideleri ve Hayâdan Nasipsizler, s. 348-358*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
9. Ölümsüzlük İksiri (*Mefluç Dimağlar ve Unutkanlığın Reçetesi, s. 110-113*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
10. Yaşatma İdeali (*İffet ve İradenin Hakkı, s. 129-134*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
11. Yaşatma İdeali (*Bir İffet Âbidesi: Hazreti Cüleybib, s. 190-191*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
12. Kur'ân'dan İdrake Yansıyanlar (*Yusuf Sûresi, s. 215-217*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
13. Kur'ân'ın Altın İkliminde (*Kur'ân'ın Kendine Has İfade Dili ve Karakter Tasviri, s. 207-208*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
14. Ölçü veya Yoldaki Işıklar (*Hikmet Dilinde Namus, s. 95-96*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
15. Prizma-5 (*Kendi İklimimiz, s. 28*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
16. Prizma-6 (*Din Ekseni Etrafında, s. 174*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları
17. Sonsuz Nur-1 (*Ve İffet Âbidesi Hazreti Yusuf Aleyhisselâm, s. 518-528*), M. Fethullah Gülen, Nil Yayınları

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

1. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/ahlaki-mulahazalar/251
   (Resûl-i Ekrem (s.a.s.), vahiy gelmeden önce de bir iffet âbidesi olarak yaşamıştı...)
2. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/iktisadi-mulahazalar/303
   (Zinaya ruhsat istemek için gelen gencin Efendimiz'in yanından iffet

abidesi olarak kalkması... Efendimiz'in (s.a.s.) hem peygamberlik gelmeden önce hem de peygamberlik geldikten sonra iffetli bir hayat sürmesi, ilk evliliğini kendinden 15 yaş büyük Hazreti Hadîce (r.anhâ) ile yapması ve 53 yaşına kadar başka bir evlilik yapmaması...)

3. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/ahlaki-mulahazalar/255
(Meymûne Vâlidemiz'in (r.anhâ) azatlısı Atâ İbn-i Yesâr'ın, bir kadının zina teklifini reddetmesine mukabil manevî âlemde taltif edilmesi... Geleceği omuzlarında bayraklaştıracak kimseler, iffet mevzuunda sırat-ı müstakim anlayışına sahip kimseler olacaktır..)

4. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/pazar-vaazlari-suleymaniye-camii/403
(Hazreti Ömer devrinde, fettân bir kadının çağrılarına nihayet meyleden fakat son anda şeytana uymayan bir yiğit delikanlının öbür âlemde görmüş olduğu mükâfat... Fütüvvetin zirvesine ulaşan Hazreti Yusuf'un (a.s.) insanı baştan çıkaran bir kadının yaklaşması ve şantajları karşısında bir iffet âbidesi gibi dimdik durması... Mültekâ şârihi Damad'ın sisli dumanlı bir havada evine sığınan paşanın kızına karşı, şeytandan ve nefsinden gelen dürtülerle mücadele etmesi...)

5. http://www.herkul.org/bamteli/iffet-allah-askina-iffet/

6. http://www.herkul.org/herkul-nagme/60-nagme-iffet-ve-yusufiyyet/

AŞK-ŞEVK VE HİZMETTE DEVAMLILIK

"Tebliğ ve irşattan daha büyük bir iş olsaydı Allah peygamberlerini işte o iş için vazifelendirirdi."
(M. Fethullah Gülen)

Neden Diğerleri de Sizler Gibi Değil

Ne olacaktı ki sanki burada (!) Kuş uçmaz, kervan geçmez bir diyar. Taş üstünde taş kalmamış. Her yer harabe. Göze hoş görünen hiçbir yapı yok âdeta nazar edilen her yerde. Her taraf yıkık-dökük, hem de kelimenin tam mânâsıyla. Kalınan binanın duvarlarında roket atar mermi yatakları. Belli ki zamanında çok dövülmüş karşı yamaçtan. Merdiven aralıklarında, kırık pencerelerden ruhsat almış kurşun izleri.

Gece binadan dışarı çıkmak imkânsız çünkü elektriksiz yapıda bir kat aşağıya inmek bile büyük tehlike. Oysa sağlam

bir Rus binası. Eski zamanlardan kaldığı her hâlinden belli. Zaten koca şehirde iki katı geçen ve ayakta kalan iki yapıdan biri. Kaderin işine bakın ki o da bizim genel müdürlük binası için tahsis edilen kata ev sahipliği yapıyor.

9. katta kalıyoruz arkadaşlarımızla birlikte, ilk zamanlarda kolera tehlikesi yüzünden sadece yumurta yediğimiz misafirhanemizde. Hem bahtiyarız, hem de kem talihli. Bahtiyarız zira tüm Kabil ayaklarımızın altında. Şanssızız çünkü her gün harabe bir şehirle karşı karşıyayız. Gözün temas ettiği her yer harabe. Penceresiz evler, duvarı yıkık binalar, çatısı çökmüş yapılar. Gece olunca bazılarından ışık gelirdi buraların ve hayret ederdik. Hâlâ nasıl da kalıyorlar buralarda bu insanlar diye.

Afganistan'da yatırım yapmak için gelenler olurdu sık sık çevre ülkelerden. Gelenlerin hemen ilk sordukları soru, bir sonraki uçağın günü olurdu genelde. Bir defasında, pazartesi gelen ve şöyle bir şehir turu akabinde tekrar ikamet ettiği misafirhanemize gelen bir iş adamının, bir sonraki uçağın Perşembe'ye olduğunu duyduğunda yaşadığı travma hiç gitmez gözümün önünden. Hatırlar hatırlar gülerim o cümlesini "Ben o zamana kadar ne yaparım burada?". Oysa geldiğinde hiç zorlanmadan milyon dolarlar kazanabileceğini bildiği hâlde gelmek istemedi bu memlekete. Hâlbuki vatanımızdaki ekonomik krizlerin birbirini takip ettiği günlerde bir çıkış kapısı arayanlardandı o da. Kapıyı bulduğu hâlde, ekonomik darboğazı yaşamayı yeğlemişti. Bir ekmek yiyeyim ama akşam başım yastığa rahat uzansın diyordu.

Bir defasında da bir milyon dolarlık yatırım için burada çalışacak bir eleman bulamadığından yakınmıştı bir inşaatçı dostumuz: "Villada kalıyor, koruması var kapının önünde. Yirmi dört saat elektriği, suyu mevcut. Altında son model araba,

şoförü her an emrinde. Fakat her gelen en fazla bir, bilemedin iki ay sabrediyor, sonra ilk fırsatta Türkiye'de." diye yakınmıştı.

Oysa günde belki iki veya üç saat su verilen, elektriği gece akşam namazı ile yatsı arası ancak verilebilen, elektrik olmadığı için su motoru çalışmayan, suyu da olmayan; hâliyle elektrikli ısıtıcının da çalışmadığı ortamlarda gazlı sobalara sarılan; eski Rus patiyezlerinde (apartmanlarında) yaşıyorlardı Türk okulu öğretmenleri. Kapısında koruması yok. Komşuları hep Afgan. Sabah gelirken, normal şehir içi ulaşım araçlarını kullanıyor, alışverişlerini de normal sokak pazarlarından yapıyorlardı.

İki ayrı dünya vardı âdeta ortada. Bir tarafta onca imkâna rağmen hayat endişesiyle bir fırsat arayıp hemen Türkiye'nin yolunu tutanlara mukabil, diğer yanda maddi imkânları yönüyle hâlleri belli olan ve severek o toplumun içinde hayat süren Türk öğretmenler.

Onları yakından tanıma fırsatı bulan ve az-çok da dışarıyla irtibatı olan öğrencilerin gözlerinden de kaçmıyordu elbette bu durum ve soruyorlardı fırsat bulduklarında:

"Hocam neden diğerleri de sizler gibi değil?" Tebessümle verilen, derin bir cevap. Evet, kâfi geliyordu soruyu sorana bu kısa cevap.

İşte böyle bir tabloyu temaşaya dalınan günlerde sorulan sorular olurdu ister istemeden. "Acaba ne netice verecek bize, bu araziye çalınan çapalar? Ne olurdu ki bu topraklarda? Ne elde edilebilirdi bu çift sürmeye elverişsiz tarladan?" Olsundu, vardır bunun da bir hikmeti, biz bu dönemde bize düşeni yapalım. Zaten neticeyi burada görmeye de niyetli değil ki hiçbir arkadaşımız.

Bu niyetle her gün gidilen okul, her geçen gün biraz daha büyüdü. Her gün bir kat daha koydu üzerine. İlk defa şahit olmuştum sırasız sınıflara burada. İlk kez bir sınıf, hapishane duvarlarını anımsatmıştı bana. En küçük bir günlük ihtiyacın bile karşılanması için beklenilmesi gerekli zaman dilimlerini ilk kez yaşamıştık burada. Ve derken, okul bir merkez hâlini alıverdi zamanla. Tüm bakanların aracılar aradığı bir kurum oldu çocuklarını göndermek için. Elçiliğe mektuplar yazılıp, aracı olması için rica edilen bir müesseseye dönüştü. Amerikan büyükelçisinin "Bizzat sizi ülkemizde görmek isteriz." diyerek ayakta karşıladığı öğrencilerin beşiğine dönüşüverdi hatta elçiliğe girişinde, tüm basın mensuplarının önünde "Hoş geldin, Afganistan'ın Bill Gates'i!" selamıyla karşılamıştı onu. Afganistan'ın o dönemki elçisi her türlü iltifatı yapmıştı, gizli ve açıktan öğrencimize herkesin gözleri önünde. Yapacaktı zira Türkmenistan'daki bilgisayar olimpiyatlarında altın madalya getirmişti çocuk. Günlerce gazete manşetlerinde kalmıştı haber, devlet başkanı misafir etmişti kendisini. Devlet erkânı daha bir yakın markaja almıştı okulumuzu.

Ömer Gaznevi'ye, öğrencimize, biraz da şaka yollu:

– Azizim! Artık randevu falan alalım mı senden, bir anda meşhur oldun baksana, dediğimde yaşadığı o mahcubiyet hâlâ gözlerimin önünde.

– Olur mu hocam ne demek o öyle, diyebilmişti sadece.

– Nasıl, gidecek misin ABD'ye, baksana adam nerdeyse ayaklarına kapanacaktı utanmasa?

– Hocam git derseniz giderim ancak.

– Aslanım, adam ne paralar önerdi sana baksana.

– Olsun hocam, gitmem lazımsa giderim ben ancak.

Esasında ben de biliyordum bu Mevlana torununun samimiyetini, hem de çok iyi. Acaba kaymış mıdır ki gönlü bunca şatafata diye bir yoklamaydı sadece benimkisi. Ama onun gönlü dupduru, alabildiğince berraktı. Hiç şüphe yok. Azimli ve de kararlı. Oysa neredeyse yukarıda resmetmeye çalıştığım yokluk ve sefaleti çeken hemen hemen her Afganlının hayaliydi ona arz edilen. O, hocalarının ağzından çıkacak bir kelimeye odaklanmıştı. "Git." derlerse, gidecek; "Hayır kalmalısın." derlerse kalacaktı. Ve geçen gün öğrendim ki ona da "Git." demişler. O da gitmiş. ABD'ye mukabil Türkiye'mi tercih etmiş. Şimdi güzel ülkemde eğitim almaya başlamış. Ve gün gelecek yine gidecek, hem de bugün olduğu gibi "Git." denilen yere. Aynen hocaları gibi "Neden?" demeden, "Nasıl?" demeden, "Nereye?" demeden. Gidecek ve o da birilerini gönderecek. Eline aldığı meşaleyle tutuşturabildiği kadar çıra tutuşturacak. Ta ki karanlık, yerini aydınlığa terk edinceye dek. [248]

Günümüzün Kara Sevdalıları

Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi günümüzde Hak rızası için hizmet yoluna çıkan gönüllüleri "Günümüzün Kara Sevdalıları" başlığı altında şöyle anlatır:

"…

Bu hareket yazılacak ve üzerinde ciddî durulacak bir hâdisedir; birkaç düzine kara sevdalı, kimsenin düşünmediği ve akıl edemediği bir dönemde hasret ve hicran mülâhazalarına takılmadan, "gurbet" ve "yâd eller" demeden, hedef Hak rızası açıldılar dört bir yana; azimli, kararlı ve güvenle dopdolu olarak...

248 Birol Topuz (http://www.herkul.org/sizden-gelenler/Afganli-Bill-Gates/). Yazının orijinal başlığı Afganlı Bill Gates'tir.

Gönüllerindeki ülke tutkusunu, memleket sevdasını hizmet aşkıyla bastırarak. Allah yolundaki mücahedelerini, çok az insanın duyabileceği şekilde duydu, yaşadı ve peygamber havarileri gibi: "Girdik reh-i sevdaya[249] cünûnuz[250]..." deyip yürüdüler mağriplere[251] maşrıklara[252]... Gençliğin, gençlik ruhundaki dünyevî arzu ve emellerin karşı konulmaz bir cazibe ile herkesi kendine çektiği, cismâniyetin insanî duygu ve düşünceleri baskı altına aldığı, hayatın o en mavimtırak demlerinde, değişik istek ve dürtüleri bastıran başka bir vuslat iştiyakıyla uçup gittiler âdeta her yana, yüreklerinde ilk saftakilerin heyecanı.

...

Bu gidiş yürekten, his, şuur ve irade ayaklı; ihlâs ve samimiyet derinlikli bir gidişti. Siz isterseniz buna, iman her zamanki dinamikleri, aşk u şevk tabiî hâlleri, adanmışlık mefkûreleri, Sonsuz Nur rehberleri, candan canandan geçmişlerin kendilerini dünyaya anlatma cehdi de diyebilirsiniz. Evet, bunlar, ne kendilerine takıldı, ne de önlerini kesen engeller karşısında dize geldiler; yüreklerinde renk atmayan tek sevda Hak rızası ve Hakk'a vuslat arzusu yürüdüler dünyanın en ücra köşelerine. Onlar yürüdü; yollar övündü, ruhanîler sevindi ve tabiî şeytanlar da dövündü... Yürüdüler ne atları vardı ne arabaları, ne silahları vardı ne de cephaneleri. Güç kaynakları, sinelerinde her zaman magmalar gibi köpürüp duran o müthiş iman ve heyecan, ufuklarında insanlığın mutluluğu ve tabiî rıza ve rıdvan; bahtları sahabî ve havârî bahtına eş; iffet ve ismetleriyle de ruhanîlerle kardeş bir tavra ulaştılar hemen fecrin arkasından; ulaştı, destanlık birer konu ve solmayan birer hatıra oldular."[253]

---

249 Reh-i sevda: Sevda yolu, aşk yolu.
250 Cünûn: İnsanın dış âlemle ilgisini kesecek şekilde aşk ve cezbeye kapılması hâli.
251 Mağrip: Batı.
252 Maşrık: Doğu.
253 M. Fethullah Gülen, Örnekleri Kendinden Bir Hareket, s. 102-103

“Bir hizmet insanı şunu gönlünden gele gele her zaman rahatlıkla söyleyebilmelidir: ‘Ben, arkadaşlarım olmadan Cennet’e bile gitmemeliyim.’ Bizim hizmet ahlâkımız hasbîlik, diğergâmlık ve fedakârlığa dayanmaktadır.”

(M. Fethullah Gülen)

Onlarla Beraber Olan Şaki Olmaz

Hayırlı bir topluluk içinde bulunmanın, insanı helak olup gitmekten muhafaza edeceğini ve onun için büyük bir avantaj olacağını Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): “*Onlar öyle bir topluluktur ki onlarla oturup kalkan hiç kimse tâli’siz olmaz.*”[254] sözüyle ifade eder.

Kur’ân-ı Kerim’de de “*Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve sadıklarla beraber olun.*”[255] buyurulmaktadır. Buna göre insan, önce ferdî planda kendini takva ile donattıktan sonra ‘sadık-doğru’ arkadaşlarla beraber olmaya çalışmalıdır. Çünkü insan, tek başına, sürekli kendini kontrol altında tutamaz.

Bundandır ki “*Sürüden ayrılanı kurt kapar.*” demişlerdir. Günümüzde bu husus, her zamankinden daha mühimdir. Onun için çarşıya-pazara tek başına çıkmamalı, kötü arkadaşla beraber bulunmaktan, şeytandan sığındığımız gibi yine Allah’a sığınmalıyız.

Özellikle günümüzde cemaat hâlinde yaşamak hayatî bir zaruret hâline gelmiştir. Unutmayalım ki cemaatte her zaman kuvvet vardır. Ferdî çalışmaların mükâfatı fert planında kalır. Hâlbuki birlik ve beraberlik içinde yapılan amellere, Cenâb-ı Hak (celle celâluhu) umumî rahmetiyle mükâfat verir

254 Buhârî, *daavât* 66; Müslim, *zikr* 25.
255 Tevbe sûresi, 9/119

ve böylece her fert bir cemaat sevabı kazanmış olur.

Evet, her birimiz, kulluğumuz neticesinde birer mükâfat urbası giyebilmemize karşılık; toplu ibadet, ellerin Allah'a toplu olarak kalkması, yüreklerin toplu çarpması, toplu olarak herkesin aynı sancıyı çekmesi ve Allah'tan aynı şeyi istemesi, başımıza öyle ilâhî bir saadet kubbesinin konmasına sebep olur ki tek başımıza onu yakalamamız mümkün değildir. Ferdî harekette, olsa olsa insan ancak kendi ailesinin reisi olur; hâlbuki yürekler toplu atar ve aynı hat üzerinde fertler omuz omuza verirse, bu kuvvet devlet çapında ve devlet planında bir derinlik kazanır. Bu sağlam kubbenin altında binler ve yüz binler korunur ve her fert bir ölçüde mensubu bulunduğu milletin gücünü temsil eder... Dışa karşı da işte bu güçle korunur.

Şayet fert, bu birlik ve beraberlikten kopar ve müstakil bir korunma ve barınak yapmaya kalkarsa, gök kubbe kadar geniş olan bu ilâhî şemsiye ellerinden alınır ve her fert elindeki yelpaze ile baş başa kalır. Daha sonra da "*Nasıl olursanız öyle idare edilirsiniz.*"[256] hakikati zuhur eder. Derken bütün bir millet, bu hakikatin tokadını yer ve sarsılır.

Bu arada şunu da hatırlatalım ki her kalabalık, cemaat değildir. Hatta fertleri birbirine karşı olan bazı yığınlar; cemaat olmak şöyle dursun, onların çokluğu, kesir sayılarının çarpımlarında olduğu gibi azalma ve küçülme vesilesidir. Hakikî cemaat ruhuyla donanmış olan peygamberlerin arkadaşları, kemiyet itibarıyla az oldukları hâlde güçlü bir cemaatten bekleneni yerine getirebilmişlerdir.

Varlık gayesini idrak edememiş bir insanın iyi bir topluluk içine dâhil olmasında emek vermek ya da herhangi bir insanın kendi iradesiyle salih bir toplumu bulup onların

256 el-Beyhakî, *Şuabü'l-Îmân* 6/22; el-Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb* 1/336.

güzelliklerine ortak olması ve cemaatle birlikte hareket etmesi ebedî kurtuluş adına Hak katında önemli bir dilekçedir. Safa isminde, Orta Asya'da çalışan ve aynı zamanda orada üniversitede okuyan bir gencin anlattıkları bunun canlı şahididir:

"Devlet bursu ile okumaya hak kazanan bir arkadaşımız vardı. Aynı fakültede, aynı sınıfta okuyorduk. Meslek lisesi mezunuydu. Burada devlet üniversitesine ait bir yurtta kalıyordu. Yaz tatilinde memlekete gittiğinde babası, oğlunu gönderdiği gibi bulamamış. 'Oğlum, sana her şey meşru olmuş(!), ben seni bir daha oraya göndermem!' demiş. Arkadaş ısrar etmiş, fakat bir türlü babasını razı edememiş. Arkadaşımızın uzun ısrarlarından, 'Baba eğitimim...' diye yakarmalarından sonra babası, 'Eğer, orada ahlâklı, eli yüzü temiz insanlarla birlikte kalırsan, seni oraya göndermeyi kabul ederim." diye şart koşmuş. Arkadaşımız kabul etmiş, söz vermiş.

Ders yılı başında, aynı sınıfta olduğumuz için geldi, beni buldu. Durumunu anlattı, âdeta yalvarıyor gibi ısrar etti. 'Okumam için sizinle birlikte kalmam lâzım. Bu babamın şartı, yoksa beni burada bırakmayacak.' dedi. Ben, 'Olabilir ama arkadaşlarla görüşmem lazım.' dedim. Hemen arkadaşlarla görüştüm. Namı pek iyi olmadığı için kimse sıcak bakmadı. 'Adımızı kötüye çıkarır.' dediler. Ne kadar ısrar ettimse kabul ettiremiyordum. O her gün beni okulda yakalıyor, 'Ne oldu?' diyordu. Ben, 'Görüştük, görüşeceğiz...' diye geçiştirmeye çalışıyor, anlasın istiyordum. Israrlarının arkası kesilmedi, ben arkadaşlarımı ikna etmeye çalıştım. Sonunda birlikte kaldığımız arkadaşlarım bana: 'Eğer çok istiyorsan, sen onunla birlikte kal!' dediler. Ben bu teklifi kabul ettim ve yanıma birkaç arkadaş daha alarak tuttuğum bir eve o arkadaşı da davet ettim. Çok geçmeden arkadaşımızın hâli, tavrı değişmeye, yanlış alışkanlıklarını terk

etmeye başladı. Bir süre sonra tamamen değişmiş, yüzü ve yüreği aydınlanmıştı. Mahalleden gençler, komşular ziyaretimize geliyor, herkes onu çok seviyordu.

Bir gün aniden rahatsızlandı. Hastaneye kaldırdık. Doktor, 'Çok geç kalmışsınız!' dedi. Apandis'i patlamış, nasılsa uzun bir süre fark edememiş, sızıntı zamanla iç organlarına yayılıp tamamen imha etmiş, 'İsterseniz yakınlarını çağırın, son bir defa görsünler.' tavsiyesinde bulundu. Hemen ailesini aradık. Gerçekten de babası son nefesine yetişti.

Aradan birkaç ay geçmişti. Bir gece rüyamda o arkadaşımızı gördüm. Yere oturmuş çay içiyor, bir yandan da sohbet ediyorduk. Bir yanımda o vardı, bir yanıma da başka bir arkadaş oturmuştu. 'Sana nasıl muamele ettiler?' diye sordum. 'Beni, sizin gibi insanlardan kabul ettiler. Burada sizin gibi olanları Cehennem'e atmıyorlar. Onun için beni Cennet'e aldılar.' dedi. Uyandım. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordum. Saatlerce tesirinden kurtulamadım..."[257]

"Bir insan yüksek bir dehaya malik olacağına, başkalarıyla istişare etme gibi deha üstü bir ahlâka sahip olsun daha iyidir."

(M. Fethullah Gülen)

Darılma Yok Dayanma Var

Dine sahip çıkıp Peygamber vârisi olarak irşad yapmanın, taşıdığı rizikolara karşılık, o nispette de avantajları vardır. Bu avantajlar daha dünyada iken kısmen hissedilse de asıl

[257] Mehmet Akar, Mesel Ufku, s. 138.

ihtişam ve hakikatiyle ötede zuhur ve inkişaf edecek, Cennet ve Cemalullah meyvelerini verecektir.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hakk'ın adını yüceltme yolunda kendisine yapılan her türlü eza ve cefaya katlanmış, ağzından katiyen şikâyet mânâsına ve kaderi tenkit ifade eden tek kelime çıkmamıştır. Bedir'de galip gelmiş ancak Uhud bir dağ gibi omuzlarına binivermiştir. Uhud'dan dönerken, emre incelikteki nezaketi tam kavrayamadığından bozguna sebebiyet veren sahabilere imayla olsun en küçük bir söz dahi etmemiştir. Hz. Hamza'nın şehadeti O'nu çok incitmiştir ancak yine de bu mevzuda ızdırabını sinesine gömmeyi bilmiştir.

O'nun tek derdi vardı: İnsanların hidayete ermesi. O bu mevzuda öylesine hırslı idi ki neredeyse kendisini bu uğurda helak edecek duruma gelmişti. Nitekim âyet-i kerime O'na şu ikazı yapmıştı: "*Bu Kur'ân'a inanmıyorlar diye nerdeyse üzüntünden kendini helak edeceksin.*"[258]

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) daima hak uğruna kendini bitirip tüketme ufkunda yaşadı. Küsme, darılma, gönül koyma, O'nun semtine hiç yanaşmadı. O, başına gelen her şeye dayanma noktasında hep azimle sebat etti.

Düşünün ki bir peygamber ömür boyu çalışıp didinmiştir de kendisini anlayacak tek bir âşina sima bulamamış ve dünyadan göçüp gitmiştir. Bazıları da sadece birkaç kişilik ümmete sahip olmuştur.

Hz. İbrahim, mancınıkla atılmak üzere elleri bağlı getirilir. Biraz sonra alevleri okyanus dalgaları gibi göğe yükselen dehşet verici ateşin içine atılacaktır. Melek müsaade ister, yardım etmek için çırpınır fakat O, tevekkülünden zerrece taviz vermeyerek "*Allah bana yeter, O ne güzel vekildir.*" der.

258 Kehf sûresi, 18/6.

Hz. Nuh, asırlar süren çırpınışları neticesinde bir avuç insanla ancak gemiye binmiş ve öz evlâdını dahi yanına alamamıştır.

Hz. Mesih, öldürülmek istendiğinde henüz otuz üç yaşındaydı. Kafasını uzatsa dışarıda kendisini parçalamak için bilenen kılıçları görecekti fakat O azimle yerinde durmuş ve bir an dahi tereddüt göstermemiştir.

Hâdiseler, "devr-i daimler" içinde sürüp gitmekte. Önemli olan ise sebattır. Osman Gazi, başlangıçta tek bir köye sahipti ve etrafı tekfurlarla doluydu ama ölüm döşeğinde iken Bursa kuşatma altındaydı ve vasiyetinde "Beni Bursa'ya gömün." demişti. İstanbul surlarına kadar gelenler, "Burada ölünüyor, bırakıp gidelim." deselerdi, İstanbul fethedilemezdi. Düşünün ki İstanbul 17 defa kuşatıldı. Vazifelerinin şuurunda olanlar geldiler, vazifelerini yapıp gittiler.

Evet, sen, sabrettiğin kadar varsın ve Hakk'ın katında da sabrın kadarsın. Kur'ân'ın güzel diye parmak bastığı en güzel haslet ve en güzel huyları, arızasız ve ara vermeden yaşamadaki sabrın ve azmin kadar; çirkin diye tespit ettiği sevimsiz şeyler karşısında da dayanma gücün ve sebatın kadarsın. Nihayet, tepeden inme başa gelenler karşısında, tavrını değiştirmeden:

"Gelse celalinden cefâ, yahut cemâlinden vefa;
İkisi de câna safâ, lütfun da hoş, kahrın da hoş."

gerçeğine inanmışlığın ve hoşnutluğun kadarsın.

Bir Hak dostu; " Beni bir kedi irşat etti." der. Avını beklediği delik önünde, sabahlara kadar gözünü kırpmadan bekleyen bir kedi... Ya sen! Tavrını değiştirmeden, nazarını ayırmadan ne kadar bekledin ebedî mihrabında?

Evet, kaç defa düzenin bozuldu, hizmetin heba oldu da,

gönül koymadan darılmadan yeni baştan deyip yürüdün yoluna?

Kaç defa, kapılardan kovuldun, diyar diyar sürüldün de dönüp yine başını koydun sevgilinin eşiğine? Yoksa sen, senden evvel gelip geçenlerin hâlleri başına gelmeden Cennet'e gireceğini mi sandın? Oysa onlara öyle ezici sıkıntılar, öyle kımıldatmaz ızdıraplar dokundu ve öylesine sarsıldılar ki Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) ve beraberindekiler: *" Ne zaman Allah'ın yardımı?"* dediler. Bil ki O'nun yardımı yakındır; sabredip kulluğunu sürdürenlere, canını dişine takıp günahlara karşı koyanlara, bin defa düzeni bozulduğu hâlde ümit ve azmini yitirmeyenlere...

Hâlık'ın[259] *nâmütenâhi*[260] *adı var en başı Hak,*
Ne büyük şey kul için hakkı tutup kaldırmak!
Hani ashab-ı kiram ayrılalım derken,
Mutlaka Sûre-i ve'l-asr'ı okurmuş neden?
Çünkü meknûn[261] *o sûrede esrar-ı felâh*[262]*;*
Başta iman-ı hakiki geliyor, sonra salâh,
Sonra hak, sonra sebat işte kuzum insanlık;
Bu dördü birleşti mi yoktur sana izmihlâl[263] *artık...*

M. Âkif Ersoy

"Her mü'minin, dine ve millete hizmet etmeye ait bir meselenin ucundan tutarak işe sahip çıkması ve bunun yaygın hâle getirilmesi, terki caiz olmayan bir zarurettir."

(M. Fethullah Gülen)

---

259 Hâlık: Yaratıcı, Allah.
260 Nâmütenâhi: Sonsuz.
261 Meknûn: Gizli, saklı.
262 Esrar-ı felâh: Kurtuluş sırları.
263 İzmihlâl: Yıkılma, çökme.

O'nun Sesini Duyurmak İçin Gidin

Hicret, Hakk'a hizmet edenlerin çoğunlukla uğramak zorunda kaldıkları bir durak. Tarih boyunca hicret etmeyen peygamber veya Hak dostu yok gibidir. Muhterem Hocaefendi de hizmet-hicret irtibatına şu açılardan temas eder:

"Sahabe Efendilerimiz için "Kur'ân'ın mucizesi bir cemaat" diyoruz. Çünkü onlar, çok kısa bir sürede emanete ehil hâle geldiler; cihanın dört bir yanına Allah'ın dinini ve Resûlü'nün sünnetini götürdüler. Her tarafta Efendimiz'in sesinin duyulmasını sağladılar. O Kur'ân bugün de var. O, bugün de sahabe nesli gibi bir nesil yetiştirme gücüne sahip fakat Allah'ın dini de Resûlü'nün sünneti de Kur'ân da bizden vefa bekliyor.

Bu mülahazalarla dolduğum anlarda öyle arzu ediyorum ki mümkün olsa ve elimden gelse, Türkiye'den bir milyon insanın "hicret" deyip yollara düşmelerini sağlasam. Türkiye'de, kardeş, dost, arkadaş, sempatizan seviyesinde söz ve teşviklerime değer veren insanları hicret niyetiyle dünyanın değişik yerlerine gidip yerleşmeye teşvik etsem. Sanayici, iş adamı, doktor, üniversite ya da yüksek lisan öğrencisi... Kim ve ne olursa olsun, kendi durumlarına göre şartları zorlamalarını, hayatlarını idame ettirebilecek kadar bir iş tutturmalarını ama bulundukları yerlerde mutlaka dinî ve millî değerlerimizin temsilcileri olmalarını, tarihî birikimlerimizi başkalarıyla da paylaşmalarını söylesem. Öyle inanıyorum ki bir yolunu bulan herkes sebepler dairesinde kendine düşeni yapıp sonra da Allah'a mütevekkil olarak mutlaka hicret etmeli; gittiği yerde bir diplomat gibi vatanımız ve milletimizin temsilciliğini yapmalı, oradan Türkiye'yi gözetip Türkiye'yi kollamalı... Yüreği daima Türkiye için çarpmalı... Vatan ve millet adına yükselen menfi ya da müspet sesleri bir de oradan dinlemeli, bazı kapıları Türkiye hesabına zorlamalı ve milletimizin

istikbali için ne yapılması gerekiyorsa onu yapmalı.

Neylersiniz ki bunları arzulasam ve dilimin döndüğünce hicrete teşvik etsem de bu konuda bir müeyyidem –şimdilerde yaptırım gücü diyorlar– yok benim. Bu sözleri, bir müessese ya da bir teşkilat adına söylemediğim için ben ne kadar "hicret edin" desem de bu konuda bir müeyyide uygulamam söz konusu değil. Öyle olunca da gitmeyen gitmiyor; tabi sevaptan da mahrum kalıyor ve gitmeyenlerin pek çoğu bencilliğe gömülüyor. Bu sebepledir ki Cenâb-ı Hak bazılarını te'dib de ediyor; samimi mü'minleri birbirine düşürüyor, onlara birbirlerinin kusurlarını gösteriyor; neticede herkes diğerinin savcısı gibi davranıyor, başkasında günah aramaya başlıyor. Oysa ki "*Allah yolunda hicret eden kimse yeryüzünde gidecek çok güzel yerler ve bolluk (imkân) bulur.*" (Nisa, 4/100) mealindeki ilahî beyana itimat ederek gitseler, hem Allah rızasını tahsil edebilecekleri bir yola girmiş olacak hem de başkasının günahlarının peşinde olma yerine sevap arkasından koşacaklar. Belki onlar da birer Mus'ab İbn-i Umeyr olacaklar.

Aslında, Mus'ab'a da aklım ermiyor benim. Gençliğinin baharında, makam mansıp, mal-menâl her şeyi arkaya atıyor; nefsini, dünyevî isteklerini ayakları altına alıyor ve Yesrib'e gidiyor. Onun gittiği dönemde orası henüz Medine olamamış, kupkuru bir çöl. Düşünceleri ters, gözleri kanlı, elleri silahlı adamların arasında kalıyor; onlara iman hakikatlerini anlatabilmek için çırpınırken başında kavis çizen kılıçların gölgesinde maruz kaldığı hakaret ve tehditlere aldırmıyor. Ertesi sene kadın-erkek yetmiş insanı arkasına takıp Mekke'nin yolunu tutuyor; Efendimiz'in huzuruna varınca "Sana bunları armağan olarak takdim ediyorum ya Resûlallah" der gibi Medine'de İslâm'ın girmediği hiçbir ev kalmadığını müjdeliyor.

Söz buraya gelmişken, son dönemde Anadolu'nun bağrından çıkıp her biri bir eğitim gönüllüsü olarak dünyanın her tarafına seyr ü seferler düzenleyen ve açtıkları okullarla ülkemizin, milletimizin yüz akı olan muhacirleri yâd etmemek vefasızlık olur. Evet, bu devrin karasevdalıları da hicret kervanına katıldılar. Giderken geri dönmeyi düşünmediklerinden ve rahat yaşama gibi bir dertleri de olmadığından, yazın başlarına bir şey sarmadan sivrisineklerden korunamayacakları, kışın da kalın bir örtüye sarınmadan donmaktan kurtulamayacakları yabancı memleketlerde yaşamaya razı oldular. Zaten o şekilde bir beklentisizlikle gitmeselerdi onların hicreti de yarım kalırdı. Çünkü muhacir, hicret ettiği yere orada ölme niyetiyle gitmelidir; yoksa şartlar biraz ağırlaştığı zaman dönmeyi düşünebilir. Annenin bir isteğiyle, babanın bir talebiyle, vatan toprağının bir an gözde tütmesiyle orayı terk edip dönebilir. Böylece hem hicretini yarım hem de vazifelerini muattal bırakmış olur.

Hicret beldesi ancak başka bir hicret diyarı niyetiyle terk edilebilir. Eğer tercih ve takdirlerini kendi tercih ve takdirlerimizden daha kıymetli saydığımız, değerlendirmelerine itimat ettiğimiz öğretmenlerimiz, dostlarımız, arkadaşlarımız varsa ve onlar bulunduğumuz yerde değil de bir başka mekânda olmamızın yaptığımız vazife adına daha verimli olacağını düşünüyorlarsa, biz de onların bu husustaki tavsiyelerine uyup işaret ettikleri yere gidebiliriz. Fakat yeni yerimize giderken de yine "ölüm anına kadar hicret beldesinden ayrılmama" esasına uygun şekilde niyet tashihi yaparak gideriz.

Ayrıca eğer bir insan, "Rabbimin rızası yolunda olayım da nerede bulunursam bulunayım. Bana, Türkiye'de ya da başka bir ülkede, nerede bir vazife terettüp ederse etsin gönül hoşnutluğuyla koşa koşa giderim." duygusuyla yaşıyorsa, öyle bir vazife ömür boyu ona terettüp etmese bile, o insan

–inşaallah- ötede muhacirlerle beraber haşrolur. Çünkü önemli olan niyettir ve hicret duygusunun kalbde yer etmesidir.

Hazreti Ebû Bekir, hicret müjdesini almak için aylarca beklemiştir. Hatta yolculuk sırasında kullanmak üzere özel develer satın almış, onlara ihtimamla bakmış, Peygamberimiz “Allah Teala, hicret izni verdi; ben de seni beraber götürmek için geldim” deyince sevincinden hıçkıra hıçkıra ağlamıştır. Hazreti Aişe der ki, “O güne kadar, sevincinden ağlayan insan görmemiştim. Fakat o gün babam sevincinden hüngür hüngür ağladı ve ‘Ey Allah’ın Rasûlü, şu iki deveyi bunun için hazırlamıştım.’ dedi.”

İşte Hazreti Ebû Bekir’in niyeti gibi bir niyet taşıyan insan nerede olursa olsun muhacir sayılır. O sürekli hicret adına bir fırsat doğmasını bekler; bu bekleyişini de donanımlı bir mü’min olmak ve bulunduğu yerde de insanlık için vazife yapmak adına hayırlı işlerle değerlendirir. Takdir-i ilahi onun önüne Erzurum’u, Edirne’yi, İzmir’i veya Türkistan’ı, Afrika’yı, Güney Amerika’yı da çıkarsa hakkındaki takdire razı olur ve memnuniyetle gider. Böylece hem hicret sevabı hem de takdire rıza sevabı kazanır. Evet, anlatmaya çalıştığım hususların hepsi bugünün nesilleri için mümkündür. Yapılması gerekli olan iş, imkân nispetinde olan bu şeyleri bilfiil hâline getirmek, -günümüzün ifadesiyle- pratiğe dökmektir.

İsterseniz mevzuu, ışığa gönül vermiş bu yiğitler için bir vefa borcu sayılabilecek şiir şeklindeki bir manzumede yer alan şu mısralarla tamamlayalım:

Davamızın kara sevdalıları,
Varınca bu dünyanın ötesine;
Bir “yâd-ı cemîl” olacak adları,
Girecekler millî rûh bestesine...

Her biri bin gönülde yaşayacak,
Simalarında ebediyet rengi;
Hatıraları asla solmayacak,
Öte taraftaki güllerin dengi...

İstişare Eden Kaybetmez

Hata yapmama veya onu asgariye indirmenin en önemli vesilelerinden biri, istişare ve başkalarının düşüncesine değer atfetmektir. Müslümanların ve özellikle değişik meslek kuruluşlarında kader birliği etmiş insanların münferit hareket etmeleri, son derece sakıncalıdır. Hatta münferit hareket etme isabetli olsa, hayırla neticelense bile, yine de böyle davranmak, o kuruluş ve kuruma zımnî ve kapalı bir ihanettir.

İstişare, günümüzün kutsileri için en hayati bir vasıf ve en esaslı bir kuraldır. Kur'ân'a göre o, mü'min bir toplumun en bariz alâmeti ve İslâm'a gönül vermiş bir cemaatin en önemli hususiyetidir. Kur'ân-ı Kerim'de istişare, namaz ve infakla aynı çizgide zikredilir ve *'Onlar (öyle kimselerdir) ki, Rabbilerinin çağrısına icâbet eder ve namazı dosdoğru kılarlar; onların işleri kendi aralarında istişare iledir; kendilerine rızık olarak verdiğimizden de infakta bulunurlar.'* (Şûrâ Sûresi, 38) buyurularak, istişarenin ibadet ölçüsünde bir muamele olduğu hatırlatılır. Evet, bu İlâhî emirde, Allah'ın çağrısına icabet ve bu icabetin gereği ve neticesi sayılan namaz-istişare-infak zikredilerek bu hayati meselenin önemi vurgulanmıştır.

Cenâb-ı Hak ayrıca: "*Her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen biri bulunur.*"[264] buyurur. Zira istişarenin kıymetini bilen biri, belki yüz insanın düşüncesinden istifade eder. Böylece hem

264 Yûsuf sûresi, 12/76.

onlara değer verdiğini ortaya koymuş, hem onların inkişafına yol açmış, hem istifade edilecek insanların dairesini genişletmiş ve hem de kendi yanlışlarının çarçabuk düzeltilmesini sağlama mevzuunda önemli bir adım atmış sayılır.

İstişare Adabı Adına Ölçüler

İstişarede ortaya attığımız fikirler makul görülürse memnun olmalı; görülmezse, "Mevsimi değilmiş." deyip beklemeli ve katiyen kavga edilmemelidir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) Uhud 'da her şeye rağmen heyetin aldığı karara tâbi olmuştur. Evet, vahiy ile müeyyed olan bir Zât bile eğer istişare kararına uyuyorsa, dar akıllı ve dar ufuklu bir insanın itirazda bulunmaya hiçbir hakkı olmamalıdır. İnsan, istişare meclisinde, şayet bir düşüncesi varsa onu seslendirmelidir. Bu düşünce kabul gördüyse mesele yok ancak kabul görmediyse ondan sonra o kişiye susmak ve alınan karara uymak düşer.

Bazen de makul fikir, onu teklif eden şahıstan dolayı reaksiyon görebilir. Böyle durumlarda, bu tür teklifleri başkalarının yapmasına fırsat verilmelidir.

Önemli olan, fikirlerin hüsnü kabulüdür. İleri sürdüğümüz fikir hak ise ona öncelikle kendimiz hürmet etmeliyiz. İstişarede üzerinde durulan mesele usulüne göre kabul ettirilmezse, tesir ve bereketi de olmayabilir.

İstişare, ehli ile sancı ve ızdıraplı ruhlarla ve hizmette, sorumluluk duygusu taşıma mânâsına sırtında küfe taşıma hassasiyeti ile hareket edenlerle yapılırsa mesuliyet de kalkmış olur.

Hakikî Kur'ân talebesi, kalbinin durduğunun farkına varamayacak şekilde bir küheylan gibi koşan ve kendini adadığı dava uğrunda bir vazifeye giderken yolda son nefesini veren insandır.

(M. Fethullah Gülen)

Dinleyin İtaat Edin

Yaşadığımız zaman, milletimizin devletler muvazenesinde hak ettiği yeri alması için herkesin katılması gereken bir seferberlik zamanı. Bu açıdan meselelerimize üretilecek çözümler, her zaman belli bir heyetin meşveretinden çıkmalı ve alınan kararlara da mutlak mânâda itaat edilmelidir. Zira meşveret ve itaat bir vahidin[265] değişik yüzleri gibidir ki bunlar, İslâm içtimaî hayatının önemli unsurlarıdır.

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat şuurunu ne babanın oğluna sevgi beslemesi ne de oğlun babaya saygı göstermesinin söz konusu olduğu bir toplum içinde yeşertmeye çalışmıştır. Öyle ki bu toplumda kardeşler arası, menfaatin dışında hiçbir değer hükmü göstermek mümkün değildi. Hemen her evde birkaç köle vardı ve o günkü insanlar, bu kölelere herhangi bir ev eşyası kadar dahi değer vermemekteydi.

Kölelerin, efendileriyle aynı sofraya oturması katiyen söz konusu değildi. Köleler de bir canlı türüydü ama asla insan değillerdi. Bu düşünce toplumda öylesine yerleşmiş ve kök salmıştı ki aksini iddia etmeye imkân yoktu. İşte böyle bir toplumda, Allah Resûlü öyle bir itaat şuuru geliştirip yerleştirmişti ki cihanda bir eşi ve benzeri yoktur.

265 Vahit: Bir, tek.

O, sadece *"Başınızdaki, kuru üzüm gibi kıvırcık saçlı bir siyahî de olsa, dinleyin, itaat edin."*[266] demekle işin yakasını bırakmamış ve meseleyi bizzat pratiğe döküp hayata da geçirmiştir.

Düşünün ki azat edilmiş bir köle olan Zeyd İbn-i Hârise'yi içinde Cafer İbn-i Ebî Taliplerin, Abdullah İbn-i Revâhaların ve Halid İbn-i Velidlerin bulunduğu bir orduya kumandan tayin etmiş ve bu orduyu Bizans'a karşı göndermişti.

Daha sonraki yıllarda meseleyi daha da bir kökleştirmek için yine içinde Hz. Ebû Bekirlerin, Hz. Ömerlerin bulunduğu bir orduya Üsame'yi kumandan tayin etmişti ki Üsame'nin yaşı henüz on yedi-on sekizdi. Hiç kimse de Allah Resûlü'nün bu tasarruflarına itiraz etmemişti.

İtaat hakikati tasavvuf kültüründe de son derece önemli bir vakıadır. Mesela, sonu, harfiyen Rabbin iradesine uyup O'nun muradında erimek olan müridlik, başta muallim ve üstada tam uyma ve bağlanmadan geçer. Mürîdin, din hakikati dairesinde yapılan tekliflere, "Bu niçin böyle?" demeden itaat etmesi, tavsiye edilen şeyleri hemen yerine getirmesi, üzerine aldığı evrâd ü ezkârı asla aksatmaması devamlılığa terettüp eden teveccüh ve iltifatlar açısından fevkalâde önemlidir. Aslında bunlar, Kitap ve Sünnet'e ittiba etme mevzuunda birer bileme, hazırlama ve onun hassasiyetini artırma ameliyeleri mesabesindedir.

Üstadına veya mürşidine bağlılıkta iradesinin hakkını milimi milimine yerine getiren bir hak yolcusunun, Hakk'ın emir ve yasakları karşısında da ne denli duyarlı olacağı açıktır; elverir ki aynayı güneşin yerine koymasın, vesile ve vasıtayı da gaye gibi görmesin...

---

266 Buhârî, *ahkâm* 4; Müslim, *imâret* 37.

Önce İstişare Sonra İtaat

İtaat, cemaat olmaya has bir hâl ve keyfiyettir. İnsanlar cemaat hâlinde hareket etmeye başladıkları andan itibaren büyük veya küçük her dairede itaat ve inkıyat da önem kazanmıştır.

Bir mü'min, itaatin ne demek olduğunu bilmeli ve mutlaka itaat etmelidir. Efendimiz, kemal-i hassasiyetle bu iş üzerinde durmuş ve bu duygunun gelişmesi için lâzım gelen her şeyi yapmıştır.

Mü'minler, iman ve Kur'ân hizmeti adına yapacakları her meseleyi meşveret ederek, neticede meseleyi bir hükme bağlarlar ve bir söz kesen de bu hükmü noktalar.

Bundan sonra da artık itaat ve inkıyat faslı başlar. Aksi takdirde herkes kendi kafasına göre hareket ederse, ondan anarşi doğar. Kalbler bir noktada ittihad ve ittifak edemediğinden dolayı Cenâb-ı Hak, cemaate lütfedeceği şeylerden onları mahrum bırakır. Fert hususî meziyet ve faziletleriyle belli şeylere taliptir ve Allah onları verir. Ama cemaate Allah'ın vereceği bazı şeyler vardır ki, onlar ancak cemaat hâlinde istendiği zaman verilir. İnsanlar şayet cemaat yapısını bozmuş ve parçalamışlarsa, teker teker ve münferit hareket ediyorlarsa, Allah'ın, cemaate terettüp eden lütuflarından mahrum kalırlar.

İslâm'ın Mecnunları

Herkes inandığı ölçüde gönlünde bu hüznü duyar ve herkes imanı nispetinde malıyla, canıyla, bütün imkânlarıyla Hak yolunda hizmete koşar. Allah'ın yüce adının her tarafta şehbal açmasının lüzumuna ve Resûlullah'ın nam-ı celilinin sinelerin dermanı olduğuna kim ne kadar inanıyorsa, işte o

kadar kendisini davaya adar ve o nispette dine hizmet heyecanıyla dolar. Bu itibarla, sahabe efendilerimizin imanı ve İslâmî heyecanı tarife gelmeyecek kadar büyüktür. Öyle ki, onlardan hangisine kulak verilse,“Sadece malı-mülkü feda etmek ne ki; ah keşke, yüz canım olsaydı da hepsini Allah yolunda verseydim” dediği duyulacaktır.

Bu konuda, Abdullah İbn-i Hüzafetü’s-Sehmî binlerce misalden sadece biridir: Bizanslılar onu esir edip, akla-hayale gelmedik her türlü vahşice işkenceye maruz bıraktıktan sonra idamına karar verirler. Karar kendisine tebliğ edilince Abdullah İbn-i Hüzafetü’s-Sehmî ağlamaya başlar. O ana kadar bu yüce sahabiyi defalarca kaynar suya sokan, atların arkasına bağlayıp sürükleyen ve dayanıklılığı karşısında hayrete düşüp, hayranlık içinde “Keşke bu, bizim dinimizi kabul edip bizden biri olsa!” demekten kendilerini alamayan Bizanslılar, evvelki bütün eziyetlere katlanan bu büyük insanın o anda ağladığını görünce şaşkınlıklarını gizleyemez ve ona “Niçin ağlıyorsun, yoksa korkuyor musun?” diye sorarlar. Hazreti Abdullah, “Korkmak da ne demek! Böyle bir tek canla ve yalnız başıma gideceğim için üzülüyorum. Arzu ederdim ki başımdaki saçlarım adedince canım olsaydı da hepsini Allah’ın ve Resûlü’nün uğrunda feda etseydim; ya da sizden birine Rabbimi anlatabilseydim de ben ölsem bile onun kurtulmasına vesile olsaydım. Heyhat, şu anda buna muktedir değilim ve sadece bir insan olarak, basitçe öldüğüm için kederleniyorum!..”[267]

Bu cevap karşısında Bizanslıların hayranlığı bir kat daha artar ve bu kahraman adamın ölmesine razı olamazlar; bir bahaneyle onu idam etmekten vazgeçmek isterler. Abdullah İbn-i Hüzafetü’s-Sehmî’ye bir daha düşünmesi ve kendi dinlerine dönmesi için üç dakikalık fırsat verdiklerini söylemek ve onu razı etmek için rahiplerini gönderirler. Hak Dostu,

---

267 İbn Asâkir, *Târîhu Dimaşk* 27/359; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-Gâbe* 3/214.

kendisine lütufkâr bir tavırla nazar eden rahibe döner ve şöyle der: "Aziz peder, bana verdiğin şu üç dakikalık fırsattan ötürü bilsen sana nasıl minnettarlık duyuyorum! Zira şu kısacık zaman içinde Hak din olan İslâm'ı sana anlatabilirsem, artık ölsem de gam yemem. Sana ebediyet yolunu gösterdikten sonra ölüme seve seve giderim!"

Gecelerini İhya Edenler, Gündüzleri Küheylanlar Gibi Koşar

Fethullah Gülen Hocaefendi gecelerini teheccüd ve evrad ü ezkâr ile ihya edenlerin nasıl müstakim ve şevkli olduklarını şu sözleriyle vurgular: "Bin bir tecrübe ile sabittir ki, gecelerini ihya edenler, gündüzleri de küheylanlar gibi koşarlar. Benim şimdiye kadar bu vasıflarıyla hiç çizgi değiştirmeden hayatlarını sürdüren tanıdığım dünya kadar insan oldu. Başlarını bu eşikten hiç mi hiç kaldırmadılar ve gece hayatlarını hiç mi hiç aksatmadılar; tabiî, millete hizmetten de hiç geri kalmadılar.

Aksine gece hayatında zikzak yapanlar, gündüzleri de hizmet hayatlarında hep zikzak çizdiler. Böyleleri bazen hizmette önde koşar gibi gözükseler de zorluk ve sıkıntılarla karşılaşınca hemen geri durmuşlardır. Evet, bunlar tazyik, meşakkat ve sıkıntının en küçüğüne bile dayanamamışlardır. Diğerlerine gelince, onlar tanıdığım günden beri, geceleri hep engin bir ruh hâli içinde, ırmaklar gibi çağlamış, gündüzleri de küheylanlar gibi çatlayıncaya kadar koşmuşlardır.

Hizmet Nedir?

Hizmet, ilhamını inançtan alan, evrensel insani değerler çerçevesinde, birlikte yaşama kültürü oluşturmayı hedefleyen, gönüllülerden oluşan bir sivil toplum hareketidir. Bu hareket

özellikle eğitim, kalkınma ve toplumsal uzlaşma alanlarında makul ve masum projeler geliştirmeyi kendine hedef edinmiştir. Bu şekilde eğitimle cehaleti, kalkınma ile fakirliği, toplumsal uzlaşma ile de çatışmaları ortadan kaldırmayı hedefler. Söz konusu hedefleri gerçekleştirme yolunda hizmet fertleri hiçbir kişi veya kurumdan beklenti içinde değildir. Gönüllüler hareketinin her ferdi sadece ve sadece Allah'ın rızasına ulaşmayı ve O'nu hoşnut etmeyi hedefler. Bunun karşılığını da dünyada değil âhirette alacaklarına inanırlar.

Şüphesiz hizmet hareketinin en önemli faaliyet alanı eğitimdir. Bugün yaklaşık 160 ülkede faaliyetlerini devam ettiren eğitim kurumları uluslar arası arenada ülkemizin gurur kaynağıdır. Hizmet, okulların yanı sıra kültür merkezleriyle de Türkiye'nin tanıtımına önemli katkılar yapmakta, İslâm'a yönelik yanlış algıları değiştirmeye gayret etmektedir. Bu çalışmalar neticesinde hizmet, Anadolu'nun dar gelirli mütevazı ailelerinin çocuklarını yetiştirmiş, onları dünyaya taşımış ve evrensel bir vizyon kazandırmıştır. Şüphesiz bu hizmetlerin maddi yönünü deruhte eden esnaflar da bu faaliyetler neticesinde yurt dışına açılma fırsatı bulmuş, böylelikle hem ufuk kazanmış hem de kendi makul ve insani değerlerini başka coğrafyalara taşıma imkânına ermiştir. Başka bir açıdan hizmet, eğitim yoluyla ülkemiz insanı ve diğer milletlerin hem entelektüel seviyede hem de halk ölçeğinde yeni köprüler kurmasına vesile olmuştur.

Uluslararası seviyede temsil edilen eğitim faaliyetlerinin şüphesiz ki hem ilgili ülkelerin hayrına hem de vatanımız lehine pek çok faydası vardır. Bunun en canlı ve en müşahhas örneği kuşkusuz Türkçe Olimpiyatları'dır. 10 küsur yıldır büyük bir şölen havasında gerçekleşen bu organizasyonlarla Türk kültürü artık dünya çapında önemli bir yere sahip hâle gelmiştir.

Hizmet hareketinin bir diğer faaliyet alanı da yardımlaşmadır. 1999 büyük Marmara depreminden sonra Hizmet, ülkemizde kamu yararına faaliyet gösteren Kimse Yok Mu Derneği çatısı altında hem ulusal ölçekte hem de uluslar arası arenada yardım faaliyetleri düzenlemeye başlamıştır. Hayır kapısı olan bu kurum vasıtasıyla, çok farklı milletlerle gönül köprüleri kurulmakta ve onlara el uzatılmaktadır. 103 ülkede 50 binden fazla gönüllü, Kimse Yok Mu Derneği'nin yardım faaliyetlerine iştirak etmektedir. Yardım edilen ülke ve insanların dil, din ve etnik özelliklerine bakılmadan muhtaç kimselere el uzatılmaya çalışılır. Türkiye'de 300 bin aile derneğe müracaat etmiş ve bunların 110 binine bizzat yardım edilmiş durumdadır. Anadolu insanı Kimse Yok Mu Derneği aracılığıyla âdeta bütün dünyaya milli bir sadaka vermektedir.

Hizmet hareketinin finansal kaynaklarının başında Anadolu insanının verdiği burslar gelmektedir. Hizmetin projelerinin her geçen gün büyümesi ve uluslar arası arenaya sıçraması ona maddi olarak destek çıkan insanlara güven vermiş böylece onlar hizmete daha fazla destek çıkmaya başlamışlardır. İmkânı olanlar bu bursları kendi öz kaynaklarından karşılarken imkânı olmayanlar da olanlara projelerini sunup destek ricasında bulunmuşlardır. Böylece bugüne kadar nice öğrencinin okuması ve yetişmesi sağlanmıştır.

Hizmetin finans alanında faaliyet gösteren kurumsal markası TUSKON'dur. Bu kuruma üye olan iş adamlarının öncelikli hedefi servetlerine servet katmak değil, kazandıklarıyla önce kendi il ve ülkelerine sonra da bütün insanlığa el uzatmaya çalışmaktır. Bunun için kazançlarının bir kısmını sosyal sorumluluk projelerine ayırmayı kendilerine bir vazife olarak görmektedirler.

Hizmet hareketinin finansal anlamda en önemli

karakteristik özelliği bağımsız olmasıdır. Zira maddi olarak belli merkezlere bağlanmak aynı zamanda o yerlerden emir almayı da netice verir ki hizmet hiçbir zaman böyle bir yükün altına girmez. Hizmet, bugüne kadar kendi ilkeleri ve kendi prensipleri çerçevesinde ortaya koyduğu bütün projeleri, kendi dinamikleriyle ortaya koymuş, kendi dinamikleriyle finansını karşılamış ve hiçbir şekilde o ilkelerin ve o dinamiklerin dışında herhangi bir finans kaynağını asla ne kullanmış ne araştırmış ne de ona meyletmiştir.

Hizmet, bir gönüllüler topluluğudur. Gönüllü olmanın ön şartı bir karşılık beklemeden katkıda bulunmaktır. Başka bir açıdan eğer bir kimse yaptığı iş karşılığı siyasi, maddi veya başka bir beklenti içine girerse o, yapılan hizmetlerin temel ruhuna aykırı bir hâl üzerinedir.

İkinci nokta ise sivil zemindir. Hizmet bir sivil harekettir ve hiçbir resmi programın, siyasetin yahut ajandanın parçası, tamamlayanı değildir. Aynı biçimde bu sivil hareket, hiçbir siyasi ajandanın yahut partinin karşıtı da değildir. Nihayetinde siyaset bilimcileri sivil hareketi üç esasa dayandırırlar: Gönüllü, özerk ve hükümet-dışı olması. Bu üç kritere sahip olan sosyal hareket sivil toplum hareketidir ve sivil karakter sayılmaya hak kazanmaktadır. O nedenle, kim resmi bir ajandanın yahut siyasetin bir kısmını dahi olsa Hizmet ile telif etmeye kalkarsa yine yapılan hizmetlerin temel ruhuna aykırı bir durum meydana getirmiş olur. Yine sivil olmak vasfının bir sonucu olarak, Hizmet'e gönül veren insanlar arasında bir resmi bağ, hiyerarşi olmadığı gibi çalışmalar âdem-i merkeziyet esasıyla yürütülmektedir.

Hizmet'e gönül verenler, şiddet ve terör gibi evrensel hukukun reddettiği usullere başvurmayan bütün siyasi hareketlere demokratik bir açıdan saygı ile bakarlar. Ancak onların

herhangi biriyle resmi olarak bütünleşmeyi yahut bir tanesine karşı zıt cephe almayı kendi telakkisine uygun bulmazlar.

Nitekim Hizmet'in dini, etnik yapısı, dili farklı pek çok ülkede itibar görmesi onun sivil olma vasfının bir sonucudur. Eğer bu hizmetleri yapan insanlar, sivil olmak vasfını ihlal eden ciddi durumlar içinde bulunsaydı ve çeşitli siyasi ve resmi programların parçası olsaydı küresel düzeyde farklı kültürlerce bu kadar benimsenemezlerdi.

Burada kritik bir nokta da şudur: İnsan yaratılışının doğal neticesi gereği bütün sosyal hareketlerde olduğu gibi Hizmet'te de bazı bireyler gönüllülük ve sivillik anlayışlarına uymayan bazı fiiller içinde bulunabilirler. Ancak bu hatalar Hizmet'e mal edilemez. Hizmet tarihsel ve sosyolojik olarak elbette Türkiye kaynaklıdır ancak onun değerleri ve temsil ettiği anlayış evrenseldir.

Hizmet, Kur'ân'ın çizdiği mantık çerçevesinde bir araya gelmiş insanlardan oluşan bir topluluktur. Bu topluluk içinde son derece dindar insanlar olduğu gibi alnı hiç secdeye gitmemiş ama yapılan hizmetlere kalben taraftar olan ve böylece okul vb. müesseselerin yapımını üstlenen kimseler de bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle hizmet camiası, içinde her renk ve her desenin bulunduğu âdeta çok nakışlı, çok işlemeli gergef gibi bir organizmadır. Bu insanları bir araya getiren temel espri yapılan işlerin makuliyeti ve beşeriyetin hayrına olmasıdır.

Hizmet İnsanının Vasıfları

- √ Hizmet insanı, gönül verdiği dava uğrunda bütün zorlukları aşıp gitmeye azimli ve kararlıdır.
- √ Varıp hedefine ulaştığında da her şeyi sahibine verecek

kadar olgun ve Yüce Yaratıcı'ya karşı edepli ve saygılıdır.

- √ Muvaffakiyetlerinden ötürü alkışlayacağı kimseleri putlaştırmayacak kadar Rabbin iradesine inanmış ve dengelidir.
- √ Hizmet adına her ses ve soluğu zikir ve tesbihtir.
- √ Ortada kalmış herhangi bir iş için herkesten evvel mesul ve vazifelidir.
- √ Hakkı tutup kaldırmada, yardıma koşan herkese karşı da hürmetkâr ve insaflıdır.
- √ Müesseseleri yıkılıp planları bozulduğu, birliği dağılıp kuvvetleri tarumar olduğunda fevkalâde inançlı ve ümitlidir.
- √ Yeniden kanatlanıp zirvelerde pervaz ettiği zaman da mütevazı ve müsamahalıdır.
- √ Bu yolun sarp ve yokuş olduğunu baştan kabul edecek kadar rasyonel ve basiretlidir.
- √ Önünü kesen cehennemden çukurlar dahi olsa, geçilebileceğine inanmış ve yüksek himmetlidir.
- √ Uğruna baş koyduğu davanın kara sevdalısı olarak, canı cananı feda edecek kadar vefalı ve geçtiği bu şeylerin bütününü bir daha hatırına getirmeyecek kadar da hasbîdir.
- √ Onun nazarında gerçek hürriyet, Hakk'a esarettedir. Bu itibarla, Hak uğrunda nefsine çektirecekleri her şeyi bir ibadet neşvesi içinde yapar ve bundan da sonsuz bir zevk duyar. Zira o, beşerî istek ve arzularını bütün bütün aşmış ve gönülde varlığa ermiş birisidir.
- √ Hüsnüzannın verdiği makamlara bel bağlamayacak kadar nefsiyle hesaplaşma içinde ve kendini müdriktir.
- √ Ne başardığı işlerin azameti ne de çevrenin onda görüp saygı duyduğu yüce mertebeler asla onu şımartmaz.
- √ Kudsî vazifeyi üzerine aldığı ilk günde nasıl bir tevazu ve

mahviyet içinde ise, her bucakta dalgalanan bir bayrak hâline geldiği gün de aynı asalet ve soyluluğu gösterir.

√ Son nefesini verinceye dek hep istiğna ruhuyla hareket eder, müstağni yaşar ve asla

Allah'tan başka hiç kimse karşısında bel kırmaz, boyun bükmez, minnet altına girmez.

Hülâsa

1. Allah'ı bilmek ve O'nun adını yüceltmek nebevî bir misyondur.
2. Dine hizmete talip olanlar onun gerektirdiği vasıflara da sahip olmaya gayret göstermelidirler.
3. Özellikle günümüzde iman ve Kur'ân hizmetini kolektif olarak götürmeli, meşvereti bir hayat prensibi hâline getirmelidir.
4. İhlâs, hizmet yolunda bizim için hayati önemi haiz bir ihtiyaçtır.
5. Hizmet yolunun çileli ve uzun olduğu baştan bilinmeli, karşımıza çıkan engeller bizi hiçbir zaman bu yoldan geriye döndürmemelidir.
6. Hizmet yolunda yeri geldiğinde hicret de vardır. Bir hizmet eri her zaman hicreti gönlünde yaşamalı, pratik olarak da karşısına çıktığında tereddüt etmeden gurbete gidebilmelidir.
7. Hizmet, sivil bir organizasyondur ve faaliyet alanlarını eğitim, yardımlaşma ve kalkınma zeminlerinde yoğunlaştırır.

DUA

Allah'ım! Senden, âlemlere rahmet olarak gönderdiğin şanı yüce Nebinin dilediği bütün hayırları istiyor ve beni, Din-i Mübin-i İslâm'ı ihya gayretinde, bütün yakarışlarına icabet edilmiş ve ihtiyaçları karşılanmış kullarından eylemeni diliyorum.

İlgili Kaynaklar

1. M. Fethullah Gülen, Prizma-7 (*İdeal Dava Adamı*), s. 53-60
2. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-8 (*Rahmet ve Bereket Cemaattedir!..*), s. 275-277
3. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-12 (*"Allah'ın Eli Cemaatle Beraberdir"*), s. 39-40
4. M. Fethullah Gülen, Yeşeren Düşünceler (*Kolektif Şuur*), s. 108-115
5. M. Fethullah Gülen, İnancın Gölgesinde-2 (*Vazifemizde istişare esas olup, münferit hareketin yeri yoktur*), s. 239-240
6. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-6 (*Koşarken Ölmeli!*), s. 241
7. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-6 (*Hüsrana Uğramamanın Şartı*), s. 238-239
8. M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-4 (*Kur'ân-ı Kerim, "Ulü'l-emre itaat edin." buyuruyor. "Ulü'l-emr" ifadesini nasıl anlamalıyız? Onlara itaatteki ölçümüz ne olmalıdır?*), s. 200-210
9. M. Fethullah Gülen, Prizma-2 (*İtaat edilmesi gereken bir noktada bazen aklımız ve mantığımıza ters düşen hususlar olabiliyor. Bu noktada itaat i nasıl anlamalıyız?*), s. 50-55
10. M. Fethullah Gülen, Prizma-7 (*Ulü'l-emre itaat, anaya babaya itaatten önce mi gelir? Ulü'l-emir den kasıt kimlerdir?*), s. 50-52
11. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-11 (*Düşünce-Aksiyon İç İçeliği*), s. 85-91
12. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-11 (*His – Heyecan ve Akl-ı Selim*), s. 91-95
13. M. Fethullah Gülen, Ölçü veya Yoldaki Işıklar (*İrşad Erlerine*), s. 208-212
14. M. Fethullah Gülen, Asrın Getirdiği Tereddütler-3 (*Gevşeyen gerilimimizi durdurup, tekrar ideal ufkumuza yönelebilmemiz için neler tavsiye edersiniz?*), s. 103-107
15. M. Fethullah Gülen, Fasıldan Fasıla-1 (*İhlâsı Koruma*), s. 84
16. M. Fethullah Gülen, İnancın Gölgesinde-2 (*İrşad, Tebliği ve Dine Hizmetle Canlı Kalmanın Yolu*), s. 225-252

17. M. Fethullah Gülen, Kırık Testi-8 (*Dine Hizmet Arınmak İçin Fırsattır*), s. 122-125

18. http://www.herkul.org/kirik-testi/bir-omur-boyu-adanmislik-ruhu/ (Adanmışlık ruhunun gönüllerde canlılığını sürekli koruyabilmesi için göz önünde bulundurulması gereken temel disiplinler nelerdir?)

19. http://www.herkul.org/kirik-testi/ideal-istisare-2/

Sesli ve Görüntülü Kaynaklar

1. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/bamteli-21-30-dusunce-helezonu/66
(Soru: *İhlâs'ın dört düsturundan ikisi uhuvvetle alâkalı. Uhuvvetin ihlâsla irtibatlandırılmasını izah eder misiniz?*)

2. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/nubuvvet/360
(*Peygamberimizin Tebliğdeki Gayreti ve Maruz Kaldığı Sıkıntılar*)

3. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/bamteli-01-10-gurbet-soluklari/13
(*Sadece Allah'ı Talep ve İhlâsta Zirve*)

4. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/kalbin-soluklari-12-set/558
(*Hak ile İhlâs Münasebeti*)

5. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/bamteli-01-10-gurbet-soluklari/17
(*Kolektif Şuur ve Ferdî Kabiliyetler*)

6 http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/namaz/345
(*Cemaatle kılınan namaz, müminin hayatını disiplin altına alır, ona itaat şuuru kazandırır.*)

7. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/gonul-dunyamizdan/287
(*Sahabenin (r.anhüm) hayatından örneklerle Allah Resûlü'ne (s.a.s.) itaat.*)

8. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/anadolu-vaazlari/268
(*Allah ve Resûlü'ne İtaat*)

9. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/pazar-vaazlari-sadirvan-camii/418
(*İman ve Aksiyon*)

10. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/kalbin-soluklari-2-set-kendi-dunyamiza-dogru/151
(*Mukaddes Çile, Sabır ve Heyecan Yorgunluğu*)

11. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/kalbin-soluklari-10-set/540
(*Hak Katında Makbul Heyecan; İslâmî Heyecanın Vesileleri; İslâmi Heyecanın Hatırlattıkları*)

12. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/sohbet-i-canan-fkm-sohbetleri/205
(*Izdırap ve Aşk u Şevk Çizgisi*)

13. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/sohbet-i-canan-fkm-sohbetleri/189
(*Sahabe Efendilerimizin Hizmet Düşüncesi*)

14. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/kalbin-soluklari-10-set/533
(*Hizmet Varsa Yaşamanın Anlamı Var*)

15. http://www.nil.tv/vaaz-detay/sohbet/tumu/sohbet-i-canan-fkm-sohbetleri/188
(*Efendimiz'in (s.a.s.) Dine Hizmet Edenlere Alâkası*)

16. http://www.nil.tv/vaaz-detay/vaaz/tumu/gonul-dunyamizdan/283
(*Dine Hizmet*)

17. http://www.herkul.org/bamteli/yasatma-ideali-ve-teblig-sancisi/
(*Yaşatma İdeali ve Tebliğ Sancısı*)

18. http://www.herkul.org/bamteli/darilma-yok-dayanma-var/
(*Darılma Yok, Dayanma Var!*)

19. http://www.herkul.org/herkul-nagme/337-nagme-istisare-mutlaka-istisare-fakat-kiminle/
(*İstişare... Mutlaka İstişare Fakat Kiminle?*)